

ÅRSREDOVISNING

FÖR 2002

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Umeå 2003-02-17

dnr: 100-1915-2003

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Årsredovisning för verksamhetsåret 2002

Länsstyrelsen i Västerbottens län fastställer bifogad årsredovisning för verksamhetsåret 2002.

I handläggningen av detta ärende har även Länsrådet Göran Theolin deltagit.

Länsstyrelsens styrelse har fattat beslut i detta ärende.

Lorentz Andersson

Roland Svedberg

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Styrelseunderskrifter för årsredovisningen 2002

.....
Lorentz Andersson (Ordf)

.....
Inge Andersson

.....
Lilly Bäcklund

.....
Harriett Classon

.....
Lennart Degerliden

.....
Lennart Gustavsson

.....
Lennart Holmlund

.....
Gunilla Lundgren

.....
Matts Lundgren

.....
Marianne Löfstedt

.....
Tomas Mörtzell

.....
Ingegerd Saarinen

.....
Gunilla Tjernberg

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Innehåll

<i>Året i korthet med Landshövdingens kommentar</i>	2
<i>Redovisning av verksamhetskostnader</i>	5
LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHETSGRENAR M.M.	8
<i>Länsstyrelseorganisationen</i>	8
<i>1. Övrig förvaltning (20+21)</i>	23
<i>2. Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)</i>	25
<i>3. Kommunikationer (24+25+34)</i>	38
<i>4. Lantbruk (60)</i>	45
<i>5. Rennäring m.m. (61)</i>	50
<i>6. Fiske (62)</i>	54
<i>7. Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)</i>	58
<i>8. Naturvård och miljöskydd (5)</i>	62
<i>9. Kulturmiljö (43)</i>	75
<i>10. Social omvårdnad (70)</i>	81
<i>11. Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (45)</i>	87
<i>12. Hållbar samhällsplanering och boende (40+41)</i>	90
<i>13. Jämställdhet (80)</i>	95
 <i>RESULTATRÄKNING (tkr)</i>	 101
<i>BALANSRÄKNING (tkr)</i>	102
<i>ANSLAGSREDOVISNINGATRÄKNING (tkr)</i>	104
<i>BEMYNDIGANDEN (tkr)</i>	106
<i>INKOMSTITTLAR (tkr)</i>	108
<i>FINANSIERINGSANALYS (tkr)</i>	109
<i>NOTER</i>	111
 <i>Övrig återrapportering</i>	 124
<i>Sammanställning över väsentliga uppgifter</i>	130

Året i korthet med Landshövdingens kommentar

Utvecklingen i länet

Länets befolkning har under året ökat vilket helt beror på en fortsatt tillväxt av Umeå. Den negativa befolkningsutvecklingen i många kommuner medför förutom en svag ekonomisk bas även svårigheter att upprätthålla en tillfredsställande kommersiell och offentlig service. Utflyttningen av ungdomar, framförallt kvinnor, är påtaglig i inlandsregionen. Antalet varsel har, liksom i övriga landet, ökat även om sysselsättningsgraden fortfarande är förhållandevis hög.

Länsstyrelsens ambition är att vara ett föregångslän i arbetet med hållbar utveckling. Arbetet med tillväxtprogram, infrastrukturplanering, jämställdhet, miljömål och annan regional planering präglas av långsiktighet och sker i bred samverkan. På sikt kan planeringen komma att vävas samman ännu mer till en sammanhållen länsstrategi för hållbar ekonomisk, miljömässig och social utveckling i länet.

Under 2002 har stora infrastrukturensatsningar genomförts bl.a. genom utbyggnaden av IT-infrastrukturen där länet ligger i täten i landet. Övrig infrastrukturens största brist är det eftersatta vägunderhållet och den alltför dåliga bärigheten på stora delar av vägnätet. Detta hämmar tillväxten och är ett stort problem för skogsnäringen. Den pågående utbyggnaden av Botniabanan har försenats på grund av EU-prövningen av sträckningen genom Umeälvsdeltat. Norrbotniabanan är under planering från Umeå till norra länsgränsen. Länets flygplatser har genomgående förbättrats bl.a. med stöd från EU:s strukturfonder. E4 genom länet är under ombyggnad. Från Byske till Bureå byggs E4 om med mitträcken och söder om Umeå har även mitträcken satts upp. Länsstyrelsen ser fram emot ytterligare utbyggnad av mitträcken som ett medel att minska den ogynnsamma utvecklingen av antalet trafikolyckor med dödlig utgång.

Västerbottens privata näringsliv domineras av trä-, gruv- och metallindustri. Alla dessa näringar är utsatta för hård konkurrens med stora krav på effektiviseringar som följd. Storleksrationaliseringar och stora investeringsbehov har lett till att många sågverk lagts ner vilket drabbat främst inlandet. Inom mineralnäringen har många nya fyndigheter gjorts. Behovet av finansiering är stort och miljöprövningarna tar alltför lång tid. För inlandet är det av väsentlig betydelse att brytningen kommer igång då det kan ge flera hundra nya arbetstillfällen. Nya forskningsrön inom träteknik, mineral teknik, bioteknik m.m. kan skapa nya företag. Forskning bedrivs inom länet vid de tre universiteten Umeå universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet och Luleå tekniska universitet. De omfattande satsningarna med hjälp av EU:s strukturfonder till forskning, nyföretagande och innovationsverksamhet har gett goda resultat. Som exempel kan nämnas turistsatsningarna i Hemavan -Tärna och etableringen av en fabrik för produktion av träbroar i Skellefteå. Inom lantbruksområdet visas ett stort intresse för investeringar där framförallt omstruktureringen av mjölnäringen visar en stabil utveckling utom i länets inland. Den nedåtgående trenden av länets åkerareal har brutits och andelen brukad areal har ökat något. Inom rennäringen är verksamheten relativt väl strukturerad och antalet slaktade renar har ökat markant. Fiskerinäringen har drabbats hårt av salskador. De nya sälsäkra laxfiskeredskapen har medfört förbättringar för yrkesfisket men kräver alltför stora investeringar. Fisketurismen får en allt större betydelse för turismen.

Inom området naturvård och miljöskydd bedrivs ett omfattande arbete inom ett brett område. Till exempel vill jag peka på arbetet med att, utifrån de nationella miljömålen, formulera konkreta och anpassade miljömål för Västerbotten. Arbetet sker i bred samverkan med många olika aktörer i länet. I syfte att städa undan gamla miljöproblem arbetar länsstyrelsen med att inventera områden med förorenad mark samt att förbereda för sanering av dessa områden.

För att värna om värdefulla naturmiljöer förvaltas länets naturreservat, där underhåll av vandringsleder och information är viktiga inslag. Nya naturreservat bildas i enlighet med särskild planering. Länsstyrelsens arbete med att bevara och levandegöra kulturarvet har ökat, och arbetet sker i samverkan med kommunerna och länets museer.

För det sociala området ser vi idag svårigheter att rekrytera personal inom vård och omsorg. Inom det sociala områdets olika politikområden har bl a en fortsatt tillsyns- och rådgivningsverksamhet bedrivits. Inom äldrepolitiken sker nu en särskild satsning genom äldreskyddsombuden.

För civilt försvar och räddningstjänst gör jag bedömningen att länets kommuner kan hantera en extraordinär händelse och att beredskapsläget i länets kommuner är godtagbart.

Arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet i alla politikområden måste få en ökad tyngd eftersom genomslagskraften varierat i länet. Här ser jag det även angeläget att vi på myndigheten går före med jämställdhetsintegreringen inom våra olika verksamhetsgrenar.

Viktigare händelser och aktiviteter under året

Länsstyrelsen föreslog Umeälvens delta samt Röbäcks- och Degernässlätten i att ingå i det Europeiska nätverket Natura 2000. Deltat med angränsande slättlandskap är ett fågelområde av hög dignitet. Området påverkar handläggningen av ärenden rörande såväl Botniabanan som E4/E12 i Umeå.

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga huvudmän i "Miljöforum Västerbotten" beslutat att detta nätverk under hösten 2002 successivt ombildas till "Forum för Hållbar utveckling i Västerbotten". Ett syfte med forumet är att stimulera miljödriven affärsutveckling.

Inom miljöskyddet ges ärenden rörande utvinning av länets mineraltillgångar även fortsättningsvis hög prioritet. Vår ambition är att dessa satsningar ska kunna genomföras med ett beaktande av skyddet för värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Ett samarbete med länets kommuner, Länsstyrelsen i Norrbotten och regionala och lokala myndigheter och organisationer på Finska sidan av Bottenviken och Norra Kvarken pågår inom ramen för projekten Kvarken-Miljö och Bottenviken-Life.

Sedan 1999 finns möjligheten att bilda kulturresevat med stöd av miljöbalken. Arbetet har hög nationell prioritet och som några av de första länen i landet kunde Länsstyrelsen inviga länets första kulturresevat under sommaren - översilningsängarna vid Rörträsk.

Förändringarna inom jordbruksnäringen slår hårt mot landsbygdens öppna kulturlandskap. Särskilda insatser görs för att bevara de viktigaste delarna av landsbygdens byggda kulturarv.

Arbetet med strukturfondsprogrammet för mål 1 har varit omfattande och resurskrävande under året. Beredning och granskning av projekten har bedrivits med hög prioritet och prognosen för utbetalningarna har uppnåtts. Bland ett stort antal värdefulla projekt och stöd som hanterats under året vill jag nämna t ex gruvprospekteringen, utbyggnaden av Volvo Lastvagnar och olika projekt för utveckling av innovations-system. En särskilt lyckad satsning var det seminarium som genomfördes i Bryssel tillsammans med bl a North Sweden angående BioMetech.

Inom lantbruksverksamheten har tyngdpunkten legat på administrationen av jordbruksstödet. Informationsinsatser, förbättrade handläggningsrutiner och effektivare IT-stöd har inneburit betydande förbättringar och effektiviseringar av arbetet. Återkravsarbetet har under 2002 integrerats i handläggningsprocessen. Samarbetet med Länsstyrelsen i Norrbotten har utvecklats under året.

Arbetet med strukturfondsprogrammet Interreg III A Kvarken MittSkandia har under året fått bra fart och ca 50 % av programmets ram av EU-medel har in-tecknats. Under året startade arbetet med programmet Interreg III B Norra Periferin där ca en tredjedel av EU-medlen är in-tecknade.

Betydelsen av det internationella samarbetet har ökat allt mer för Länsstyrelsen. Här kan vi inte luta oss mot den nationella nivån utan vi måste själva ta ett större ansvar för vår utveckling. Vi ser oss själva som en länk mellan Barents och Östersjön. Vi har under året varit mycket aktiva inom Barentssamarbetet men också inom Östersjöområdet, mot S:t Petersburg och mot södra Östersjön samt Polen.

Ett arbete påbörjades under året tillsammans med kommuner och landsting för att förnya och utveckla arbetet inom Länsstyrelsens styrelse. Målsättningen med arbetet har varit att få en bättre informerad och delaktig styrelse från och med den 1 januari 2003.

Länsstyrelsens resultat mm

Länsstyrelsen har i allt väsentligt uppnått målsättningarna med 2002 års verksamhet och klarat av ålagda uppdrag och återrappporteringskrav i enlighet med regleringsbrevet för år 2002.

Under 2002 har Länsstyrelsens finansiella ställning förbättrats. Från 2001 gick myndigheten in med ett underskott på 1 508 tkr på anslaget Länsstyrelserna mm 32:1 20 vilket till sin helhet berodde på efter-släpningar i utbetalningar av medel för mål 1-administrationen. För 2002 redovisar Länsstyrelsen ett överskott på ca 2,7 mkr som till största del är inbetalda fordringar från åren 1999 – 2001. Min bedömning är att vi trots ett redovisat överskott på anslaget för 2002 även fortsättningsvis måste arbeta med effektiviseringar i verksamheten. Inte minst den underkompensation myndigheten får varje år för pris- och löneomräkning kräver att verksamheten prövas och rationaliseras.

För övriga medel vill jag särskilt nämna anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder 33:1 20 där fokus har varit att bryta trenden med stora överskott mellan åren. Min målsättning under året har varit att öka utbetalningstakten och därmed snabbare få ut effekt av de anvisade medlen för olika projekt, företags-stöd mm. Eftersom i stort sett hela anslaget är utbetalt är resultatet mycket tillfredsställande för länet.

Ärendebalansen per den 31 december 2002 är i stort oförändrad från årsskiftet 2001/2002. Däremot har antalet inkomna och avgjorda ärenden under 2002 ökat med ca 18 % från 2001. Min bedömning är att effektiviteten i ärendehantering har ökat under året även om särskilda personalinsatser tillförts inom några områden.

Under året har en översyn av organisationen för diarium mm genomförts och beslut tagits om införande av ett centraldiarium under 2003.

Rekryteringsläget för myndigheten är tillfredsställande. Personalomsättningen har ökat något men sam-mansättningen är i stort oförändrad. Andelen långtidssjukskrivna har ökat och min bedömning är att ett starkare fokus måste sättas på denna grupp.

En översyn av lokalbehovet och möjligheter till lokalbesparingar har under året analyserats inför omför-handlingar av hyresavtalet under 2003.

Redovisning av verksamhetskostnader

TABELL 1 - VERKSAMHETSKOSTNADER 2002

Myndighetsövergripande verksamhet särredovisad

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, fördelade på ramanslag (32:1) och övrig finansiering. Periodiseringar skall hänföras till den finansieringskälla som utgiften kommer att belasta.

Verksamhetsgrenar m.m. samt myndighetsövergripande verksamhet	Ramanslag (32:1)				Övrig finansiering ¹		Totalt ²	
	Kostnader (tkr)	Intäkter (tkr)	Kostnader netto (tkr)	%	tkr	%	tkr	%
Övrig förvaltning (20+21)	2 762	638	2 124	2,4	3 927	5,4	6 051	3,7
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	18 046	9 017	9 029	10,5	25 660	34,7	34 689	21,6
Kommunikationer (24+25+34)	4 333	230	4 103	4,7	1 372	1,9	5 475	3,4
Lantbruk (60)	6 949	231	6 718	7,7	5 245	7,1	11 963	7,4
Rennäring (61)	4 519	1 228	3 291	3,8	8 074	10,9	11 365	7,1
Fiske (62)	1 356	-	1 356	1,6	345	0,5	1 701	1,1
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	936	229	707	0,8	236	0,3	943	0,5
Naturvård och miljöskydd (5)	15 544	664	14 880	17,1	18 329	24,8	33 209	20,7
Kulturmiljö (43)	1 957	-	1 957	2,3	2 897	3,9	4 854	3,0
Social omvårdnad (70)	2 108	-	2 108	2,4	153	0,2	2 261	1,4
Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (45)	1 648	162	1 486	1,7	1 034	1,4	2 520	1,6
Hållbar samhällsplanering och boende (40+41)	2 608	144	2 464	2,8	820	1,1	3 284	2,0
Jämställdhet (80)	572	50	522	0,6	3 881	5,2	4 403	2,7
Integration (85)	-	-	-	-	-	-	-	-
Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)	37 716	1 534	36 182	41,6	1 881	2,5	38 063	23,8
Summa³	101 054	14 127	86 927	100	73 854	100	160 781	100

Tabell 1

¹ De intäkter som redovisats mot ramanslaget skall även redovisas som kostnader under Övrig finansiering.

² Totalt = kolumnerna Kostnader netto + Övrig finansiering.

³ Summa verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

TABELL 2 - VERKSAMHETSKOSTNADER 2002

Myndighetsövergripande verksamhet fördelad på verksamhetsgrenar m.m.

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, fördelade på ramanslag (32:1) och övrig finansiering. Periodiseringar skall hänföras till den finansieringskälla som utgiften kommer att belasta.

Verksamhetsgrenar m.m. ¹	Ramanslag (32:1)		Övrig finansiering		Totalt	
	Netto tkr	%	tkr	%	tkr	%
1. Övrig förvaltning (20+21)	3 638	4,2	4 030	5,5	7 668	4,8
2. Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	15 467	17,8	26 331	35,7	41 798	26,0
3. Kommunikationer (24+25+34)	7 028	8,1	1 408	1,9	8 436	5,2
4. Lantbruk (60)	11 508	13,2	5 382	7,2	16 890	10,5
5. Rennäring (61)	5 638	6,5	8 285	11,2	13 923	8,7
6. Fiske (62)	2 323	2,7	354	0,5	2 677	1,8
7. Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	1 211	1,4	242	0,3	1 453	0,9
8. Naturvård och miljöskydd (5)	25 490	29,3	18 808	25,6	44 298	27,6
9. Kulturmiljö (43)	3 352	3,9	2 973	4,0	6 325	3,9
10. Social omvårdnad (70)	3 611	4,2	157	0,2	3 768	2,3
11. Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (45)	2 546	2,8	1 061	1,4	3 607	2,2
12. Hållbar samhällsplanering och boende (40+41)	4 221	4,9	841	1,1	5 062	3,1
13. Jämställdhet (80)	894	1,0	3 982	5,4	4 876	3,0
14. Integration (85)	-	-	-	-	-	-
Summa²	86 927	100	73 854	100	160 781	100

Tabell 2

¹ Myndighetsövergripande verksamhet (objekt 10+11) har fördelats på verksamhetsgrenarna. Fördelningen skall utgå från kostnaderna.

² Summa verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

TOTALA VERKSAMHETSKOSTNADERNAS FÖRDELNING PER VERKSAMHETSGREN

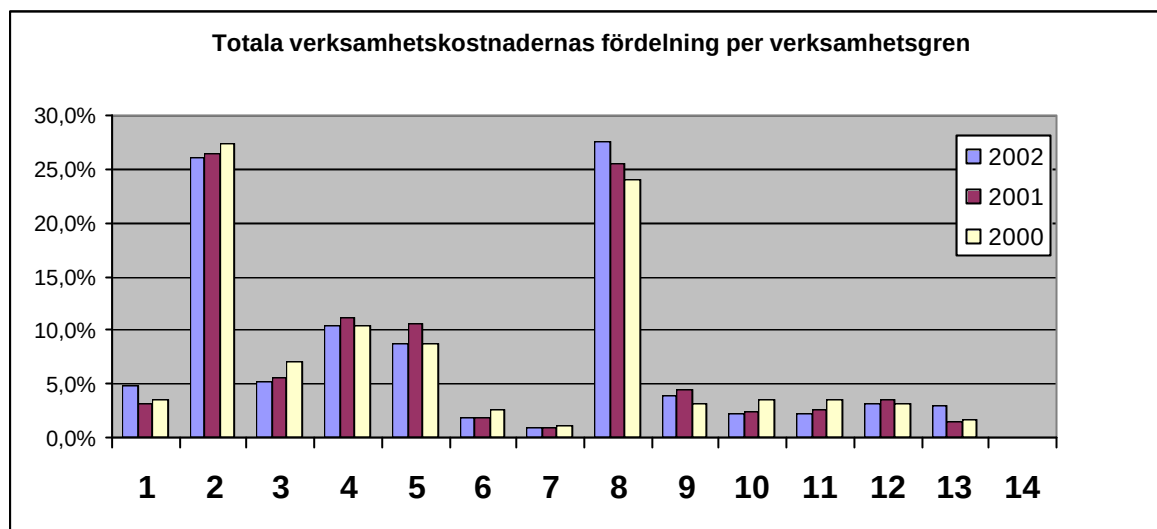

Diagram 1 (Numreringen av staplarna är hämtad från tabell 2)

- För verksamhetsåret 2002 fick Länsstyrelsen ett tillskott med ca 5 miljoner kronor avseende miljö-
målsarbete, miljöövervakning och avfallsdeponier, Nr 8.
- Verksamhetsgren Naturvård och miljöskydd, Nr 8, svarar för 27,6 % av Länsstyrelsens totala verk-
samhetskostnader och är därmed myndighetens största verksamhetsgren. Därefter kommer verk-
samhetsgrenen Regionalpolitik m m, Nr 2, som svarar för 26 %.

RAMANSLAGETS (32:1) ANDEL AV DE TOTALA VERKSAMHETSKOSTNADERNA PER VERKSAMHETSGREN

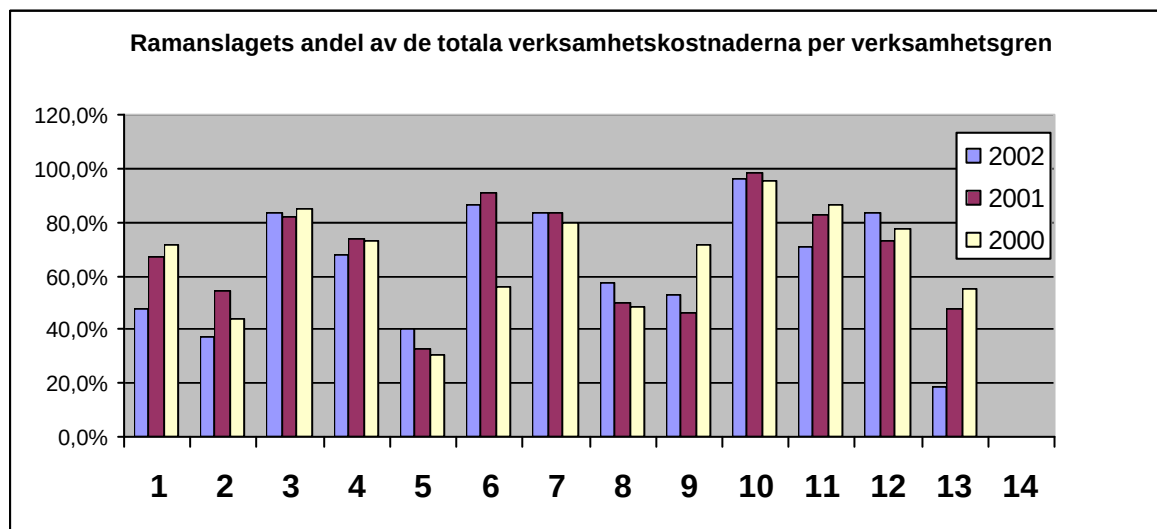

Diagram 2 (Numreringen av staplarna är hämtad från tabell 2)

- Under 2002 genomfördes ett val och Länsstyrelsen erhöll extra finansiering för denna uppgift, därav
den minskade andel ramanslag för Övrig Förvaltning, Nr 1, jämfört med tidigare år.
- Andelen för Regionalpolitik m m, Nr 2, har minskat jämfört med tidigare år beroende på att Länssty-
relsen under verksamhetsåret 2002 har erhållit intäkter som avser verksamhetsåret 2001.
- Andelen för Jämställdhet, Nr 13, har minskat pga att Länsstyrelsen under 2002 drivit 2 stora projekt
som finansierats med andra medel än ramanslaget.

I övrigt är inte skillnaderna mellan de två senaste åren mellan verksamhetsgrenarna särskilt stora.

LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHETSGRENAR M.M.

Länsstyrelseorganisationen

Mål för politikområdet Regional samhällsorganisation: Länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

Tillståndet i länet

Länsstyrelsen hänvisar till Året i korthet och Landshövdingens Kommentar.

Giftfri miljö

Tillstånd

Regeringen har tydligt prioriterat åtgärder mot förorenade områden och arbetet kopplas till miljömålet "Giftfri miljö". I länet uppskattas 600-800 områden vara förorenade av industriell verksamhet såsom gruv- och cellulosaindustri, träimpregnering, sågverk samt av deponier. Länsstyrelsen påbörjade en översiktlig inventering av förorenade områden under 1999 vilken kommer att fortgå flera år framåt. Inventeringen sker branschvis och i första hand har gruv- och träindustrin prioriterats.

Saneringsinsatser har hittills främst gjorts inom gruvindustrin, men fortfarande finns nedlagda gruvor med restproduktupplag som idag ger upphov till läckage av surt och metallhaltigt vatten.

Prioriteringar och insatser

Länsstyrelsen arbetar aktivt med såväl inventeringen som åtgärdsfrågor. Som grund för efterbehandlingsarbetet i länet finns ett regionalt program som utarbetades första gången under hösten 2001.

Under året har flera besök gjorts i länets kommuner för att informera om det pågående arbetet och för att inhämta information om föroreningssituationen. Länsstyrelsen har även varit pådrivande i efterbehandlingsarbetet med stöd av lagstiftningen i samband med prövning och tillsyn.

Resultat

I dagsläget har 301 objekt registrerats i databasen över förorenade områden i länet varav 152 objekt har riskklassats. 285 av objekten tillhör branscherna gruvor, träimpregnering, bilskrutar, kemtvättar och företag med ytbehandling, d v s de branscher där tyngdpunkten av inventeringsarbetet under året legat.

Under året har första delen av huvudstudien för den f d träimpregneringsanläggningen i Robertsfors kommun färdigställts och under vintern 2002/2003 ska en åtgärdsutredning genomföras. I kommunal regi drivs Scharins industriområde i Skellefteå kommun mot åtgärder med statliga medel. Länsstyrelsen för även diskussioner med tidigare verksamhetsutövare vid den f d träimpregneringsanläggningen i Holmsund i Umeå kommun och har under hösten färdigställt en ansvarsutredning för det objektet. Inget område i länet har ännu sanerats med statliga medel (i Länsstyrelsens regi).

Levande skogar

Tillstånd

Det finns idag mycket små arealer riktigt gammal skog och äldre lövrik skog i förhållande till vad som fanns i det ursprungliga naturlandskapet. På samma sätt har mängden död ved och gamla grova träd minskat mycket kraftigt.

Prioriteringar och insatser

Arbetet med att bilda *naturreservat* i skogsmark fortsätter, i enlighet med de intentioner som regeringen fastställt. I detta arbete ingår även skyddandet av länets allra mest skyddsvärda våtmarker i enlighet med Myrskyddsplan för Sverige. Vår målsättning är att bevarandearbetet ska präglas av samverkan och goda kontakter med skogsnäringen och berörda myndigheter.

Resultat

Under året har det beslutats om 6 naturreservat med en totalareal av 625 ha varav ca 450 ha skog. Av dessa reservat ingår ett i Myrskyddsplan för Sverige. Ytterligare 8 reservat med en totalareal av drygt 1500 ha varav 800 ha skog är förberedda och utsända på remiss. Av dessa 8 reservatsobjekt ingår 1 i myrskyddsplanen.

Miljömål

Tillstånd

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för regionalt mål- och uppföljningsarbete och har regeringens uppdrag att fortlöpande regionalt anpassa, precisera och konkretisera 14 av de 15 nationella miljö-kvalitetsmålen. Arbetet utförs i en sektorsövergripande dialog i 6 st. samverkansgrupper där kommuner, näringsliv och andra aktörer ingår.

Prioriteringar och insatser

De sex samverkansgrupperna har under året arbetat vidare med utkast till regionala mål och strategier. De har haft sammanlagt 13 möten och mellan dessa har även 7 samordnande planeringsmöten hållits. Information till Länsstyrelsens styrelse har getts i juni och oktober.

Under året har även överläggningar kring miljömålsarbetet hållits med bl a Länsdelegationen för jämställdhet, Näringslivsavdelningen och projektet "Det Hållbara Robertsfors".

Under året har Länsstyrelsen också intensifierat arbetet med att ta fram ett uppföljningssystem för miljömålen.

Resultat

Förslaget till Miljömål för Västerbotten, som även inkluderar Skogsvårdsstyrelsens presentation av "Levande skogar", presenterades för styrelsen i oktober och skickades på remiss till de ca 70 samverkansorganisationerna och ytterligare ett sjuttiototal organisationer den 1 november. Förslaget omfattar 130 konkreta uppföljningsbara delmål för tiden fram till 2010, helhetsstrategier för hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling i länet samt förslag till konkreta åtgärder.

Ett övergripande program för miljömålsuppföljning 2002 – 2004 har utarbetats under våren. Ett pilotprojekt kring uppföljning av miljömål på kommunal nivå har genomförts i samverkan med de fem kommunerna i Umeåregionen: Bjurholm, Nordmaling, Umeå, Robertsfors, Vindeln och Vännäs kommuner.

Större kommunikationsprojekt

Tillstånd

För järnvägstransporter finns stambanan genom övre Norrland med begränsad standard och kapacitet samt ett antal länsjärnvägar. Bygget av Botniabanan längs kusten upp mot Umeå har intensifierats under året i och med att sträckan upp till Nordmaling fick tillåtighet.

E4 genom länet håller en bitvis låg standard både vad gäller säkerhet och framkomlighet. I Umeå finns ett stort antal statliga regionala funktioner och Umeå är en av Norrlands viktigaste målpunkter för långväga och regional gods- och persontrafik. Dagens trafiksystem med både E4 och E12 genom centrala staden tvingar merparten av trafiken att passera stadskärnan.

Prioriteringar och insatser

Länsstyrelsen har deltagit på olika sätt i planeringsprocessen för Botniabanan. Vidare pågår ett samarbete inom ramen för projektet Norrtåg i syfte att dels förbereda trafikeringen av Botniabanan när denna står färdig år 2008, dels ta fram underlag och motiv för investeringar i norra Sverige i samband med kommande nationella banhållningsplan. Förplanering pågår för en Norrbotniabana med sträckning från Umeå norrut mot Haparanda.

Under året har ett antal utredningar påbörjats i syfte att främst höja säkerheten längs E4. Det fortsatta arbetet med E4/E12:s sträckning genom Umeå, samt E4 sträckning norr och söder om Skellefteå har utgjort viktiga vägprojekt där Länsstyrelsen deltagit i vägplaneringsprocessen. Inför upprättandet av kommande nationella väghållningsplan har Länsstyrelsen inbjudit till överläggningar mellan Länsstyrelsen, vägverket och kommunerna längs väg E4. Motsvarande överläggningar har också skett avseende utbyggnaden av väg E12, delen Umeå-Vännäs.

Länsstyrelsen har arbetat för att en utökad del av transportsystemet i Västerbottens län blir inlemmat i det transeuropeiska nätverket (TEN). Detta avser främst väg E12 och färjeförbindelsen över Kvarken via Umeå-Vasa.

Resultat

Regeringen har under året tagit ställning för en Botniabana i östlig sträckning i ingången till Umeå. Tillåtlighetsprövningen av den sista etappen mot Umeå har försenats på grund av EU-prövningen av sträckningen genom Umeälvsdeltat. Slutligt ställningstagande förväntas under våren 2003.

I samband med regeringsbildningen hösten 2002 fastslogs att Norrbotniabanan skall byggas. I december gav regeringen Banverket i direktiv att till den 1 mars 2003 ta fram ett beslutsunderlag. Länsstyrelsen arbetar aktivt med Norrbotniabanans förverkligande genom deltagande i projektets styrgrupp och referensgrupp.

E4 genom länet är under ombyggnad. Från Byske till Bureå byggs E4 om med mitträcken och söder om Umeå har även mitträcken satts upp. Under hösten har Vägverket färdigställt en vägutredning och beslutshandling som visar fortsatt viljeinriktning för europavägarnas dragning kring Umeå.

Kluster

Tillstånd

En viktig tillväxtfaktor i länets näringsliv är en aktiv och medveten samverkan mellan olika aktörer med målet att finna nya erfarenheter och metoder för att utveckla affärsverksamheter.

Genom samverkan utvecklas ett ömsesidigt beroendesystem som ger ekonomiska fördelar. Innovations-system är ofta synonymt med kluster och baseras på en modell med samverkan mellan näringsliv, offentliga aktörer och universitet. I länet är klusterbyggandet svagt utvecklat varför riktade åtgärder har gjorts för att stimulera utvecklingen av kluster.

Prioriteringar och insatser

De areella näringarna har stor omfattning i länet. Skog och träförädling samt mineralutvinning är angelägna områden att utveckla. Biltestanläggningarna är annat prioriterat område.

Nutek har inbjudit till en dialog om genomförande av ett nationellt program för utveckling av innovationssystem och kluster. En inventering har gjorts i länet som visar att intresset är stort för kluster och innovationssystem och ett tiotal förslag har lämnats.

Resultat

Kluster inom mineralsektorn

Georange är ett klusterbygge inom mineralsektorn som startat och under uppbyggnad. Målsättningen är att skapa bättre förutsättningar för prospektering och nyttjande av malmer på ett från miljömässig synpunkt bra sätt. Forskningen är inriktad på malmgeologi och restprodukternas miljöfrågor.

Kluster inom träsektorn

Wood Nordica är ett påbörjat klusterbygge med syftet att Norr och Västerbotten skall utvecklas till en av Europas främsta träproducerande och träförädlade regioner.

Hörnpelare är Nätverksbyggande, Byggsystem, Husproduktion och Snickerier.

Luleå Tekniska Universitet/Träteknik medverkar med forskningsinsatser.

Kluster inom biltestverksamhet.

Biltest är en utvidgning av biltestanläggningar i Norrbotten till Sorsele och Malå kommuner i länet. Syftet med klustret är att stärka testregionens gemensamma attraktionskraft. Aktiviteter är bla kompetensutveckling, marknadsföring av regionen, utveckling av samverkan mellan lokala, regionala, nationella och internationella aktörer, ökning och utveckling av produktutbudet med inriktning på högteknologi.

Kluster inom andra områden

Länsstyrelsen har gjort en inventering av tänkbara klusterbyggen eller innovationssystem i länet. Ett tiotal har föreslagits bl.a.

-IFOR- Intelligent Fordon Off-Road. Utveckling av skogsbrukstekniken

-Bioteknikkluster vid Umeå Universitet.

-Hydraulikriket

De tre första nämnda är under uppbyggnad medan de övriga är i förstudiefasen.

Kompetensutveckling

Tillstånd

Växtkraft Västerbotten vill bidra till att förändra och förnya arbetslivet för att främja tillväxt och sysselsättning. Fokus ligger på individen och dennes delaktighet i processen. Växtkraft Västerbotten gör det möjligt för företag, offentlig sektor och organisationer att satsa på kompetensutveckling. Insatserna syftar

till att ge människor chans att utveckla sin kompetens för att kunna motsvara de krav som uppstår i arbetslivet. De ska också göra det möjligt för människor utan arbete att stärka sin kompetens för att öka sina chanser att få jobb eller starta företag.

Prioriteringar och insatser

Växtkraft Västerbotten ska kort sagt stimulera förändringsarbete, kompetensutveckling och kompetensförsörjning i arbetslivet. Insatserna kan omfatta hela arbetsmarknaden, dvs. företag, ensamföretagare, offentlig sektor, och organisationer. Stödet riktar sig särskilt till små och medelstora företag och arbetsplatser. Insatserna ska ge växtkraft till såväl arbetslösa och anställda som ensamföretagare.

Resultat

Så här långt under programperioden har fler än 750 arbetsplatser fått stöd för genomförandet av kompetensutvecklingsanalys. Närmare 400 arbetsplatser har fått stöd för kompetensutveckling. Utöver detta har ca 50 nätverk fått stöd för att jobba med kompetensutvecklings och kompetensförsörjningsfrågor. Växtkraft delfinansierar dessutom projekt som beräknas ge kompetensutveckling för ca 1 000 arbetslösa i länet.

Myndighetsövergripande verksamhet

Under 2002 har frågan om ny organisation för registrering, expediering, arkivering mm utretts. Utredningen har genomförts i projektarbetsform med delaktighet från såväl fackliga företrädare som företrädare för olika yrkesgrupper. Målsättningen har varit att, utifrån regeringens handlingsprogram "en förvaltning i demokratins tjänst" som tar sikte på medborgarnyttan, skapa en bra organisation för att klara målet för 24-timmars myndigheten. Beslut har tagits om en centraliserad organisation som kommer att vara i full drift under första halvåret 2003. Resultatet ska följas upp under första halvåret 2004.

Tillståndsbeskrivning

Länsstyrelsen har under hela 90-talet haft en decentraliserad organisation för diarie- och arkivhanteringen. Organisationen har fungerat bra men bedömdes inte kunna möta förändringskrav som finns med målsättningen 24-timmars myndigheten som innebär en allt högre grad av digitaliserad dokument- och ärendehantering.

Prioriterad insats

Under 2002 har frågan om en framtida organisation utretts internt i bred samverkan med olika yrkesgrupper samt de fackliga organisationerna.

Resultat

I november 2002 beslutades om en ny organisation som innebär en centraliserad diarie- och arkivfunktion. Intern rekrytering av medarbetare och chef startade omedelbart och har avslutats i mitten av januari 2003. Den slutliga övergången till en ny organisation beräknas vara klar i maj 2003.

Verksamhetsgrensmål I: För all den verksamhet länsstyrelserna bedriver såväl internt som externt skall sektorsövergripande perspektiv och lösningar lyftas fram och prioriteras.

En av grundpelarna i Länsstyrelsens uppgifter är den samordning internt och externt som vår mångsidighet ger möjlighet till. Länsstyrelsen har genom sin sammansättning möjlighet till ett unikt helhetsperspektiv vid olika ställningstaganden. Det är angeläget att Länsstyrelsen agerar och uppfattas som en myndighet.

Arbetet bygger på hög sakområdeskompetens och en samtidig förmåga att agera sektorsövergripande. Ett sektorsövergripande arbetssätt bidrar till förbättrad kvalité.

Enligt Länsstyrelsens bedömning fungerar det sektorsövergripande arbetet mycket bra såväl internt som externt. För områdena jämställdhet och miljö är vår bedömning att det har fungerat mycket bra.

Tidigare år har det sektorsövergripande arbetet redovisats för varje sakområde i detalj. Nedanstående redovisning ger en mer översiktlig beskrivning av några områden som vi särskilt vill lyfta fram.

Kommunikationer

Arbetet med kommunikations och transportinfrastrukturfrågor är i grunden sektorsövergripande. Kommunikationer är inget självändamål, utan ett medel för att samhällets olika funktioner skall fungera och utvecklas. Fortlöpande dialog i samband såväl med upprättandet av länstransportplanen som i andra kommunikationsfrågor, förekommer med länets kommuner, landsting, näringslivsorganisationer, trafikverken, trafikhuvudmännen samt övriga organisationer och myndigheter.

Sakområdet kommunikationer har varit delaktigt i länets arbete med regionaliseringen av miljömålen genom deltagande i två arbetsgrupper, varav ordförande i den ena. Vidare har sakområdet varit representerat i Länsstyrelsens arbetsgrupp för StrateGIS, som haft som syfte att utveckla GIS-användningen hos länets kommuner.

Region MaTs står för Regionala Miljöanpassade Transportsystem. Sakområdet kommunikationer har deltagit aktivt sedan 1998. I arbetsgruppen finns representanter från Norr- och Västerbottens Länsstyrelser, Vägverket region norr, Banverket norra banregionen, Sjöfartsverket samt Naturvårdsverket. Under år 2002 har en rapport arbetats fram som utgör en bruttolista på tänkbara åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från transportsektorn. Åtgärdsförslagen handlar främst om att skapa transportsnåla samhällsstrukturer och öka miljöhänsynen i planeringen, samverka mellan transportslag samt föreslå nya tekniska lösningar. MaTs-arbetet har också betydelse för det regionala miljömålsarbetet. MaTs-gruppen har därför även verkat som bollplank i processen med att arbeta fram förslag på regionala miljömål.

Under året har kommunikationer deltagit som "bollplank" vid Genusforums planering och uppläggningskonferensen om jämställd infrastruktur som hölls i Skellefteå i oktober. Införandet av det sjätte transportpolitiska målet – "Ett jämställt transportsystem" – har inneburit ansträngningar att utveckla kvinnors deltagande i planeringsprocessen. Detta har skett genom att länets kommuner uppmanats att ange två kontaktpersoner – en man och en kvinna – när det gäller informationsutbytet kring transportplaner m.m. På så sätt har Länsstyrelsen också bidragit till ett breddat perspektiv vad gäller olika kommunala sektors medverkan i planeringsprocessen.

Kommunikationer har också deltagit i arbetet att ta fram ett nytt Tillväxtprogram för länet. Där har sakområdet haft ansvaret för analysen av transportsystemet, samt deltagit i koordinatorsgruppen. Vidare har kommunikationer deltagit i en nationell pilotstudie, ledd av NUTEK, med syftet att utveckla koordineringen mellan transportplaneringen och tillväxtprogrammen.

Hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsens roll att i den fysiska planeringen samordna statliga intressen och därvid bl a tillhandahålla planeringsunderlag, verka för att riksintressen tillgodoses och att mellankommunala frågor samordnas innebär ett behov av såväl externa som interna sektorsövergripande insatser. Inom Länsstyrelsen berörs i de närmaste samtliga sakområden vid ärendeberedning kopplade till trafikverkens och kommunernas fy-

siska planering. Under året har Länsstyrelsen fortsatt att driva arbetet med det internationella planeringsprojektet EDEN som i huvudsak har fokuserat på turism i ekologiskt känsliga områden och syftar till att utveckla planeringsmodeller med ett vidgat sektorsengagemang och synsätt inom olika nivåer, från regionalt till lokalt perspektiv. Planeringsmodellerna ska leda till färre konflikter rörande markanvändningsfrågor.

I arbetet med trafikverkens och kommunernas fysiska planering har samordningen av de statliga intressena fungerat bra. Länsstyrelsen ser dock ett behov av en ökad integrering av det regionala utvecklingsarbetet i den fysiska planeringen. Miljömålsarbetets regionalisering har inneburit en samverkan inom såväl som utom Länsstyrelsen där även näringsliv och intresseorganisationer engagerats. Jämställdhetsaspekterna har särskilt uppmärksammats genom medverkan i bl a en nationell Jämställdhetskongress med fokus på infrastruktur. Därtill har jämställdhetsfrågorna uppmärksammats i planeringen av resecentra. Erfarenheterna är i stort positiva men en viss osäkerhet kan anas i ärenden som bereds med prövningar enligt såväl plan- och bygglagen som miljöbalken. EDEN-projektet har bl a inneburit en ökad medvetenhet om behovet av en mer sektorsövergripande planering.

Lantbruk

Lantbruk har deltagit i arbetet att ta fram miljö kvalitetsmål för länet och medverkat i grupper som hanterat miljömål relevanta inom lantbruket. Grupperna har varit tvärssektoriellt bemannade med personer inom och utanför Länsstyrelsen. Miljömålen har konkretiserats genom att inordnas i 10 helhetsstrategier för hållbar utveckling, av vilka särskilt strategin Livsmedelsproduktion och odlingslandskap ägnats uppmärksamhet från lantbruksverksamheten.

Ett av miljömålen för lantbruk är bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljö i odlingslandskapet. Arbetet bedrivs i nära samverkan mellan miljövärd, kulturmiljövärd och lantbruk. Det omfattar tillämpning av miljöstöden men framförallt samverkan inom utbildningsprogrammet med rådgivning, kurser och informationsmaterial.

Lantbruk medverkar även i nu aktuella infrastrukturprojekt t ex Botniabanan.

Länsstyrelsen har i uppdrag att upprätta länsprogram för utbildningar inom miljöstödsprogrammet. Området omfattar även insatser för ett ekonomiskt hållbart och diversifierat jordbruk. Programmet tas fram i samverkan mellan olika aktörer i länet. Aktiviteterna genomförs av de olika aktörerna eller i samverkan. Medverkande organisationer är LRF, SLU- Rönneby, Naturbruksgymnasiet, Studieförbundet Vuxenskolan, Västerbottens museum, Ekologiska odlarna, mfl.

Arbetet med jämställdhet inom verksamheten lantbruk handlar om att förbättra jämställdheten på lantbruksföretagen. Vår målsättning är att prioritera aktiviteter som stimulerar en mera aktiv roll för kvinnorna på lantbruksföretagen. Detta kan göras inom utbildningsprogrammet och i någon mån hanteringen av investeringsstöd.

Kulturmiljö

Insatser rörande miljömålen har varit högt prioriterade. Kulturmiljö har deltagit i alla de interna arbetsgrupper för de nio miljömål som också har bäring på kulturmiljön. Genom en särskild insats har möjligheterna till regionala indikatorer i uppföljningsarbetet studerats. Mycket av kulturmiljöns verksamhet, såväl vid olika beslut enligt KML, som vid bidragsgivning, verkar positivt mot många olika miljömål.

Förutsättningarna för ett hållbart miljöarbete i skogslandskapet har ökat ytterligare genom integrerat deltagande i projektet "Skog & Historia" tillsammans med skogsverksamheten. En stor mängd nya föreläsningar och

kulturminnen har registrerats samtidigt som information delgetts skogsbolag, markägare och övrig allmänhet

Frågor kring den kyrkliga miljön hanteras i en regional samverkansgrupp bestående av Luleå stift och Länsstyrelserna i AC- och BD-län. Gruppen, som leds av biskopen, fungerar som en bra informationskanal i kulturhistoriska frågor kopplade till den kyrkliga miljön mellan de båda länen.

När det gäller kulturhistoriska värden längs vägarna har ett samverkansavtal tecknats mellan Vägverket Region Norr och Länsstyrelserna i AC- och BD-län. Den grupp som bildats träffas ett par ggr/år för att diskutera gemensamma frågor. Framgent kan den vara ett bra fora för kulturvärdenas hantering i vägmiljön. En klar ambitionshöjning har märkts på detta område inom delar av Vägverket.

Det samiska kulturarvet har varit särskilt prioriterat sedan 1998. Då sammanställde de berörda länen (BD, AC, Z, Y, X och W) ett arbetsprogram för det samiska kulturarvet. Sedan dess träffas länen,inkl samiska organisationer, minst en gång/år för att diskutera hur arbetet framskrider.

Större interna sektorsövergripande insatser som engagerat kulturmiljö är vidare:

Botniabanan, Vindkraftsfrågor, Vägärenden, master och kampanjen Levande landskap

Det sektorsövergripande interna arbetet på operativ nivå fungerar merendels mycket bra. Erfarenheterna för samtliga parter fördjupar förståelsen för olika sektors synsätt och utvecklar metoderna för att nå en relativ framgång i arbetet.

Länsstyrelsen arbetar med en helhetssyn på kulturmiljön. I det perspektivet är jämställdhet självklar. Skydd, vård och information rör människans hela historia. Vid informationsinsatser eftersträvas en allsidig belysning av gånga tiders perspektiv på jämställdhet/rollfördelning. Under året har satsningen på bevarande av det samiska kulturarvet fortsatt. Respekten för olika kulturars kulturarv bör därigenom öka.

Allt arbete rörande skydd, vård och information om kulturarvet i ett historiskt perspektiv, det historiska landskapet med alla sina ingredienser, syftar till att allsidigt belysa tidigare generationers levnadsvillkor. Dagens jämställdhetssituation kan därvid ställas i relief mot hur äldre samhällen var organiserade och maktfördelade och tydliggöra vår egen tids värderingar och grogrunderna för dessa. På så vis kan också behovet av att vidareutveckla jämställdheten idag framstå som ytterligare angelägen.

Regionalpolitik

Det övergripande målet med det utvecklingsarbete som bedrivs i Västerbotten är att skapa en långsiktig hållbar tillväxt. Med detta avses att ur ett helhetsperspektiv beakta ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter och hur dessa gemensamt utgör basen i en långsiktig hållbar utveckling. I tillväxtavtalsarbetet har horisontella mål som miljö och jämställdhet skapat en ökad medvetenhet i länet om dessa frågor betydelse för en hållbar tillväxt. De horisontella målen i tillväxtavtalet skall bidra till att uppnå de nationella miljö- och jämställdhetsmålen. Det råder ingen tvekan om betydelsen av att en ökad mångfald är en grundläggande förutsättning för att skapa den dynamik, innovations- och förnyelseförmåga som krävs av svenskt näringsliv.

När det gäller kopplingen mellan ekonomisk och ekologisk hållbar tillväxt finns också en medvetenhet att företag med stark miljöprofil ofta leder till stärkt konkurrenskraft i regionen och bidrar till såväl hållbar tillväxt som ökad sysselsättning. Det är idag fullt möjligt att granska projekt ur både ett miljö- och jämställdhetsperspektiv. Inom såväl miljö- som jämställdhetsområdet har ett sektorsövergripande samarbete medfört att miljö- och jämställdhetsnycklar utvecklats vid prioritering av projekt. Halvtidsutvärderingen av det nuvarande tillväxtavtalet visar att de horisontella målen jämställdhet och hållbar ekologisk utveck-

ling har i hög grad beaktats. Dock har dessa mål inte blivit en naturlig del i projekten utan uppfattas som en "restriktion" som måste uppfyllas för att kunna genomföra projektet.

En anledning till att de horisontella målen uppfattats som restriktioner är att de nationella målen tagits in utan regionala anpassningar eller anpassningar till syftet med tillväxtprogrammet.

Det finns visserligen för varje insatsområde ett övergripande mål om att insatserna ska utformas så att de främjar jämställdhet och ekologisk hållbar utveckling. Dessa mål har dock inte på åtgärdsnivå brutits ned i konkreta mål.

Länsstyrelsen i Västerbottens län är ett s.k. pilotlän avseende miljöarbetets koppling mot tillväxtavtalsarbetet. Detta arbete har bl.a. medfört att under hösten 2002 kommer en tjänst som miljösamordnare tillsättas vid Länsstyrelsen i Västerbotten. Miljösamordnaren placeras på näringslivsavdelningen och har till huvuduppgift att se över hur de regionala miljömålen kan integreras i tillväxtarbetet. Arbete pågår även att integrera jämställdhetsperspektivet på ett tydligare sätt.

Miljökvalitetsmål

Länsstyrelsens strävan är att på sikt samordna arbetet med miljömål, tillväxtprogram, infrastrukturplanering, jämställdhet och annan regional planering till en sammanhållen helhetsstrategi för hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling i länet. Den pågående utvecklingen mot en sådan helhet markerar av att ekologisk hållbarhet och jämställdhet utgör s k horisontella mål i det nuvarande tillväxtprogrammet. På motsvarande sätt utgör jämställdhet och tillväxtavtalets mål för ekonomisk och social utveckling horisontella mål vid genomförandet av miljömålen.

I april skickades ett första samlat utkast till mål och strategier på internremiss inom Länsstyrelsen och till de 140 medlemmarna i samverkansgrupperna. Under hösten har grupperna bearbetat detta utkast med utgångspunkt från bl a remissynpunkterna och förslag till ändringar från Länsstyrelsen interna miljömålsgrupper.

"Pilotlänsprojektet om ekologisk hållbarhet i de regionala tillväxtavtalen" har under året följts upp genom fortsatt samarbete kring tillväxtavtalet. En miljösamordnare, som skall samordna miljömålsrelaterade frågor i arbetet med tillväxtavtalet/tillväxtprogrammet och hanteringen av bl a Mål 1 ansökningarna, har anställts på Näringslivsavdelningen. Vi har också redovisat våra erfarenheter från Pilotlänsprojektet till fem andra län.

I det interna arbetet inom Länsstyrelsen har samtliga sakområden inbjudits att deltaga i regionaliseringen av de nationella miljökvalitetsmålen. Mest aktiva har företrädare för plan-, kulturmiljö-, infrastruktur- och lantbruksområdet varit förutom näringsliv.

Tillsynen inom miljöfarliga verksamheter har inriktats mot verksamheter med särskilt stor inverkan på miljömålen och/eller med konstaterade brister i egenkontrollen eller villkors- efterlevnad. Samtliga handläggare har medverkat i arbetet med regionaliseringen av de nationella miljömålen och är därför väl införstådda med deras innebörd och relevans för länet.

Jämställdhet

De jämställdhetspolitiska målen samt Regeringens definition av jämställdhet är grunden för de kriterier som används för en bedömning av hur det sektorsövergripande arbetet med jämställdhet beaktats och fått genomslag i de olika verksamhetsgrenarna. Ett jämställdhetsperspektiv innebär att; uppmärksamma och förändra orättvisor mellan könen, analysera och redovisa förslag ur ett könsperspektiv, tillgodose båda köns önsknings och behov samt att omfördela makt och resurser d. v. s ifrågasätta traditionella uppfattningar om kvinnligt och manligt vilka också är de kriterier som använts som mätinstrument.

I de flesta verksamhetsgrenar är jämställdhet, som begrepp och teoretisk tankemått, väl förankrat. Varje verksamhetsgren har dock valt att arbeta med jämställdhet på olika sätt beroende på verksamhetsgrenens inriktning men de flesta är överens om att jämställdhetsperspektivet är en strategi/tillvägagångssätt som är processliknande i sin karaktär. Verksamhetsgrenarna har kommit olika långt när det gäller att integrera jämställdhet i deras externa arbete. Verksamhetsgrenen Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor arbete präglas exempelvis av ett väl införlivat jämställdhetsperspektiv på så sätt att kvinnors och mäns villkor uppmärksammas inom verksamhetsområdet. Inom Fiske pågår ett projekt "Lapland - fishing" som initierats av Länsstyrelsen för att kartlägga fiskenäringen i länet. Kartläggningen visade att det är mest män som är verksamma inom fiskebranschen. De kvinnor som är aktiva inom fiske är en minoritet men det finns ett intresse för fiske även hos kvinnor. Med utgångspunkt i det visade intresset pågår ett aktivt arbete med att värva kvinnor som entreprenörer inom fiskenäringen.

Fiske arbetar efter en tydlig jämställdhetsstrategi för att uppnå en jämnare könsfördelning. Insatser som berör könsfördelning är något som verksamhetsgrenen Lantbruk tagit fasta på eftersom ett mål är att kvinnor ska ha en mer aktiv roll inom lantbrukssektorn. Konkreta insatser för att uppnå målet har varit att hålla informationsmöten på kvällstid samt kurser för kvinnor i traktorkörning. En databas finns att tillgå med könsuppdelad statistik. Genom att informera om rådande struktur inom lantbrukssektorn så framhålls vikten av att båda makarna ska stå som ägare till gården/företaget och på ansökningshandlingar.

Det finns en tydlig utmaning i att uppmärksamma, ifrågasätta, analysera och förändra orättvisor mellan könen. En del verksamhetsgrenar upplever det som svårt att förankra de nationella målen om jämställdhet i deras verklighet. Det är främst sektorer som i stor utsträckning arbetar med myndighetsutövning som ger uttryck för en sådan problematik. En konsekvens som följer av bristande integrering är att jämställdhet blir ett abstrakt begrepp som inte ges så hög prioritet. Bristande motivation när det gäller jämställdhetsarbete kan också härledas till att det är vaga direktiv om vad som egentligen förväntas av verksamhetsgrenarna. Det blir bara ännu en aspekt att ta hänsyn till när beslut ska fattas.

Verksamhetsgrenarna anser att jämställdhetsperspektivet bidrar till ett "nytänkande" som genererar kunskaper om bland annat egna och andras organisationer med fokus på kön som konstruerande och konstruerad faktor. Det finns i de flesta verksamhetsgrenar en uttalad ambition att dekonstruera kön som styrande fenomen i olika sammanhang. Det krävs resurser i form av personal och pengar för att kunna planera, genomföra och följa upp insatser, åtgärder och dess resultat.

Sammanfattningsvis visar denna uppföljning att majoriteten av verksamhetsområdena har arbetat aktivt med ett jämställdhetsperspektiv för att uppfylla de nationella målen som i egenskap av medel, mål och kriterier syftar till att sprida jämställdhet som ett medvetet tillvägagångssätt i olika sammanhang. Med siffror blir resultatet att av sammanlagt elva verksamhetsgrenar¹ är fem verksamhetsgrenar väl godkända, fyra är godkända samt två icke godkända. De verksamhetsgrenar som inte har uppfyllt kriterierna på ett tillfredsställande sätt har medvetet valt att inta ett passivt förhållningssätt.

¹ Verksamhetsgren Samhällsplanering och boende innefattar egentligen två ansvarsområden där länsarkitekten svarar för samhällsplanering och länsbostadsdirektören svarar för boende men eftersom dessa officiellt ingår i samma verksamhetsgren så delas inte sektorsområdet upp i redovisningen heller. Båda ansvariga har dock intervjuats.

Verksamhetsgrensmål II: Länsstyrelsernas verksamhet skall kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Enhetlig rättstillämpning

Antalet inkomna ärenden har ökat från 18 829 år 2001 till 21 774 år 2002, dvs med drygt 15%.

Antalet avgjorda ärenden har under samma tid ökat från 18403 till 21549, dvs med drygt 22%.

Antalet överklagade ärenden är relativt oförändrat, från 307 till 343. Detsamma gäller antalet ärenden som ändrats i högre instans. Av 54 ändrade ärenden är 33 körkortsärenden. Med vetskap om att länsrätten ofta ändrar återkallelsetiden med endast någon månad är ändringsfrekvensen ändå acceptabel. Beträffande övriga verksamhetsgrenar är antalet ärenden så få att det är svårt att dra några säkra slutsatser. Länsstyrelsen följer emellertid noga utvecklingen.

God service och information

En viktig del av Länsstyrelsens verksamhet är information till intressenter och allmänhet. Den enskilde har en självklar rätt till insyn i myndighetens verksamhet, antingen direkt eller indirekt via media. En öppen attityd och god service ska känneteckna vår verksamhet. All personal har ett ansvar för att så blir fallet.

Ny teknik har förändrat förutsättningarna för att ge en bra information om länet och Länsstyrelsen. Här har Länsstyrelsens webb-sidan stor betydelse. Under år 2002 har mycket arbete lagts ner för att förbättra informationen och förenkla möjligheterna att ansöka om olika tillstånd mm. Många anmälnings- och ansökningsblanketter finns numera tillgängliga på webbsidan.

Snabb och korrekt handläggning

Utvecklingen av handläggarstöd mm. och utbildning av personalen pågår ständigt i syfte att förkorta handläggningstiderna. Det kanske viktigaste och effektivaste sättet att få ner handläggningstiderna är att förbättra informationen till dem som ska lämna ansökningar etc. Är handlingarna från början korrekta och fullständiga förkortas handläggningstiderna avsevärt.

Länsstyrelsen har därför på olika sätt försökt nå ut med enkel och korrekt information till intressenterna. Vi har härvid använt oss av såväl ny teknik, webbsidan, ansökan via internet som mera traditionella metoder som enkät- utvärderingar av våra informationsinsatser, utarbetande av informationsskrifter/informationsblad och informationsmöten..

TABELL 3 – REDOVISNING AV ÄRENDEN

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Verksamhetsgren m.m.	Ingående balans 02-01-01	Antal inkomna ärenden under 2002	Antal initiativärenden	Antal avgjorda ärenden under 2002¹	Utgående balans 02-12-31 (F = B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden under 2002²	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans³	varav andel ändrade (%)⁴
Övrig förvaltning	1 167	1 110	165	1 398	1 044	19	11	27
Regional utvecklingspolitik och konkurrens	288	2 211	133	2 253	379	-	-	-
Kommunikationer ⁵	34	9 048	438	9 101	419	176	156	21
Lantbruk ⁶	138	3 409	59	3 512	94	27	25	8
Rennäring	186	151	75	201	211	6	3	0
Fiske	38	582	21	595	46	4	4	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	22	247	13	268	14	1	1	100
Naturvård och miljöskydd	974	2 764	258	2 606	1 390	38	20	30
Kulturmiljö	115	269	57	345	96	-	-	-
Social omvårdnad	60	167	35	202	60	-	-	-
Civilt försvar och räddningstjänst	41	153	17	173	38	-	-	-
Hållbar samhällsplanering och boende	596	1 498	3	1 440	657	72	43	21
Jämställdhet	8	7	3	9	9	-	-	-
Integration	0	0	0	0	0	-	-	-
Myndighetsövergripande verksamhet	46	158	217	394	27	-	-	-
SUMMA	3 713	21 774	1 494	22 497	4 484	343	263	20 %
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	12	0	21	33	2	1	0

Tabell 3

Not:¹ Med avgjorda ärenden avses expedierade ärenden eller ärenden som har avslutats på annat sätt, t.ex. genom att läggas ad acta.

² Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

³ Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar inkommit till länsstyrelsen under 2002.

⁴ Avser ärenden som är ändrade i förhållande till länsstyrelsens beslut. **54 st är ändrade av 263 st dvs 20 %**

⁵ Redovisa därutöver i not antal inkomna ansökningar om körkortstillstånd som inte föranleder någon utredning, s.k. gröna ärenden, registrerade hos Vägverket. **För Länsstyrelsen i Västerbotten är antalet 5 243 stycken ärenden.**

⁶ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat. **Samblankett= 1982 st, DBT=152 st, DBA = 106 st och Åtaganden = 564 st summa 2 804 stycken**

Verksamhetsgrensmål III: Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet skall vara effektiv och leda till ökad kvalitet och lagenlighet.

SOCIAL OMVÅRDNAD

Verksamhetstillsyn, handikappolitik och äldrepolitik

Kommunala insatser för psykiskt funktionshindrade, är en omfattande verksamhetstillsyn som pågår i samarbete med andra Länsstyrelser, under Socialstyrelsens projektledning. Tillsynen har påbörjats i år, fortsätter år 2003, varför några tillsynsresultat ännu inte kan påvisas.

Uppföljning av domar och beslut, en tillsyn som beskrivs närmare under rubriken 10; Social omvårdnad.

Verksamhetstillsyn, socialtjänstpolitik och folkhälsopolitik

Kommunbesök i form av verksamhetstillsyn har genomförts hos drygt hälften av länets social- och omsorgsnämnder, vilket har lett till utveckling av kontakterna mellan kommunerna och Länsstyrelsen. Se vidare Social omvårdnads särskilda redovisning. Verksamhetstillsyn över den kommunala handläggningen av serveringstillstånd, har visat på brister i handläggningen, vilket har gett Länsstyrelsen anledning att ge konkreta råd och anvisningar.

Individtillsyn, samtliga politikområden

Dessa ärenden är alltjämt en stor arbetsuppgift för Social omvårdnad. För att vidareutveckla metodiken, har exempelvis flera ärenden som rör påståenden om att kommunala besparingar lett till oacceptabelt dålig omvårdnad för funktionshindrade, lett till gemensam handläggning och konstruktiva överläggningar om handikappomsorgen i allmänhet, med aktuell kommun.

NATURVÅRD OCH MILJÖSKYDD

Verksamhetsgrenen omfattar ett stort antal tillsynsområden; områdesskydd, skydd för djur- och växter, samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, övrigt naturskydd, täkter, vattenverksamheter, miljöfarliga verksamheter inklusive Sevesoverksamheter, förorenade områden samt kemiska produkter och avfall. Av den upprättade tillsynsplanen för 2002 framgår omfattningen och inriktningen av tillsynen för de olika tillsynsområdena.

Den övergripande målsättningen är att, genom tillsyn enligt miljöbalken, arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling i Västerbottens län. Det innebär bl a att se till att värdefull naturmiljö skadas/påverkas negativt i så liten utsträckning som möjligt samt att tillsynen bedrivs så att den stärker verksamhetsutövarens egen förmåga att uppfylla sitt ansvar.

Såväl naturvårdstillsynen (förutom reservat och täkter) som tillsynen över vattenverksamheter bedrivs i stor utsträckning förebyggande genom samrådsförfarande enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Tillsynen vid vattenverksamheter inriktas speciellt mot prioriterade verksamheter som gruvor, den kommande Botnibanan och Umepaketet (vägpaket). Länsstyrelsens naturbevakare bedriver tillsyn i länets nationalpark och de 161 naturreservaten. Den tillsynen kombineras ofta med inventering och bevakning. Tillsynen vid täktverksamheter inskränker sig i huvudsak till slutbesiktningar medan tillsynen över miljöfarliga verksamheter i länet har inriktats mot verksamheter med särskilt stor inverkan på miljömålen och/eller med konstaterade brister i egenkontroll eller villkorsefterlevnad. Tillsyn beträffande hantering av kemiska produkter och avfall inkluderas oftast i miljötillsynen. Särskild uppmärksamhet har även ägnats åt länets anläggningar på den högre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.

Länsstyrelsen bedriver också en aktiv tillsynsvägledning gentemot kommunerna i länet främst inom områdena miljöskydd, naturvård och täktverksamhet. Under året har Länsstyrelsen arrangerat två tvådagars tillsynskonferenser för kommunerna i länet, dels en med inriktning naturvård dels en med inriktning miljöfarlig verksamhet. Båda träffarna har haft mycket god uppslutning från kommunernas operativa tillsynsmyndigheter. Länsstyrelsen har också arrangerat den årliga samverkansträffen med norrlandslänen om täktfrågor samt en samverkansträff med polis/åklagare och kommuner om miljöbrott. Tillsynsvägledning beträffande vattenverksamheter har främst skett i samband med Länsstyrelsens och berörda kommuners gemensamma tillsynsarbete i tillsynsgruppen för Botniabanan. En relativt stor andel av tillsynsvägledningen sker också genom informella direktkontakter med enskilda handläggare vid tillsynsmyndigheterna i kommunerna.

Tidsåtgången för tillsynsarbetet i förhållande till den tid som ägnas åt verksamhetsgrenen i dess helhet beräknas till 10-15 %. Drygt hälften av den andelen har redovisats som främjande/förebyggande tillsyn, knappt 40 % som inspektion och kontroll samt ca 10 % som tillsynsvägledning. Det är värt att påpeka att gränsen mellan förebyggande och kontrollerande tillsynsarbete ofta är svår att dra. Operativ tillsyn genom t ex inspektioner verkar naturligtvis även i ett förebyggande syfte. Man kan vidare notera att de tillsynsområden som tagit mest resurser i anspråk av den totala tillsynsinsatsen är samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken och tillsynen vid miljöfarliga verksamheter. Tid motsvarande ungefär två tjänster har satsats på vardera området.

Vi kan också redovisa att vår målsättning att tillsynen ska bedrivas så att den stärker verksamhetsutövarens egen förmåga att uppfylla sitt ansvar har resulterat i att många verksamhetsutövare faktiskt fått en ökad kunskap och insikt om det egna ansvaret och nyttan av att ha en bra organisation för arbetet med egenkontrollen.

LIVSMEDEL, DJURSKYDD OCH ALLMÄNNA VETERINÄRA FRÅGOR

Tidsåtgång för tillsynsverksamheten har beräknats till 10 %. Detta avser endast direkta tillsynsåtgärder.

Tillsynen är föranledd av Livsmedelslagen, Djurskyddslagen, Epizootilagen, Lagen om provtagning på djur, Förordningen om kontroll av husdjur, Zoonoslagen, Föreskrift om Officiell Veterinär, Allmän veterinärinstruktion, Länsstyrelseinstruktion, CITES lagstiftningen samt Foderlagen.

- Enligt Livsmedelslagen utövar Länsstyrelsen regional tillsyn. Normerande tillsyn har gjorts i fem kommuner samt i mejerianläggning. Länsveterinären utövar exporttillsyn vid Normmejerier.
- Enligt Djurskyddslagen utövar Länsstyrelsen regional tillsyn. Regionalt projekt genomförs avseende spädkalvars situation i mjölkobesättningar. Djurskyddsagar har genomförts vid tre tillfällen för kommunernas miljöinspektörer.
- Misstanke om epizootisk sjukdom har föranlett provtagning i länet. Samtliga prover har varit negativa.
- Tillsyn enligt lagen om provtagning på djur har utförts vad gäller insamling och transport av animaliskt avfall bl.a för att förhindra galna ko sjukan. Detta har medfört en polisanmälan.
- Direkt semintillsyn har utförts vid en hingststation av fem. Tillsynen i övrigt enligt förordningen om kontroll av husdjur har skett genom begärd rapportering från ansvarig veterinär.
- Länsveterinären bevakar sjukdomsrapporteringen avseende zoonoser (sjukdomar som smittar mellan djur och människor). Direkt tillsyn och rapportering sker enligt zoonoslagen av salmonellaprovtagningen i värphönsbesättningar. Två fall av salmonella har inträffat under året, varav ett i en fjäder-

fäbesättning samt ett i en svinbesättning. Irka tjugo fall av yersinia har inträffat på människor med smittkälla i länet som ej kunnat lokaliseras. Svin är ofta smittbärare.

- Länsveterinären är officiell veterinär med tillsyn enligt SJVFS 1997:127 och skall kontrollera in och utförsel av djur och animaliska produkter. Detta görs bl.a via animomeddelande mellan EU-länderna vid handel med djur.
- Tillsyn över veterinär verksamhet har skett vid fyra distriktsveterinärstation under året. Enligt allmänna veterinärinstruktionen och Länsstyrelseinstruktionen.
- Länsveterinären är med i tillsynsgruppen för CITES. Lycksele djurpark har besökts.
- Hygienkontroll har utförts vid foderfabriker enligt föreskrift om foder.

Främjande/förebyggande insatser har under året varit utbildning för livsmedelstillverkare, miljöinspektörer och studerande. Uppföljning av provtagning i besättningar sker kontinuerligt.

Fördelningen mellan förebyggande insatser och direkt tillsyn bedöms vara: 80/20.

Den 1 juni 2002 började en ny föreskrift om obligatorisk hälsoövervakning av BVD (Bovin Virus Diarré) att gälla. Enligt denna är det Länsstyrelsen som har hand om tillsynen över att reglerna i den obligatoriska hälsoövervakningen följs. Uppgifter om status för en besättning som hanteras under föreskrifterna om obligatorisk övervakning ska kunna fås från Länsstyrelsen. Detta arbete har inte påbörjats vid Länsstyrelsen i Västerbotten p.g.a tidsbrist.

TILLSYN ENLIGT PLAN- OCH BYGGLAGEN

Sakområdet har enligt 1 kap 8 § plan- och bygglagen (PBL) tillsyn över plan- och byggväsendet i länet och skall samverka med kommunerna i deras planläggning. Tillsynen sker huvudsakligen i de samråd med kommunerna som stipuleras i PBL angående översiktsplaner och detaljplaner samt områdesbestämmelser. Insatserna inriktas främst på främjande/förebyggande insatser i samråden med kommunerna. Den tolkning som hittills gjorts av PBL:s tillsynsparagraf har inte givit utrymme för inspektion eller kontroll av enskilda ärenden då planläggningen av användningen av mark och vatten är en kommunal angelägenhet och ist myndighetsutövning är starkt knuten till överprövning enligt 12 kap 1 §. Tillsynsarbetet är en integrerad del av ärendeberedningen och kan svårtligen kvantifieras.

1. Övrig förvaltning (20+21)

Kostnader för Övrig förvaltning	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	7 668	4 628	4 886
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	3 638	3 115	3 515
varav övrig finansiering (tkr)	4 030	1 513	1 371
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	4,8	3,1	3,5

Tabell 1.1

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	75 820	80 913	61 714
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0

Tabell 1.2

Fördelning inom Övrig förvaltning år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbetskrafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	6 051	
Antal årsarbetskrafter		5,4
varav Allmänt och övergripande, 200 (%)	9,0 %	12,1 %
varav Näringsrättsliga frågor, 205 (%)	0,5 %	1,4 %
varav Deponeringar m.m., 208 (%)	2,1 %	5,1 %
varav Jakt och viltvård, 218 (%)	62,5 %	40,0 %
varav Övriga ärenden, 219 (%)	2,6 %	6,0 %
varav Övrigt (201-4, 206-7,211-15) (%)	23,3 %	40,5 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 2009 (%)	2,3 %	2,7 %

Tabell 1.3

Allmänna val

Under året har genomförandet av de allmänna valen varit den aktivitet som varit prioriterad. För Länsstyrelsen var mottagning av valresultatet under valkvällen /-natten en ny arbetsuppgift.

Överförmyndare

Tillsynsbesök hos överförmyndare bedöms vara bland de viktigaste insatserna, fyra besök har genomförts detta verksamhetsår.

Näringsrättsliga frågor

Länsstyrelsen har under året genomfört kontroll av om auktoriserade bilskrotare fortfarande bedriver skrotningsverksamhet.

Stiftelser

Vid årsskiftet hade Länsstyrelsen 175 stiftelser i stiftelseregistret. Beträffande stiftelser har Länsstyrelsen många förfrågningar angående formerna för bildande av stiftelser. Beträffande stiftelser har det endast tillkommit sex stiftelser under året. Detta kan bero på den information som vi lämnar angående syftet

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

och idén med att bilda en stiftelse. Att döma av det totala antalet registrerade stiftelser under året har många valt en annan associationsform.

Allmän kameraövervakning

Länsstyrelsen har inom verksamhetsområdet prioriterat tillsynen av kameraövervakning. Vid årets början hade vi 109 anmälningar om kameraövervakning och 173 tillstånd till kameraövervakning. Tillsynsbesöken beträffande kameraövervakning bedöms vara bland de viktigaste insatserna. Under året har det tillkommit 26 anmälningar om kameraövervakning och 11 tillstånd. Denna ökning är relativt sett ganska hög och kan inte på något sätt påverkas av Länsstyrelsen. Anledningen till denna ökning kan troligtvis finnas i en hårdare lansering av de företag som säljer kamerautrustning och den hårda konkurrens som finns mellan butikerna och där en minskning av stölder och snatterier är en förutsättning för att överleva.

Jakt och viltvård

Tillståndet i länet

Vid årets början fanns totalt 3108 registrerade licensområden, därav 5 älgskötselområden, 1638 A-områden, 1152 B-områden, 313 E-områden och 5 älgskötselområden. Inom dessa områden fälldes jaktåret 2001/02 totalt 14426 älgar därav 8280 vuxna och 6146 kalvar.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna

- Att det bildas fler älgskötselområden inom länet.
- Effektivare handläggning av registreringsärenden genom användandet av GIS-teknik.

Resultat

Länsstyrelsens mål under 2002 att öka det lokala ansvaret för förvaltningen av älgstammen genom att få tillstånd ytterligare älgskötselområden har inte uppnåtts. Inga nya älgskötselområden har bildats i länet under 2002. Det finns en viss tveksamhet ute i bygden att ta ett ökat ansvar för älgförvaltningen. Denna tveksamhet skulle kunna överbryggas genom bl a ökade informationsinsatser från Länsstyrelsens och jägarorganisationernas sida. Tyvärr saknas för närvarande resurser för att mer aktivt verka för ökat lokalt inflytande. GIS-stöd används vid registrering av licensområden. Målsättningen under 2002 var att ytterligare utöka användningen för att bland annat ta fram informationsmaterial. Den verksamheten har inte varit möjlig att prioritera.

2. Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	41 798	39 387	37 861
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	15 467	21 417	16 631
varav övrig finansiering (tkr)	26 331	17 970	21 230
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	26,0	26,4	27,3

Tabell 2.1

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	206 884	159 388	109 399
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0

Tabell 2.2

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	34 689	
Antal årsarbetskrafter		43,0
varav Allmänt och övergripande, 300 (%)	5,6 %	6,6 %
varav Tillväxtavtal och -program samt regional näringspolitik, 301 (%)	7,0 %	9,0 %
varav Företagsstöd, 302 (%)	8,7 %	15,4 %
varav Regional projektverksamhet, 303 (%)	31,3 %	11,6 %
varav EG:s strukturfonder, 304 (%)	29,6 %	43,5 %
varav Uppföljning och utvärdering av regionala stöd, 305 (%)	4,0 %	3,3 %
varav Gränsregionalt samarbete, 306 (%)	13,7 %	10,5 %
varav Konkurrensfrågor, 307 (%)	0,1 %	0,1 %
varav Övriga ärenden, 309 (%)	-	-
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 3009 (%)	0,7 %	1,0 %

Tabell 2.3

Mål för politikområde Regional utvecklingspolitik: Väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet.

Mål för politikområde Näringspolitik: Att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

Mål och inriktning för verksamhetsgrenen

Det övergripande målet är;

- en väl fungerande och hållbar lokal arbetsmarknad med en god servicenivå, och
- att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tillståndet i länet

Allmänt

Befolkningen i länet ökar men befolkningsstrukturen medför svårigheter att upprätthålla en god infrastruktur och en tillfredsställande kommersiell och offentlig service.

Infrastruktursatsningar genomförs på kommunikationsområdet främst inom IT-utbyggnad men även inom flyg, landsväg och järnväg. En närmare redovisning lämnas i avsnittet om infrastruktur. Länet gles befolkningsstruktur och stora geografiska avstånd från marknaderna gör att företagen har svåra konkurrensförutsättningar.

Sysselsättningsgraden är förhållandevis även om antalet varsel, i likhet med övriga landet, ökar. Arbetskraftsförsörjning och kompetensutveckling håller också en hög nivå även om svårigheter finns när det gäller specialistkompetens i inlandet. Arbetskraftsbrist befaras i länet under den närmaste tiden.

Andelen högskoleutbildade är lägre i inlandet än i kustområdet. Särskilt låg är frekvensen bland män. Forskningsresurserna är små i inlandet varför forsknings- och utvecklingsinsatser genom samverkan håller på att utvecklas. Universitet och högskolor i kustområdet är viktiga grundpelare.

Företagandet i länet är lågt i ett nationellt perspektiv. Knappt fyra procent av de sysselsatta är egna företagare och företagen är små. Industrin i länet domineras av råvarubaserad produktion, gruvnäring, träbearbetande industri och verkstadsindustri. Turistnäringen är under utveckling.

Industri

Den råvarubaserade industrin och verkstadsindustrin utvecklas kontinuerligt och nya branscher växer fram te x inom bioteknik, biomedicin och nya nischer inom livsmedelsindustrin. För att utveckla näringslivet pågår också olika åtgärder som breddad internationell marknad, nya tekniska lösningar, entreprenörskap, stimulans till nyetableringar kompetensutveckling genom distansutbildningar, styrelseutbildning och mentorskap i företag mm. Under senare år har legoproduktion växt fram inom IT-sektorn. Genom den vikande konjunkturen har branschen drabbats av bakslag och flera företag har tvingats lägga ned produktionen vilket drabbat vissa mindre orter hårt.

Starka Kluster

Länet är världsledande inom mineralområdet. Regionen är Eus största producent av järn, koppar, silver, guld och zink. Prospekteringsverksamheten har ökat markant de senaste åren. Nationens forskning i gruv- och mineralfrågor är koncentrerad till universiteten i Umeå och Luleå. Sidobranscher som konsult, service, verkstad och IT med inriktning mot mineral är teknikledande. Länet har med andra ord mycket goda förutsättningar för ett starkt mineralkluster. Likaså finns i länet särskilt goda betingelser för utveckling kring trä både avseende den industriella produktionen som forskningen kring trä och träteknik och maskinteknisk utveckling. Förutsättningar finns även inom trä att bilda ett träkluster. I länets tillväxtavtal har parterna enats om att verka för ett Center of Excellence inom Mineral- respektive Trä. Till detta kan läggas länets förutsättningar med tanke på klimat och infrastruktur för kluster avseende vintertest av fordon och/eller vinterträning av personer.

Turism

Länet rika natur- och kulturvärden ger mycket goda förutsättningar för rekreation och hög livskvalitet för länets invånare. Dessa värden utgör också en viktig grund för den turistnäring som är under stark framväxt i länet. Särskilt i fjällområdena, bl a i Hemavan, Kittelfjäll och Borgafjäll, har omfattande infrastrukturinvesteringar och företagssatsningar genomförts under senare år. I Hemavan/Tärnabyområdet har utbyggnad av flygplatsen möjliggjort trafik med större plan. Stora företagsinvesteringar har genomförts i boende-, service- och aktivitetsanläggningar. Tillsammans med samordnade marknadsföringssatsningar

och kompetensutvecklingsinsatser inom näringen har man lyckats uppnå ökade besöksvolymen i området.

Kommersiell service i glesbygd

I länet finns ca 85 glesbygds- och landsbygdsbutiker och 22 därtill hörande bensinstationer. Den vikande befolkningen och ändrade köpmönster gör att underlaget för dagligvaruhandeln minskar vilket medför att särskilda insatser behövs för att trygga konsumenternas behov. En stor del av handlarna bedömer att framtidsutsikterna är dåliga och tror inte att deras butik finns kvar om fem år.

Prioriteringar

I Tillväxtavtalet har fem områden prioriterats som viktigast för att främja en hållbar ekonomisk tillväxt i näringslivet. Utöver dessa vill Länsstyrelsen även prioritera en god kommersiell service i hela länet.

- Forskning och utbildning samt samverkan universitet-näringsliv.
- IT-infrastruktur, teknikutveckling och teknikspridning.
- Omvärldsbevakning och internationalisering.
- Affärsutveckling, finansiering och riskkapitalförsörjning.
- Livsmiljöfaktorer, service och kultur för tillväxt.
- Tryggande och utveckling av dagligvaru- och drivmedelsförsörjning.

Viktigaste insatser

Under 2002 har stöd lämnats till 250 projekt och till nästan lika många till enskilda företag. Samtliga insatser har bidragit till utvecklingen. En del av projekten genomförs i samarbete med andra län. Några exempel är:

Utbildningsprojektet "Akademi Norr" som sker i samarbete mellan fyra län. Där utvecklas befintliga lärcentra i inlandskommunerna så, att de skall kunna driva strategisk kompetensutveckling. Exempel på högskoleutbildningar som bedrivs är: Produktionsingenjör i Lycksele, Elektronik och dataingenjör i Sorsele samt Miljö- och naturresursutbildning i Storuman.

En mycket omfattande utbyggnad av bredband genomförs i länet. Denna presenteras speciellt under särskilda uppdraget inom verksamhetsgrenen, sidan 34.

Väl fungerande flygtransporter är av avgörande betydelse för regionen. Medel har beviljats till ett antal infrastruktursatsningar. Syftet är att skapa långsiktiga förutsättningar för fortsatt expansion av besöksnäringen och övrigt näringsliv. I Lycksele har investeringar gjorts i en ny flygplansplatta samt arbeten för att bredda och förlänga nuvarande landningsbana. I Hemavan har, som tidigare nämnts, en stor utbyggnad av flygplatsen öppnat för att ta emot större flygplan. I Vilhelmina har markarbeten och asfaltering av start och landningsbana genomförts samt utbyggnad och ombyggnad av terminalbyggnad. I Storuman har projektmedel beviljats för att bygga ut befintlig stationsbyggnad. I Skellefteå har banan förlängts och banljus installerats.

Resultat

Nedan redovisas några exempel på verksamheter som starkt bidragit till ett positivt resultat;

- Kompetensen utvecklas genom uppbyggnad av lärcentra, nyföretagarcentra, akademiska spetsutbildningar och utbildningar i företagande.
- Utbyggnaden av bredband skapar förutsättningar för att använda hög IT-kompetens i näringslivets utvecklingsinsatser oberoende av stora geografiska avstånd. Även för hushållen medför bredbandsmöjligheter en ökad möjlighet för boende i glesbygd.

- Infrastrukturinsatser vid flygplatserna har positivt påverkat förutsättningar för resandet, inte minst för turistnäringen i fjällen.
- Verksamheten med företagsstöd har medverkat till 500 nya sysselsättningsstillfällen 200 av dessa avser kvinnor.
- Verksamheten har stimulerat investeringar i 250 företag. 35 av dessa avser kvinnors företag.
- Verksamheten har stimulerat till 80 nyetableringar.
- En högre standard i länets butiker.
- Många handlare har haft stor nytta av mentoremas kunskande, såväl vid start av nya butiker som vid drift av befintliga.

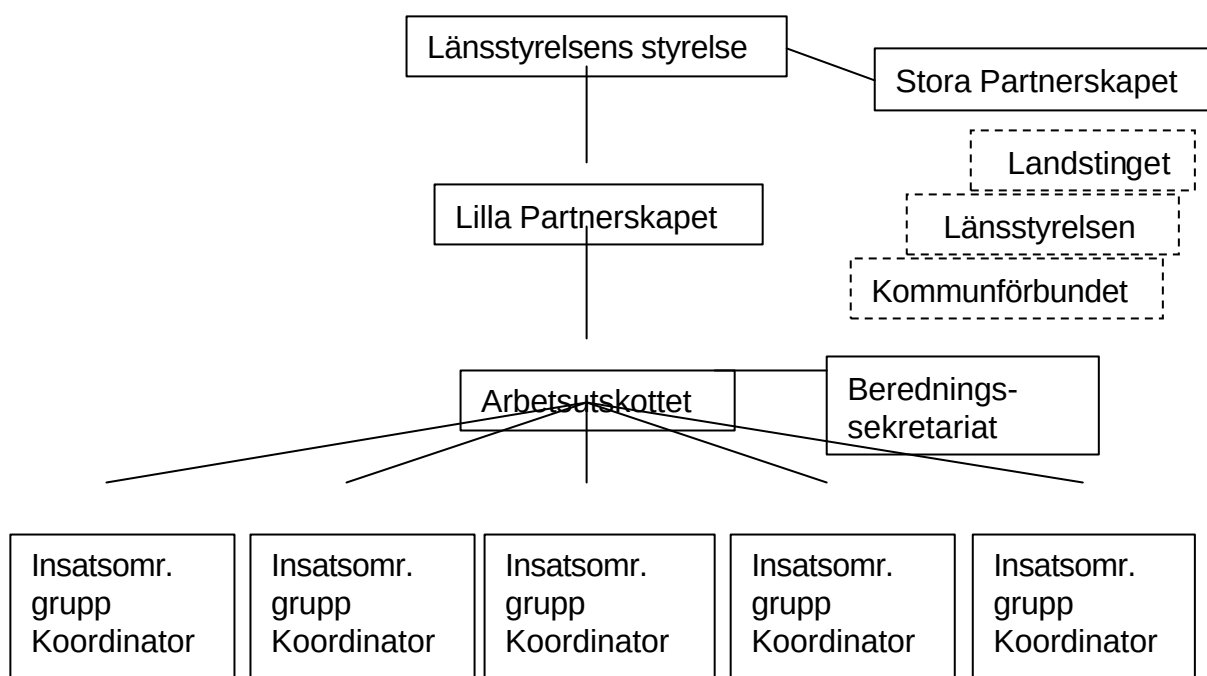
Verksamhetsgrensmål I: Öka samordningen och förstärka processen med att genomföra de regionala tillväxtavtalen.

Länets politiker har enats om att Länsstyrelsen även fortsättningsvis skall vara samordnare i processen med det regionala tillväxtprogrammet. Organisationen för RTP har justerats för att ge så stort inflytande som möjligt till alla intressenter i länet.

Ansvarsfördelning mellan parterna

Inför revisionen för år 2003 har arbetsformen för genomförandet av tillväxtavtalet diskuterats med samtliga avtalsslutande parter. Dessa har enats om att utveckla arbetsformerna i enlighet med nedanstående organisation, roll- och arbetsfördelning.

Tillväxtprogrammets organisation

Länsstyrelsen sammankallar till Stora Partnerskapet, Lilla Partnerskapet, Arbetsutskottet, Beredningssekretariatet samt till träffar mellan koordinatörerna. Länsstyrelsen tillsammans med kommunförbundet och landstinget bereder ärenden till del olika grupperna och sammanställer information om beslut och annat av intresse inom avtalets ramar.

Tillväxtavtal och EU-program

Länsstyrelsen fastställer tillväxtavtal för det kommande året. De horisontella målen jämställdhet och hållbar ekologisk utveckling har fått en starkare ställning. Representanter för dessa sakområden ingår numera i det Lilla Partnerskapet och har fått särskilda resurser.

Under programperioden 2000-2006 ingår Västerbotten tillsammans med Norrbotten i Mål 1 Norra Norrland. Vid Länsstyrelsen i Västerbotten finns ett beredningssekretariat som tillsammans med huvudsekretariatet i Norrbotten biträder Strukturfondsdelegationen. Ärenden vid strukturfondsdelegationen bereds av anställda vid huvudsekretariatet och beredningssekretariatet. Länsstyrelsen i Norrbotten är förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet.

Inom Mål 1 Norra Norrland har EU:s regionala fond beviljat särskilda medel för Regionalt program för innovativa åtgärder för perioden 2000-2006. Programmet har samordnat kansli för Norr- och Västerbotten.

Länsstyrelsen är förvaltningsmyndighet, utbetalande myndighet och beredningssekretariat för Interreg IIIA Kvarken-Mittskandia, Länsstyrelsen är även förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet för Interreg IIIB Programmet Norra Periferin.

Samordningsuppdraget

Regeringen har gett femton myndigheter i uppdrag att ta fram metoder som syftar till att förstärka samverkan för regional utveckling. Arbetet är ett led i Regeringens intention att vidareutveckla de regionala tillväxtavtalen. Länsstyrelsen i Västerbotten är en av dessa myndigheter och har lagt sitt fokus på miljö- och transportfrågor.

Verksamhetsgrensmål II:

Vid fördelning av medel under anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder och 33:2 Landsbygdslån, inom länet och mellan olika ändamål, skall behovet av medfinansiering av regionala tillväxtavtal och de geografiskt avgränsade strukturfondsprogram som rör länet prioriteras.

Behovet av åtgärder för jämställdhet (t.ex. i form av lokala och regionala resurscentra för kvinnor), kommersiell service i serviceglesa områden samt för orter med omställningsproblem skall uppmärksammas.

För nedanstående stödformer finns följande mål:

- Medverka till ekonomisk tillväxt i stödföretagen med *regionalt utvecklingsbidrag*, *sysselsättningsbidrag*, *landsbygdsstöd* och *såddfinansiering* och därmed bidra till att åstadkomma nya arbetstillfällen.
- Vid beviljande av *sysselsättningsbidrag* skall maximala bidragsnivåer beviljas i minskad omfattning.
- Genom *stöd till kommersiell service* skall en god tillgång till kommersiell service uppnås.

Regionalt utvecklingsbidrag

Bidrag har lämnats av länsstyrelsen till 28 företag med totalt 40 mkr, varav 24 mkr i kusten och 16 mkr i inlandet. Stödets storlek varierar mellan 44 000 kr och 4 500 000 kr. Härtill kommer ett antal ärenden där Nutek fattat beslut om stöd efter yttrande från länsstyrelsen.

Landsbygdsbidrag

Landsbygdsbidrag har lämnats till 225 företag under 2002. Av totalt beviljat stöd 44 mkr, har 17 mkr lämnats till företag i kusten och 27 mkr till företag i inlandet. Stödet har uppgått till mellan 10 000 kr och 800 000 kr (takbeloppet).

Såddfinansiering

I Västerbotten samarbetar NUTEK och Länsstyrelsen med Uminova Center som gör utredning och bedömning av de enskilda projektet. Handläggartjänsten inom Uminova Center är på halvtid och finansieras av NUTEK. När analysen är klar fattar Industrifonden, som långivare, beslut om finansiering. Om ansökan är på högst 800 000 kronor kan Länsstyrelsen besluta i ärendet. Länsstyrelsens ram för såddfinansiering år 2002 uppgick till 3,0 mkr. 11 företag har beviljats stöd.

Sysselsättningsbidrag

Sysselsättningsbidrag har hittills i år beviljats 9 företag. Nystartade företag och företag inom stödområde A har prioriterats.

Kommersiell service

Regeringen har tilldelat länet 2,9 miljoner kronor för att motverka ytterligare försämringar i servicen. De har avsatts till projektet "Affär på landet" som omfattar 60 butiker i gles- och landsbygdsområden. Av totalt ca 85 butiker i gles- och landsbygd har stöd lämnats till 20 butiker i form av investeringsbidrag och/eller servicebidrag under 2002. En stor majoritet av länets butiker i gles- och landsbygd får även hemsändningsbidrag. Kommunerna i länet medfinansierar projekten. Informationsspridning om det framtida arbetet med lokala utvecklingsprogram har påbörjats.

Ekonomiska föreningar inkl. kooperativ verksamhet

Länsstyrelsen har beviljat projektmedel till Nätverket för kooperativt och socialt företagande i Västerbottens län för att bedriva projektet "Social ekonomi och strategi". Projektet avser att knyta samman de aktörer som finns i länet inom social ekonomi, att öka kunskapen om kooperativ ekonomi i utbildningsväsendet och att utveckla välfärdslösningar.

Åtgärder för jämställdhet

Internationella kvinnoföreningen har av Länsstyrelsen beviljats projektmedel till "Jämställt arbetsliv" som syftar till att underlätta för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden.

Länsstyrelsen driver i egen regi fyra jämställdhetsprojekt; "Genusforum" vars mål är att bygga upp ett regionalt kunskapscentrum med genusperspektiv. "Kvinnofrid" med syfte att på olika plan och med olika metoder arbeta för att öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor. "Jämt på toppen" med syfte att bli synliggöra effekterna av kvinnors underrepresentation i företagsledningar samt visa vägar att ändra på nuvarande ojämna maktbalans. Slutligen projektet "Män, kom med ett namn då" med syfte att bli synliggöra och ta tillvara kvinnors kunskap samt att locka fler kvinnor att inta ledande positioner i offentlig förvaltning och privat näringsliv i Västerbotten.

Länsstyrelsen har även lämnat bidrag till andra projekt som "Kvinnligt företagshotell" i Skellefteå som avser att stärka och förbättra förutsättningar för ett långsiktigt företagande samt för fortsatt kvinnligt företagande. I länet bedrivs också ett projekt som skall tydliggöra jämställdhetsfrågor inom fyra aktivitetsområden: samverkan, näringsliv, internationella frågor och kompetens.

I verksamheten med företagsstöd beaktas särskilt möjligheterna att stimulera kvinnors företagande och utfallet följs upp kontinuerligt. Antalet stödbeslut till kvinnors företagande har ökat något sedan förra året.

Åtgärder för utsatta orter

Projektbidrag med 600 000 kronor har lämnats till Åsele kommun för "Strukturell omvandling i Åsele". Åsele kommun har under sommaren/hösten 2001 drabbats av flera varsel och uppsägningar inom när-

ingslivet. Kommunen har därför arbetat med ett nytt strategiskt program hur kommunen skall utvecklas i framtiden och inom vilka områden.

Projektbidrag med 625 000 kronor har lämnats till Storumans kommun för ”Strukturförändringar i Storumans kommun”. Kommunen står inför stora strukturella förändringar när flera av kommunens större företag har varslat om nedläggningar. Kommunen riskerar att förlora cirka 150 arbetstillfällen. Projektbidrag har även beviljats till Bjurholms och Sorsele kommuner för utvecklings- och strukturförändringsarbete under 2002.

När det gäller företagsstöden har särskilt beaktats möjligheterna att stödja företagssatsningar i utsatta orter såsom Åsele, Sorsele, Bjurholm och Sturuman. Företagsnedläggningar har på dessa orter inneburit problem och därmed behov av särskilda insatser.

Verksamhetsgrensmål III: Målet är att - i egenskap av förvaltningsmyndighet, utbetalande myndighet eller beredningssekretariat - utveckla kostnadseffektiviteten vad gäller genomförandet av programmen inom EG:s strukturfonder.

Utbetalande myndighets utbetalningar av medel från EG:s strukturfonder för programperioden 2000-2006 skall göras inom en månad efter det att fullständig rekvisition inlämnats.

Effektivisering av Mål 1

För att strukturera arbetet med prioriteringar av Mål 1- projekten har en accessdatabas använts. En mall för läges- och uppföljningsrapport har utarbetats och förbättrats. Rapporten skall finnas med vid varje rekvisition. Rekvisitionshanteringen av Länsstyrelsens projekt och Mål 1 projekt behandlas samtidigt. Rekvisitionsperioderna har i besluten som fattats under 2002 förändrats så att rekvisitionerna framöver skall komma in jämt över året.

Ett nytt särskilt villkor i beslutet är att rekvisitionerna skall inlämnas enligt fastställda rekvisitionsperioder. Påminnelse skickas ut om projektägaren inte kommer in med rekvisition inom den fastställda tiden. Om rekvisition inte kommer in trots påminnelse kan strukturfondsdelegationen komma att återta beslutet.

Rutiner för granskning av rekvisitioner har utvärderats löpande i samråd med utbetalande myndighet. Detta har bl.a. resulterat i en förenklad checklista för sådana projekt som i tidigare kontroller visat på en hög kvalitet i redovisningen.

För att höja kompetensen hos stödmottagarna har utbildningsdagar för nya projektägare genomförts löpande. Under året har för projektägare i Mål 1 hittills 2 utbildningsdagar för 41 personer genomförts (projektledare och projektadministratörer). Dessutom genomförs vid behov särskilda utbildningsinsatser till projektägare som har behov av detta.

Kostnader för Mål 1- Beredningssekretariat

• Utbetalningar	Kostnader	2 449 tkr
	Antal årsarbetskrafter	5 st
• Ärendebereidning	Kostnader	6 577 tkr
	Antal årsarbetskrafter	10 st

Interreg IIA Kvarken-MittSkandia

Programmet stängdes för utbetalningar 2001-12-31. Av i programmet disponibla 58,09 mnkr EU-medel utbetalades 56,95 mnkr eller drygt 98 %. Slutrapport med slutrekvisition lämnades till kommissionen före den 30 juni 2002. Slutrekvisitionen från EU-kommissionen uppgår till 9,40 mnkr. Slututbetalning erhöles inte under år 2002 på grund av mindre brister i slutrapporten. Reviderad slutrapport lämnades in till kommissionen 2003-01-15.

Interreg IIIA Kvarken-MittSkandia

Länsstyrelsen är förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet för programmet. Dessutom finns en del av styrkommitténs sekretariat vid Länsstyrelsen.

Programmet har under året utvecklats väl. Beslutstakten har varit relativt hög. Vid årets slut var nästan 50 % av programmets ram av EU-medel in-tecknade i beslut. Utbetalningstakten var också relativt god. Vid årsskiftet hade nästan 28 mnkr betalats ut.

Effektivisering av Interreg IIIA Kvarken-MittSkandia

För att öka intresset för programmet och få in fler och bättre ansökningar har flera informationsinsatser genomförts bl a ett partnerskap i Skellefteå.

Kvaliteten på projektens medelsrekvisitioner är bättre än under föregående programperiod men borde gå att höja ytterligare. Varje ny projektägare och projektledare får en dags utbildning i projektadministration direkt efter projektbeslutet.

Under året har flera åtgärder vidtagits för att effektivisera genomförandet.

- För att öka intresset för programmet och få in fler och bättre ansökningar har flera informationsinsatser genomförts bl a ett partnerskap i Skellefteå.
- Kvaliteten på projektens medelsrekvisitioner är bättre än under föregående programperiod men borde gå att höja ytterligare. Varje ny projektägare och projektledare får en dags utbildning i projektadministration direkt efter projektbeslutet.
- En dialog har förts med framför allt företrädare för finska myndigheter som är medfinansierare i projekt för att försöka utveckla smidigare rutiner för rekvisitionerna.
Rekvisitionerna av EU-medel påverkas av utbetalningstakten för nationell offentlig medfinansiering. En modell kommer att prövas där medfinansierande myndigheter får del av resultatet från granskningen vid utbetalande myndighet och kan basera sin utbetalning på denna. Syftet är att bringa ner den totala tiden för utbetalning av nationella medfinansieringen och EU-finansieringen.

Kostnader för administrationen Interreg III A Kvarken-MittSkandia

• Kostnader för administrationen	Sekretariatet	566 tkr
	Förvaltningsmyndigheten	516 tkr
	Utbetalande myndighet /urvalskontroll	446 tkr
• Antal årsarbetskrafter	Sekretariatet	1
	Förvaltningsmyndigheten	0,6
	Utbetalande myndighet /urvalskontroll	0,8
• Utbetalningsstatistik	Utbetalt belopp	21 105 tkr
	Antal ärenden	49 st

Kommentar

Från att rekvisitionen är komplett för utbetalning har det i genomsnitt tagit ca 18 dagar innan utbetalning skett.

Kontroll och uppföljning Interreg IIIA Kvarken-MittSkandia

Rutinerna för granskning av utbetalningar och uppföljning av projekt utvecklas fortlöpande. Kontroller enligt förordningen (EU) 438/2001 artikel 10-12 har påbörjats. Kontrollerna utförs av ett revisionsföretag som utsetts genom upphandling. Internrevision av administrationen för programmet har genomförts genom den för strukturfondsadministrationen gemensamma internrevisionen i Gävle.

Interreg IIIB Norra Periferin

Länsstyrelsen är också förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet för Interreg IIIB Norra Periferin. Styrkommitténs sekretariat är för detta program beläget i Köpenhamn. Programmet godkändes av EU-kommissionen 2001-12-14. Det första beslutsmötet med den kombinerade styrkommittén/övervakningskommittén hölls i januari 2002. Ytterligare två beslutsmöten hölls under 2002. Programmet administreras med Euro som valuta. Totalt var 4,5 mneuro intecknade i beslut vid årsskiftet vilket var 23 % av programmets EU-medel. Endast en utbetalning gjordes under året varför det är för tidigt att utvärdera rekvisitions- och utbetalningsprocesserna

Effektivisering av Interreg IIIB Norra Periferin

År 2002 var ett uppstartningsår för programmet. Mycket tid har ägnats åt att lägga upp rutiner för administrationen. Flera insatser gjordes för att informera om programmet.

- a. Programmet har en geografisk utbredning som kräver särskilda åtgärder för att täcka den stora ytan. I genomförandestrukturen ingår därför Regional Advisory Groups (RAG:s) som bl.a. genomför informationsaktiviteter, fungerar som nationella kontaktpunkter för projektintressenter och deltar i prioriteringen av ansökningar. Under året hölls bl.a. två partnerskap, ett i norra Finland och ett på Island.
- b. Även i NPP-programmet får projektledningen efter det att projektbeslutet är taget en utbildning i projektadministration. En sådan utbildning har hållits i Inverness Skottland.

Kostnader för administrationen Interreg IIIB Norra Periferin

• Kostnader för administrationen	Förvaltningsmyndigheten	373 tkr
	Utbetalande myndighet /urvalskontroll	140 tkr
• Antal årsarbetskrafter	Förvaltningsmyndigheten	0,4
	Utbetalande myndighet /urvalskontroll	0,1
• Utbetalningsstatistik	Utbetalt belopp	1 532 tkr
	Antal ärenden	1st

Kontroll och uppföljning Interreg IIIB Norra Periferin

Rutinerna för granskning av utbetalningar och uppföljning av projekt utvecklas fortlöpande. Kontroller enligt förordningen (EU) 438/2001 artikel 10-12 förbereds. Kontrollerna kommer på samma sätt som för Kvarken-programmet att utföras av ett revisionsföretag utsedd genom upphandling. Internrevision av administrationen för programmet har genomförts genom den för strukturfondsadministrationen gemensamma internrevisionen i Gävle.

Verksamhetsgrensmål V: En effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna.

Återrapportering

I arbetet med företags och näringslivsutvecklingen bedöms varje företags- och projektstöd även utifrån frågan om åtgärden riskerar att snedvrída konkurrensen. I möten med kommunernas näringslivssekreterare ges information om nödvändigheten av att bedöma konkurrensaspekten. Inom stödverksamheten till kommersiell service, som i grunden är ett konsumentpolitiskt stöd, görs även bedömning av konkurrens-effekten. På Länsstyrelsens hemsida har angetts hur företag och allmänhet kan lämna tips och klagomål som rör konkurrensförhållanden.

Övrig återrapportering I

Från anslaget 33:6 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 har 23 086 tkr erhållits för samma ändamål, medan Länsstyrelsen här har utbetalat 21 575 tkr från det Regionalpolitiska anslaget. Av inbetalningarna från programperioden 2000-2006 har 4 691 tkr redovisats mot anslaget 19:33:1.

Övrig återrapportering II

Länsstyrelsens styrelse har ansvaret för att i partnerskap utarbeta och genomföra tillväxtavtalet. Tillväxtavtalet är vägledande för Länsstyrelsens prioritering av medel till olika projekt och inriktning av medelsanvändningen till företagsstöd. Tillväxtavtalet omfattar Insatsområden och åtgärder. För varje insatsområde finns en huvudansvarig vid Länsstyrelsens funktion för projektverksamhet som bereder ärenden om finansiering. Länsstyrelsen är också beredningssekreteriat för Mål 1 programmet i länet och även för Interregprogram.

Samma handläggare bereder både ansökningar av Länsstyrelsens finansiering och Målprogrammets finansiering. Länsstyrelsen medverkar på så sätt i genomförandet och finansiering av tillväxtavtalet. En ny organisation har fastställts under 2002. Organisationen finns beskriven under verksamhetsgrensmål 1. För programskrivning av tillväxtavtal och tillväxtprogram ingår Länsstyrelsen i ett beredningssekreteriat till arbetsutskottet tillsammans med Kommunförbundet och Landstinget. För varje insatsområde har koordinator utsetts. Två av sex koordinators finns vid Länsstyrelsen. För varje insatsområde finns handläggare från Länsstyrelsen med som kan bidra till inriktningen av innehållet.

Länsstyrelsen har inbjudit Stora partnerskapet till ett möte under året, Lilla partnerskapet till två möten. En revisionsrunda med besök hos parterna har genomförts under hösten. De horisontella målen, organisation och harmoniseringen med mål 1 har diskuterats liksom inriktningen av 2003 års avtal, men mest tillväxtprogrammet för åren 2004-2007. Under verksamhetsmål II har redovisning gjorts om jämställdhetsprojekt liksom projekt inom kommersiell service.

Inom tillväxtavtalet har följande fördelning gjorts mellan insatsområden under år 2002.

Insatsområden

	Tkr
Insatsområde 1 Utbildning och kompetens samt forskning och utbildning	18 000
Insatsområde 2 Infrastruktur, teknikutveckling och teknikspridning	7 000
Insatsområde 3 Omvärld och marknad	8 000
Insatsområde 4 Affärsutveckling, finansiering och riskkapitalförsörjning	77 000
Insatsområde 5 Livsmiljöfaktorer, service och kultur för tillväxt	10 000
Summa	120 000

Övrigt

Länsstyrelsen har genomfört analys och utsett insatsområdesgrupper med koordinatorsuppdrag att utarbeta program och delta i genomförandet av tillväxtprogrammen för åren 2004-2007

Uppdrag

10. Länsstyrelserna skall i **årsredovisningen för 2002** redovisa utnyttjandegraden av kommunstöd för anläggande av lokala nät enligt lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät och den till lagen hörande förordningen, dvs. storleken på de belopp som anmälts till Riksskatteverket att krediteras kommunernas skattekonton. Länsstyrelserna skall den 1 mars 2002 och den 10 augusti 2002 redovisa en prognos för utfallet 2002 och 2003 till NUTEK.

Vidare skall länsstyrelserna redovisa hur utbyggnaden av IT-infrastrukturen fortskrider. Redovisningen skall göras till Post- och telestyrelsen (PTS) enligt de riktlinjer som PTS lämnar.

Bakgrund

I mars 2000 presenterade Regeringen sitt förslag till framtida IT-politik i propositionen "Ett informations-samhälle för alla", proposition 1999/2000:86. Det övergripande målet är att Sverige ska som första land bli ett informationssamhälle för alla. Huvudspåret för utbyggnaden av IT-infrastruktur är att det ska ske av marknaden, på kommersiell grund. Där marknaden inte tar detta ansvar till fullo kan staten via stimulansbidrag stödja utbyggnaden.

Genom förordningarna SFS 2000:1469 om stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät och SFS 2001:350 om stöd till kommuner för anläggande av ortssammanbindande telenät ges kommunerna möjlighet till sådana statliga bidrag för att etablera en infrastruktur för bredbandskommunikation inom kommunen. Det ankommer på respektive Länsstyrelse/regionförbund att vidta de åtgärder som kan erfordras för att förverkliga föreslagna åtgärder.

Samordning på länsnivå

IT Västerbotten är ett 3-årigt långsiktigt program för att kraftsamla intressenternas insatser när det gäller uppbyggnad av IT-infrastruktur och IT-kompetens i länet. IT Västerbottens intressenter är Umeå Universitet, landstinget, Länsstyrelsen, samt kommunerna och näringslivet i Västerbottens län. IT Västerbotten har det operativa ansvaret för projektledning i ramprogrammen; Ettan områdesnät och Ettan ortssammanbindande nät.

Västerbottens län har kommit långt när det gäller utbyggnaden av IT-infrastruktur. Målet är att minst 5 byar per kommun ska ges tillgång till bredband under åren 2000-2002. Idag har Västerbotten mer än 90 kommuner som antingen grävt fiber eller satt upp radiolänk och sedan knutit sitt lokala områdesnät med övriga ortssammanbindande nät. En fortsättning planeras för 2003-2005.

En viktig faktor till den lyckade bredbandssatsningen står att finna i samordningen av Bykraften i länet. Byautvecklingsföreningar och ortsböor har gått samman för att, med entusiasm och kreativitet, gräva ned fiberkabel i en omfattning som skulle kunna liknas vid en ny folkrörelse.

Områdesnät (SFS 2000:1469)

Stödet utgår i form av kreditering på skattekonto (2000:1335, 1 §). Stöd får lämnas för projekt för att anlägga nya telenät i de delar av en kommun som ligger utanför tätort med minst 3 000 invånare och där utbyggnad inte bedöms komma till stånd på marknadsmässig grund.

Länsstyrelsen har fram till 2002-12-10 beviljat 46 projekt medel för att påbörja utbyggnad av områdesnät. Totalt har beslut fattats om stöd på 72 711 150 kronor varav 36 355 575 kronor är utbetalt i form av kreditering på kommunernas skattekonto.

Ortssammanbindande nät (SFS 2001:350)

Stöd får lämnas i områden där utbyggnad inte bedöms komma till stånd på marknadsmässig grund inom fem år från det att ett IT-infrastrukturprogram har upprättats och godkänts.

Länsstyrelsen har fram till 2002-12-10 beviljat 28 projekt medel för att påbörja utbyggnad av ortssammanbindande nät. Totalt har beslut fattats om stöd på 107 423 030 kronor, varav 53 711 515 kronor är utbetalt från anslaget 37:1.

ÅTGÄRDER INOM REGIONAL UTVECKLINGSPOLITIK

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande (tkr)	2002	2001
1. Regionalt utvecklingsbidrag	39 997	53 949
2. Landsbygdsbidrag (exkl. stöd till kommersiell service)		
varav landsbygdsbidrag (exkl. konsultcheckar)	42 549	33 133
varav konsultcheckar	1 009	885
Avgår Beslut som finansieras av EG:s strukturfondsprogram ¹⁾	-23 300	-23 300
3. Stöd till kommersiell service	3 579	7 794
4. Småföretagsstöd	0	0
5. Sysselsättningsbidrag	7 505	4 420
6. Såddfinansiering	2 781	0
7. Regional projektverksamhet	49 985	39 159
8. Medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram (exkl. ändamålen 1-7 ovan)	84 456	74 544
Totalt	208 561	190 584
9. Beslut år 2002 mot bemyndigande som avser medfinansiering av regionala tillväxtavtal	196 740	

Tabell 2.4 (se 20 § Anslagsförordning [1996:1189])

¹⁾ Länsstyrelsen har kompletterat tabell 10.4 med en rad avseende EG:s finansiering av företagsstöd. Länsstyrelsen har ej fördelat de beslut som ska finansieras av EG mellan landsbygdsbidrag och regionalt utvecklingsbidrag, utan EG:s medfinansiering med avseende på stödform bestäms av företagens rekvisitionstakt.

Fördelning av beslut fattade mot anslaget 33:1 (19:A1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder (tkr)	2002	2001
Uppföljning och utvärdering	2 413	1 617
Totalt	2413	1 617

Tabell 2.5

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2002	2001
Företagsstöd inkl. de som medfinansieras av EG:s strukturfondsprogram	2 750	1 371
Regional projektverksamhet inkl. medfinansiering av projekt inom EG:s strukturfondsprogram	14 369	6 670
Totalt	17 119	8 041

Tabell 2.6

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till utsatta orter, t.ex. "försvarskommunerna" (om statistik om stöd till enskilda orter saknas, skall redovisning ske på kommunnivå) (tkr)	2002
Ort/kommun	-
Totalt	-

Tabell 2.7

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2002
Tillväxt genom samverkan	950
Jämställt arbetsliv	75
Totalt	1 025

Tabell 2.8

OBS! Där så är möjligt skall angivna belopp i tabellerna stämmas av mot anslagsredovisningen.

3. Kommunikationer (24+25+34)

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	¹⁾	¹⁾	¹⁾
Antal körkortsinnehavare	¹⁾	¹⁾	¹⁾
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	2 393 ²⁾	2 265 ²⁾	2 092 ²⁾
Antal taxitillstånd	174	237	262
Antal busstillstånd	76	81	85
Antal godstillstånd	647	663	680 ³⁾

Tabell 3.1 1) Vägverket är registerhållare. Verket har inte tillhandahållit uppgifter. Enligt uppgift i Registernytt 9/99 har, på angivna skäl, statistikframställningen getts lägre prioritet.

2) Uppgiften avser ackumulerat antal utfärdade legitimationer i länet. Hänsyn har inte tagits till från- och tillflyttande samt återkallade legitimationer.

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	8 436	8 363	9 839
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	7 028	6 847	8 391
varav övrig finansiering (tkr)	1 408	1 516	1 448
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	5,2	5,6	7,1

Tabell 3.2

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbetskrafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	5 475	
Antal årsarbetskrafter		11,9
varav Yrkesmässig trafik, 24 (%)	12,7 %	14,7 %
varav Körkort och trafikföreskrifter m.m., 25 (%)	48,6 %	52,6 %
varav Infrastrukturplanering, 34 (%)	38,7 %	32,7 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 2409, 2509, 3409 (%)	1,7 %	1,2 %

Tabell 3.3

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via Vägverket)	Antal ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Taxiförarlegitimation, 244	134	36,3	131,7	-95,4	983:-	671:-
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	5 386	1 106,8	501,9	604,9	93:-	64:-
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	105	89,4	395,0	-305,6	3 762:-	2 706:-
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	4 340	602,4	327,5	274,9	75:-	55:-
Utbyte av utländska körkort, 2512	68	9,3	13,9	-4,6	205:-	140:-
Summa	10 033	1 844,2	1 370,0	474,2		

Tabell 3.4

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	18 885	42 297

Bidraget som utbetalats avser bredbandsutbyggnaden dvs medlen som avser EU-finansiering samt från delfinansören Landstinget.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål för politikområde Transportpolitik: Att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Tillståndet i länet

Västerbottens län har landets längsta allmänna vägnät, ca 1000 mil. Det finns 6 flygplatser i länet med reguljär- eller charterflyg: i Umeå, Skellefteå, Lycksele, Vilhelmina, Storuman och Hemavan. Hamnar finns i Umeå, Skellefteå, Kåge och Rundvik. För järnvägstransporter finns stambanan genom övre Norrland med begränsad standard och kapacitet samt ett antal länsjärnvägar. Bygget av Botniabanan längs kusten upp mot Umeå har intensifierats under året i och med att sträckan upp till Nordmaling fick tillåtlighet. Dock har tillåtlighetsprövningen av den sista etappen mot Umeå fördröjts. Regeringen har under året tagit ställning för en Botniabana i östlig sträckning men ärendet har sedan gått vidare till EU för yttrande. Slutligt ställningstagande förväntas under våren 2003.

Många års eftersläpning av underhållsinsatser innebär att stora delar av det regionala vägsystemet inte håller en sådan standard att näringslivets transporter kan ta sig fram. Under år 2002 hade ca 30 % av det statliga vägnätet nedsatt bärighet för tunga transporter. I viss mån har även statliga vägar blivit avstängda för personbilstrafik.

Påtagliga systembrister i kommunikationsstrukturen bidrar till, jämfört med södra Sverige, högre transportkostnader och ofta avsaknad av effektiva transportmöjligheter. Främst gäller detta kapacitetshinder i form av vägar med nedsatt bärighet, men också avsaknaden av en järnväglänk längs hela norrlandskusten är en hämmande faktor. Färjeförbindelsen mellan Umeå och Vasa är fortsatt hotad efter borttagandet av den skattefria försäljningen och dramatiskt minskade passagerarsiffror. Under år 2002 har linjen Umeå-Vasa trafikerats av två rederier, båda med bristande lönsamhet efter det att den skattefria försäljningen upphört.

Detta utgör ett direkt hot mot de strävanden som finns att utveckla person- och näringslivskontakter i öst-västlig riktning samt minimera behovet av tunga godstransporter längs vägarna. Avsaknaden av tvärförbindelser med flyg inom Norrland och mellan de nordiska länderna utgör också väsentliga hinder för samverkan och utveckling. Sammantaget medför detta betydande restriktioner för den långväga gods- och persontrafiken samt för samspelet inom och mellan regionerna i Norrland.

E4 genom länet håller en bitvis låg standard både vad gäller säkerhet och framkomlighet. Under året har ett antal utredningar påbörjats i syfte att främst höja säkerheten längs E4. I Umeå finns ett stort antal statliga regionala funktioner och Umeå är en av Norrlands viktigaste målpunkter för långväga och regional gods- och persontrafik. Dagens trafiksystem med både E4 och E12 genom centrala staden tvingar merparten av trafiken att passera stadskärnan. Dragningen av E4 och E12 genom Umeå har under årens lopp varit föremål för flertalet utredningar. Under hösten har Vägverket färdigställt en vägutredning och beslutshandling som visar fortsatt viljeinriktning för europavägarnas dragning kring Umeå.

Planeringsarbetet har påbörjats för en ny godsterminal för järnväg planeras i Umeå. Den nya terminalen är en förutsättning för att klara trafikeringsplaneringen av Botniabanan samt för att uppnå effektiv samordning av godstransporterna mellan olika transportsystem.

Läget för de enskilda vägarna i Västerbottens län har dramatiskt försämrats under de senaste åren. Dessa har successivt fått en allt sämre standard då underhålls- och investeringsåtgärderna inte varit i takt med slitaget. Det faktum att statsbidragen till enskilda vägar inte följt kostnadsutvecklingen, innebär att åtagandet för de enskilda vägföreningarna ökat i motsvarande grad.

Detta innebär ständigt ökande problem, särskilt i inlandet med en åldrande befolkning samt en glesare bosättningsstruktur. Den ekonomiska belastningen kan för vissa hushåll bli så stora att inte ens de mest nödvändiga underhållsåtgärderna kan utföras. I vissa fall kan effekterna förutses bli så stora att vägarna under längre perioder, särskilt under tjällossningen, blir totalt avstängda. Detta innebär att transporter till och från företag, skolskjutsar, postdistribution, hemtjänst etc. inte kan utföras, till stort men för de boende. Konsekvenserna kan också bli allvarliga om räddningstjänsten inte kan fullgöra sina uppgifter, t.ex. vid eldsvåda.

Ett allvarligt problem för de stora infrastruktursatsningar som planeras i Västerbotten är den långdragna prövningsprocessen. Detta har varit särskilt markant för Botniabanan, vars tillåtighetsprövning ännu pågår efter 3,5 år. Även för projekt som förlängningen av Umeå flygplats och planeringen av europavägar, dragnings i Umeå tätort har den långa prövningsprocessen varit besvärande. Kostnaderna ökar och nyttan av de planerade åtgärderna fördröjs, till men för länets och regionens utveckling.

Yrkesmässig trafik

I länet fanns vid årets början ca 980 tillstånd att bedriva buss-, gods- och taxitrafik samt ca 100 biluthyrare. Antalet yrkestrafikutövare, framförallt inom taxi, fortsätter att minska. Regelefterlevnaden bedöms som fortsatt god bland länets trafikutövare. Lämplighetsprövningen i samband med ansökan om tillstånd har prioriterats liksom den s.k. femårstillsynen av gällande tillstånd. Av de ca 800 tillstånd som är fem år och äldre har ca hälften kontrollerats i femårstillsynen. Länsstyrelsen har samverkat med andra regionala myndigheter (skatte- och kronofogdemyndighet i första hand) och angränsande Länsstyrelser i tillsynsarbete. Antalet yrkestrafiktillstånd har minskat till ca 900 bl.a. som en följd av Länsstyrelsens tillsyn. Länsstyrelsen följer hur könsfördelningen är bland taxiförare. Under året har 128 taxiförarlegitimationer beviljats, varav 11 till kvinnor.

Körkort

Liksom under år 2000 och 2001 har under år 2002 antalet ansökningar om förnyelse av högre behörigheter (s k "45-åringarna") ökat ytterligare. För att inte ärendebalansen skall växa på ett sådant sätt att nu inkomna ärenden tillsammans med det antal "puckelärenden", som förväntas inkomma under år 2003, skall bli helt ohanterligt så har tillfällig hjälp periodvis hyrts in under året. Resultatet har blivit att "gröna" ärenden kunnat hanteras utan allt för lång handläggningstid.

Antalet deltagare i försöksverksamheten med alkolås är ca 30 st. Inkomna ansökningar om att få delta ökade marginellt under år 2002.

Länsstyrelsen har under året haft möten och överläggningar med polisen i Umeå, inlandspolisen, Geriatriskt centrum NUS, Beroendepsyk NUS, behandlingshem för missbrukande män i Renforsen, behandlingshem för missbrukande kvinnor på Hemselegården, Frivården i Umeå för körkortsinfo samt information om synundersökningar hos optiker i Umeå.

Trafikföreskrifter m.m.

Som en följd av övergångsbestämmelserna till Trafikförordningen skall samtliga lokala trafikföreskrifter, beslutade före den 1 oktober 1999, omprövas före den 1 januari 2006. Av resursskäl har endast en bråkdel av länets vägnät omprövats. Omprövning av lokala trafikföreskrifter beslutade före 1999-10-01 har prioriterats. För år 2002 har ca 292 av länets ca 1000 mil allmän väg besiktigats. Omprövning av lokala trafikföreskrifter har, vid samma tidpunkt, genomförts på 108 mil allmän väg. Handläggningstiden för lokala trafikföreskrifter har minskat. Ca 85 % av registrerade ärenden har handlagts inom två månader.

- Sedan januari 2000 har statistik förts över slutliga beslut om ingripanden beroende på fortkörning eller rattonykterhet för att spegla likheter och skillnader mellan män och kvinnor.

Hastighetsöverträdelser

År 2000	år 2001	år 2002	
14 %	11 %	7 %	avser andel beslut gällande kvinnor
42 år	39 år	36 år	medelålder för kvinnorna
37 år	36 år	35 år	medelålder för männen
	35 km/tim	38 km/tim	överskridande medelhastighet, kvinnor
	38 km/tim	38 km/tim	överskridande medelhastighet, män

Rattonykterhet

År 2000	år 2001	år 2002	
13 %	13 %	16 %	avser andel beslut gällande kvinnor
43 år	41 år	45 år	medelålder för kvinnorna
44 år	45 år	42 år	medelålder för männen
	1,26	1,22	promillehalt i snitt, kvinnor
	1,02	1,22	promillehalt i snitt, män

Alkolås

Totalt har sedan försöket med alkolås började den 1 februari 1999 76 st personer begärt att få alkolås. (Den äldste född år 1927 och den yngste född år 1977.) 2 st ansökningar har avslagits, 22 st (varav 2 kvinnor) är klara och har återfått sitt körkort, 22 st (varav 1 kvinna) har blivit uteslutna i första hand pga startförsök då man haft alkohol i blodet. 30 st personer (varav 4 kvinnor) har vid årsskiftet alkolås som villkor på sitt körkort. Promillehalten i blodet var i genom snitt 2,32 promille för kvinnorna och 2,05 promille för männen vid tillfället då personen togs av polisen för rattfylleri. Siffrorna baseras på samtliga personer i länet som deltagit/deltar i försöket med alkolås.

Prioriteringar och insatser*Regionala transportplan*

De viktigaste prioriteringarna avseende länets transportsystem redovisas i den regionala transportplanen avseende åren 1998 – 2007, vilken fastställdes av Länsstyrelsens styrelse år 1998. I planen redovisas åtgärder för de regionala vägarna, länsjärnvägarna, de kommunala flygplatserna samt anläggningarna för den regionala kollektivtrafiken. Budgetramen för den nuvarande planen uppgår till ca 2,1 miljarder kronor för tioårsperioden. I planen prioriteras åtgärder för att stärka bärigheten på det regionala vägnätet och länsjärnvägarna samt insatser för utbyggnad av resecentrum för Botniabanan och anläggningar för den regionala busstrafiken.

Beslutsprocessen för mindre årliga objekt i den regionala transportplanen för år 2003 har hanterats.

Under året har beslut fattats angående inriktningen av kommande planeringsperiod 2004-2015 och Regeringen har givit direktiv för upprättandet av en länsplan för transportinfrastrukturen. I samråd med Vägverket region norr och Banverket norra banregionen har ett omfattande arbete med framtagandet av länsplanen påbörjats. Detta har också integrerats i arbetet med kommande tillväxtprogram. Två informationsmöten har hållit med länets kommuner, samt varje kommun har besökts för särskilda överläggningar. Länets kommuner, landstinget och länstrafiken har också beretts tillfälle att inkomma med sin syn på utvecklingen av transportsystemet samt särskilda önskemål avseende infrastrukturinsatser. Riksdagens beslut innebär att jämställdhet införts som ett nytt transportpolitiskt mål. Som ett led i arbetet med ett mer jämställt transportsystem i Västerbottens län, har Länsstyrelsen tagit initiativ till att länets kommuner re-

presenteras av en kvinna och en man när det gäller de fortlöpande kontakterna och informationsutbytet med Länsstyrelsen.

Ett remissförslag har tagits fram under året och sänds ut till länets kommuner och berörda organisationer under år 2003. Som ett led i framtagande av transportplanen har en särskild analys gjorts avseende gruvnäringen och transportsystemet, baserad på bland annat på diskussioner med näringens företrädare.

Länsstyrelsen har varit representerad vid ett antal seminarier och andra sammankomster, på nationell och regional nivå, där kommunikationsfrågorna varit i fokus.

Inlandets flygförbindelser

Länsstyrelsen har deltagit aktivt i projektet Upphandling av flyg i Norrlands inland, UFNI, som bidragit till Regeringens införande av allmän trafikplikt på flygplatserna Lycksele, Vilhelmina, Storuman och Hemavan. Under året har Rikstrafiken på Regeringens uppdrag upphandlat flygtrafik på dessa flygplatser. Länsstyrelsen har, inom ramen för UFNI-projektet, deltagit med synpunkter på upphandlingens genomförande.

Större kommunikationsprojekt

Länsstyrelsen har deltagit på olika sätt i planeringsprocessen för Botniabanan. I samverkan med Länsstyrelsen i Västernorrlands län påbörjades 1998 en seminarierie som har fortsatt under 2002 i syfte att stärka kompetensen avseende järnvägsplanering. Vidare pågår ett samarbete inom ramen för projektet Norrtåg i syfte att dels förbereda trafikeringen av Botniabanan när denna står färdig år 2008, dels ta fram underlag och motiv för investeringar i norra Sverige i samband med kommande nationella banhållningsplan.

I samband med Regeringsbildningen hösten 2002 fastslogs att Norrbotniabanan skall byggas. I december gav Regeringen Banverket i direktiv att till den 1 mars 2003 ta fram ett beslutsunderlag. Länsstyrelsen arbetar aktivt med Norrbotniabanans förverkligande genom deltagande i Norrbotniabaneprojektets styrgrupp.

Det fortsatta arbetet med E4/E12:s sträckning genom Umeå, samt E4 sträckning norr och söder om Skellefteå har utgjort viktiga vägprojekt där Länsstyrelsen deltagit i vägplaneringsprocessen. Inför upprättandet av kommande nationella väghållningsplan har Länsstyrelsen inbjudit till överläggningar mellan Länsstyrelsen, Vägverket och Kommunerna längs väg E4. Motsvarande överläggningar har också skett avseende utbyggnaden av väg E12, delen Umeå-Vännäs.

Länsstyrelsen har arbetat för att en utökad del av transportsystemet i Västerbottens län blir inlemmat i det transeuropeiska nätverket (TEN). Detta avser främst väg E12 och färjeförbindelsen över Kvarken via Umeå-Vasa.

Internationellt

Det öst-västliga samarbetet är prioriterat i länets utvecklingsarbete. Länsstyrelsen har deltagit i framtagande av en ansökan inom ramen för Interreg III med syfte att utveckla transportsystemet inom Barentsregionen. Sakområdet finns representerat i Barentsrådets regionala kommunikationsgrupp. Ett möte har hållits under året i Syktyvkar i den ryska republiken Komi.

Resultat

Den regionala transportplaneringen utgör en länk mellan de nationella transportmålen och de regionala som finns för länets utveckling. Åren 1998-2001 har Riksdagen inte avsatt medel i nivå med ramarna i

den regionala transportplanen, vilket medförde att endast ca 80 % av planen kunde genomföras fram till och med 2001. För år 2002 och år 2003 har Riksdagen ökat anslagen till de regionala planerna. Detta innebär att insatserna under år 2002, tillsammans med de som planeras för år 2003, bedöms medföra att planen avseende åren 1998-2003 i stort sett genomförs fullt ut. Detta innebär en viss förbättring när det gäller vägarnas standard, men behoven är fortfarande mycket större än anvisade medel.

Länsstyrelsen har de senaste åren kraftfull markerat behovet av insatser på länets vägnät. Riksdagens beslut om inriktningen av transportinfrastrukturen år 2004-2015 innebär en kraftfull satsning på bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion. Dessa insatser kommer, till skillnad från åren 1998-2004, att inrymmas i den nationella väghållningsplanen. Länsstyrelsen har, tillsammans med övriga norrlandslän, under år 2002 agerat för att norra Sverige skall prioriteras i den plan som skall fastställas avseende åren 2004-2015.

Under året har allmän trafikplikt införts och upphandling av flygtrafik skett på fyra icke-statliga flygplatserna i länet. Därmed ökar förutsättningarna att flyget i inlandet, en ofta avgörande förutsättning för bevarande och utveckling av näringslivet. Åtgärder som genomförts under 2002 och tillhörande kostnader redovisas nedan. Observera att angivet utfall endast är preliminärt*, då Banverket och Vägverket under januari 2003 kommer att ta fram en slutlig redovisning i samband med sin årsredovisning.

Väg, kollektivtrafikanläggningar och handikappsatsning

Åtgärdsgrupp	I plan 2002, indexjusterat (Mkr)	Utfört 2002 (Mkr)*
Väginvesteringar	1,1	0,6
Rekonstruktion, bärighet och tjälsäkring	204,5	202,3
Trafiksäkerhet och Miljö	9,1	8,4
Kommunalt stimulansbidrag	0	0
Handikappsatsning	0	0
Kollektivtrafik	0	0
Summa	214,7	211,3

Huvudsakliga åtgärder har varit i form av rekonstruktion, bärighet och tjälsäkring. Detta bidrar till förbättrade förhållanden, främst när det gäller näringslivsverksamhet med koppling till skogsnäringen.

Vägojekt av mer betydande som slutförts under 2002 är följande;

Väg 779 Storbränna - Åsträsk

" 532 Bro över Jvg Norrfors

" 699 Ekorsträsk - Vilan

" 370 Stensund - Holmfors

" 872 Kusmark - Drängsmark del 1

" 876 Drängsmark - Lillkågeträsk

" 736 Y.Ulltervattnet - I Ulltervattnet

" 733 Överklinten - Korssjön

" 942 Dlasjö - Strömåker

Hittills har under perioden 1998-2002 utförts åtgärder för 1 001,3 miljoner kronor, vilket är innebär en uppfyllnadsgrad av för dessa år planerade åtgärder i den regionala transportplanen på 87 procent.

Järnväg

Åtgärd	I plan 2002, index- justerat (Mkr)	Utfört 2002 (Mkr)
Lycksele-Storuman. Banupprustning STAX 22,5 ton	0	0,011
Länsjärnvägar. STAX 25 ton	0	1,245
Umeå-Holmsund. Fjärrblockering.	0	0,033
Rönnskär. Mindre projekt (signalåtgärder för fjärrstyrning)	0,3	0,025
Bastuträsk-Rönnskär. Bulleråtgärder	0,5	0,064
Umeå-Holmsund. Bulleråtgärder	1,6	0,136
Hällnäs-Lycksele. Bärighetsförstärkning STAX 22,5 ton	10,2	15,344
Hällnäs-Storuman. Vägskydd/slopning av ägo- vägar	0,1	0,41
Bastuträsk-Rönnskär. Vägskydd/slopning av ägovägar	0	0,283
Bastuträsk-Rönnskär. Mindre projekt	1,0	0,253
Lycksele-Storuman; Elakbäcken Barseleavan Nyholmssund Brobyten	0	1,323
Summa	16,8	20,8

Hittills har under perioden 1998-2002 utförts järnvägsåtgärder för 141 miljoner kronor, vilket är innebär en uppfyllnadsgrad av för dessa år planerade åtgärder i den regionala transportplanen på 72 procent.

4. Lantbruk (60)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	16 890	16 507	14 453
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	11 508	12 171	10 582
varav övrig finansiering (tkr)	5 382	4 336	3 871
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	10,5	11,1	10,4

Tabell 4.1

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	537	2 960	2 283
varav Interreg II	-	1 585	1 016
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	-	-	-
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	254 949	299 369	204 405
varav Mål 1			
varav Mål 5b			
varav Mål 6			
varav Leader II			
varav Leader +			
varav miljöersättningar	103 071	99 476	119 780
varav kompensationsbidrag	67 644	73 723	64 763
varav startstöd	1 654	988	1 768
varav investeringsstöd	16 626	9 709	13 973
varav arealstöd	56 236		
varav djurbidrag (tackor)	1 075		

Tabell 4.2

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	11 963	
Antal årsarbetskrafter		19,1
varav Allmänt och övergripande, 600 (%)	12,3 %	14,7 %
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar, 601 (%)	37,9 %	51,7 %
varav Externt arbete, 6010 (%)	6,2 %	4,7 %
varav Stöd och bidrag – SAM-blanketten, 6011 (%)	76,7 %	78,4 %
varav Handläggning, 60110 (%)	59,1 %	65,7 %
varav Blockdatabasen, 60111 (%)	9,8 %	5,6 %
varav Fältkontroller, 60112 (%)	31,1 %	28,7 %
varav Djurbidrag, 6012 (%)	7,7 %	7,9 %
varav Handläggning, 60120 (%)	24,0 %	24 %
varav Fältkontroller, 60121 (%)	76,0 %	76 %
varav Övriga miljöstödd, 6013 (%)	0,4 %	0,5 %
varav Information, 6014 (%)	9,0 %	8,5 %
varav Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder, 602 (%)	6,1 %	8,2 %
varav Stöd till kompetensutvecklingsåtgärder, 603 (%)	34,9 %	15,6 %
varav Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden, 604 (%)	2,6 %	3,9 %
varav Tillsyn, kontroll m.m., 605 (%)	1,4 %	0,2 %
varav Jordbruksfastigheter, 606 (%)	4,2 %	4,8 %
varav Övriga ärenden, 609 (%)	0,6 %	0,9 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 6009 (%)	4,4 %	4,8 %

Tabell 4.3

Mål för politikområde Landsbygdspolitik: En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Mål för verksamhetsområde Ett ekologiskt hållbart lantbruk: I syfte att bidra till att uppnå miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål medverka till en hög måluppfyllelse inom miljö- och landsbygdsprogram- mets insatsområde I och även i övrigt medverka till att miljöhänsyn tas i livsmedelsproduktionen.

Tillståndsbeskrivning lämnas här samlat för alla mål inom verksamhetsområdet.

Tillståndet i länet

Mjölproduktion är den dominerande produktionsgrenen i länet. Antalet företag har mer än halverats senaste tioårsperioden och är nu 540. Omstruktureringen av mjölknäringen visar en stabil utveckling utom i länets inland, med sämre förutsättningar för storleksrationalisering, där nedläggningstakten är högre. Totala mjölkproduktionen är i stort sett oförändrad, med undantag av inlandet där den är tydligt vikande. Åkerarealen har sedan 1950- talet haft en nedåtgående trend. Sedan EU- inträdet har den nedåtgående trenden brutits och totalt brukad jordbruksareal är nu större än 1995. Potatisodling har varit en viktig näring i länet men har minskat med nära 40% sedan 1994 och har en låg takt av omstruktureringar och investeringar. Även antalet svin har minskat mycket kraftigt, t ex har antalet suggor minskat med 28 % sedan 1994. Insatserna, från olika aktörer, för att erbjuda kvalificerad kompetensutveckling av jordbrukare i länet har hittills varit små, med undantag av KULM- programmet. Förbättrad kompetensutveckling är avgörande för jordbrukets konkurrenskraft. Intresset för investeringar är stort och överstiger

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

ramarna för investeringsstödet. Efterfrågan på bidrag för kompletterande verksamheter på jordbruksföretagen är svagt.

Utvecklingen för det fjällnära jordbruket är negativ, vilket bl a kan avläsas i en vikande mjölkinvägning. Den negativa utvecklingen beror bl. a. på sämre utfall från stödsystemen.

Prioriteringar och insatser

Information och administration av miljö- och landsbygdsprogrammet (LBU)

LBU- programmet är det viktigaste instrumentet för Länsstyrelsen att uppnå miljömålen i jordbruket. Vi har arbetat med information och handläggning för att uppnå så stor anslutning till programmet som möjligt.

Rådgivning och utbildning ges av Länsstyrelsen inom ramen för KULM- programmet

Kompetensutveckling är en nyckelfaktor för att skapa lönsamma, effektiva jordbruk som agerar med miljöhänsyn. Vi har gjort utbildningsinsatser för bevarande av natur- och kulturvärden, bättre hantering av växtnäring, övergång till ekologiska odlingsformer och ett effektivare jordbruk för ett ökat öppethållande av landskapet.

Åtgärdsplaner och restaureringsplaner för betesmarker

Vi har upprättat åtgärdsplaner för betesmarker och stimulerat jordbrukare att restaurera obrukade betesmarker. Prioriterade betes- och slåttermarker har arbetats in i Natura 2000- programmet.

Arbetet med miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen har under 2002 slutfört arbetet att ta fram regionala miljökvalitetsmål. Miljömålen har konkretiserats genom att inordnas i 10 helhetsstrategier för hållbar utveckling, av vilka särskilt strategin Livsmedelsproduktion och odlingslandskap hanterar miljösmål inom lantbruket.

Integration av LBU- programmet i det regionala tillväxtavtalet

LBU- programmet är sedan tidigare integrerat i mål 1- programmet. Under 2002 har vi arbetat med att integrera LBU i kommande års tillväxtavtal och tillväxtprogram. Arbetet har bedrivits i partnerskap.

Resultat

Sedan EU- inträdet har den nedåtgående trenden i länets åkerareal brutits. Brukad areal har ökat något, enligt vår bedömning beroende på stödet för ett öppet odlingslandskap och andra arealrelaterade stöd. Detta har stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald och kulturmiljövärden i odlingslandskapet.

Anslutningen till de nya miljöprogrammen ökar även 2002, inom stöden för biologisk mångfald och för kulturmiljöer har anslutningen ökat med 22 % respektive 6 %. Åtgärdsplaner har under året upprättats för 48 brukare med 157 ha betesmark, restaureringsplaner för 11 brukare och 105 ha betesmark.

Antalet brukare anslutna till ekologisk odling har under året ökat med 39 %. Ekologiskt odlad areal utgör 20,9 % av totala arealen.

Mål för politikområde Landsbygdspolitik: En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Mål för verksamhetsområde En ekonomiskt och socialt hållbar landsbygd: Medverka till en hög måluppfyllelse inom miljö- och landsbygdsprogrammets insatsområde II.

Prioriteringar och insatser

Fjällnära jordbruk

I området har drivits ett mål 1 projekt för utveckling av fjälljordbruket. Vidare har erbjudits kurser och individuell rådgivning för utveckling av företagen. Medlen för investeringsstöd har prioriterats om så att de i fjällnära område erbjuds en vidare krets jordbrukare än i resten av länet.

Investeringsstöd och startstöd

Medlen inom LBU- programmet prioriteras så att alla ansökningar om startstöd beviljas fullt belopp. Särskild information har lämnats om de förbättrade möjligheterna till investeringsstöd i fjällnära område.

Utbildning och rådgivning inom KULM och mål 1- programmet

Vi har haft överläggningar med länets utbildningsaktörer för att utveckla utbudet av utbildning. Särskild uppmärksamhet har ägnats att få igång ett samarbete med olika aktörer i Norrbotten, för att öka volymen och därmed höja kvalitet och minska kostnader.

Projekt inom mål 1 programmet

Länsstyrelsen och mål 1 finansierar projekt enligt LBU- programmet för diversifiering av lantbruket.

Resultat

Investeringsstödet går framförallt till investeringar i mjölkproduktion, 70 % av beviljat investeringsstöd i länet. Efterfrågan på stöd för diversifiering är lågt, endast 0,6 % av beviljade belopp. Efterfrågan från fjällnära område har ökat något under senaste året. Insatserna för det fjällnära jordbruket inom ramen för målområde 1 blir enligt Länsstyrelsens bedömning otillräckliga. Kompletterande insatser inom ramen för LBU- stöden behövs som lönsamhetsförstärkning och kompensation för relativt sämre utbyte inom jordbruksstöddordningarna.

Investeringsstödet är fullt utnyttjat och är av avgörande betydelse för nuvarande omstrukturering och förbättring av konkurrenskraften inom lantbruket. Arbetet med investeringsstödet kräver ökande resurser, framförallt därför att rapporteringskraven till mål1 och Jordbruksverket ökar. Utbudet av utbildningar från olika aktörer har utvecklats under året. Länets naturbruksgymnasium har påbörjat arbetet att utveckla ett "Grönt centrum" för landsbygdsutbildningar.

Mål för politikområde Livsmedelspolitik: En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion.

Prioriteringar och insatser

Tyngdpunkten för lantbruksverksamheten vid Länsstyrelsen har legat på administration av jordbruksstöden.

Länsstyrelsen har fortsatt med omfattande information till jordbrukarna för att underlätta för dem att tillgodogöra sig stödmöjligheterna fullt ut och för att minska antalet fel i ansökningarna. Antalet informationsmöten har dragits ned, 13 stycken med 267 deltagare, till förmån för öppet hus på olika platser i länet. Vid öppet hus aktiviteterna har 20 % av de sökande lämnat in ansökan och fått den översiktligt granskad med avseende på eventuella fel. I handläggningen har vi berett jordbrukarna tillfälle att, så vitt möjligt, komplettera ansökningarna för att erhålla fullt stöd.

Ett omfattande arbete har lagts ned på att analysera och förbättra våra arbetsprocesser och ärendeflöden. Resultatet har dokumenterats i förbättrade rutinbeskrivningar och checklistor. Även arbetssättet vid utbetalningar har analyserats och systematiserats. Arbetet har skett i samverkan med Norrbotten och implementerats vid kurs tillsammans med övriga Norrlandslän.

SAM internet

Under året har introducerats möjlighet för jordbrukarna att lämna in ansökan via internet. Vi har stimulerat till övergång till den nya tekniken genom information i massmedia, tidningar, kurser, personliga utskick samt att ordna utbildning i att använda applikationen.

Samverkan med Norrbotten i den nya organisationen med samverkansregioner.

Stor kraft har lagts ned på att utveckla samarbetet med Länsstyrelsen i Norrbotten i samverkansregionen för lantbruksadministration. Arbetet och resultatet kommer att avrapporteras 03-02-28 enligt regleringsbrev.

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med återkrav av miljöstöd under året.

Länsstyrelsen har fullföljt arbetet med återkrav för åren 1996-2000 under år 2001. År 2002 har återkravsarbetet integrerats i handlägningsprocessen. Vid årets slut återstår endast något enstaka återkravsärende.

Vi har deltagit i kvalitetsprojektet SeQnd, gemensamt för Länsstyrelserna och Jordbruksverket.

Länsstyrelsens personal har under året medverkat i SeQnd- projektet och framförallt gjort omfattande insatser i projektet för en elektronisk handläggarhandbok. Denna kommer att vara ett viktigt stöd för handläggningen kommande år.

Resultat

Arbetssituationen år 2001 innebar en extrem belastning på personalen och var inte långsiktigt hållbar. Förändringarna år 2002 med ändå effektivare arbetsmetoder och tillfredsställande funktion i IT- stödet har medfört en betydande förbättring. Effektivisering av arbetet under året har också lett till att större andel av brukarna fått utbetalning vid första utbetalningstillfället, för vallstödet 96 % och för arealstödet i princip 100 %. Motsvarande siffror år 2001 var 75 % resp 89 %. Antalet brukare som övergått till elektronisk ansökan via Internet har varit tillfredsställande, 8 %.

5. Rennäring m. m (61)

Länsfakta för verksamhetsgren 61	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31
Rennäring			
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	(105)	(105) ¹	(105) ¹
Antal slaktade renar/år	15.987	13.192	12.412 ²
Produktion av renkött/år (ton)	452	385	375 ²
Antal renskötsel företag	125	125	125 ³
Antal samebyar	7	7	7
Fjällförvaltning⁴			
Sportfiske, antal dygn	37.000	35.000 ⁶	34.000 ⁶
Husbehovsfiske, antal tillstånd ⁷	750	720	735
Småviltsjakt, antal dygn ^{5, 7, 8}	18.000	16.100	13.800
Älgjakt, antal jägare ⁷	1.240	1.230	1.230
Björnjakt, antal jägare ⁷	72	76	65
Markupplåtelser; totalt antal upplåtelser ⁷	500	500	500

Tabell 5.1 1) Något högsta renantal har ej fastställts för Västerbotten i avsaknad av relevant beslutsunderlag. Redovisade procenttal är framräknade med utgångspunkt från uppgifter som finns i de sk byordningarna från 1946.

2) Uppgiften avser verksamhetsåret 2001/2000, 2000/1999 resp. 1998/99; källa Statens jordbruksverk

3) Källa: Av samebyarna inlämnade renlängder 4) Uppg. bygger på beräkningar som skett utifrån summeringar på olika upplåtelse typer inom ramen för upplåtelseverksamheten. 5) Enligt egen försäljningsstatistik 6) Uppskattat värde 7) Avrundat värde 8) Avser jaktsäsongen 2001/2000, 2000/1999 resp. 1998/99

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	13 923	15 957	12 211
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	5 638	5 205	3 729
varav övrig finansiering (tkr)	8 285	10 752	8 482
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	8,7	10,7	8,8

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	9 386	8 160	8 088
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0

Tabell 5.3

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	11 365	
Antal årsarbetskrafter		9,4
varav Allmänt och övergripande, 610 (%)	8,4 %	12,1 %
varav Rennäring, 611 (%)	35,0 %	35,6 %
varav Stöd, 612 (%)	-	-
varav Fjällförvaltning, 613 (%)	54,0 %	47,8 %
varav Anläggningar där staten har underhållsskyldighet, 614 (%)	1,8 %	2,2 %
varav Övriga ärenden, 619 (%)	0,8 %	2,3 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 6109 (%)	0,8 %	1,9 %

Tabell 5.4

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål för politikområde Samepolitik: Att verka för levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Tillståndet i länet

Rennäring

Länets renskötsel är förhållandevis väl strukturerad. År 2000 var antalet renar per renägare 171, vilket är högst inom de olika regionerna inom renskötselområdet¹. Antalet renar i länet är enligt ovan stabilt, medan antalet slaktade renar har ökat markant (21 %). Antalet renar uppgår enligt inlämnade renlängder för 2002 till 53700.

Det höga rovdjurstrycket upplevs besvärande för renskötseln. Vid sidan av skogsbruket är rovdjursförlusterna den svåraste konkurrensfaktorn. Tjernobylyllockans konsekvenser kräver fortsatt stora resursinsatser. Den samlade förbrukningen inom ramen för Tjernobyprogrammet blev för Västerbotten c:a 7,5 milj. kronor. Intresset för samefrågor och rennäring fortsätter att öka i samhället. Detsamma gäller samisk turism och turism med anknytning till renskötsel.

Prioriteringar och viktiga insatser

Länsstyrelsens insatser på rennäringens område begränsar sig i allt väsentligt till myndighetsutövning. Insatser därutöver har skett i den mån det ingår i särskilda, externa uppdrag (underhåll av riksgränsstängslen, redovisning av rennäringens markanvändning samt tjernobyverksamhet) eller gått att förverkliga genom annan extern finansiering (projektet Renbruksplan²).

I sin prioriteringsprofil under år 2002 har Länsstyrelsen fokuserat på

- effektiv handläggning,
- god resurshushållning,
- förbättrat underlag för dialog mellan rennäringen och andra markanvändare.

Resultat

Det successivt utbyggda datorbaserade GIS-stödet har visat sig vara ett utomordentligt användbart verktyg i Länsstyrelsens arbete. Det har påtagligt höjt effektiviteten i handläggningen, och även medverkat till att kvalitén samtidigt har kunnat förbättras.

Det råder fortsatt stor efterfrågan på samebyarnas markanvändningsredovisningar. I juni 2002 sjösattes en för Länsstyrelserna gemensam Internetversion av rennäringens markanvändning. Länsstyrelsens uppfattning är att en allt bättre och mera lättillgänglig redovisning av rennäringens markanvändning påtagligt bidrar till en bättre dialog mellan rennäringen och annan markanvändning. Ett fortsatt ökat intresse finns från såväl samisk sida som från markägarhåll att få till stånd bättre kontakter på både regional och lokal nivå.

¹ www.rennaringsstatistik.scb.se/tab11a.asp

² Projektet Renbruksplan drivs i samverkan med Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län, Sveriges Lantbruksuniversitet och två samebyar. Projektet avslutas under år 2002.

Tillståndet i länet

Fjällförvaltning

De från tiden för avvitringsförrättningarnas genomförande kvardröjande intressebetsättningar i fjällområdet kräver återkommande insatser från Länsstyrelsens sida. Det skall bl.a. ses mot bakgrund av att Västerbotten - jämfört med Jämtlands och Norrbottens län har en relativt sett mer komplexa markdisposition genom att de renskötande samernas och övrig fjällbefolknings markanvändning i flera avseenden är överlagrade varandra.

Fjällturismen går framåt, främst i Tärnaby/Hemavan-området. Det är glädjande, samtidigt som det skärper kraven på framsynt förvaltning av statens mark i länets fjällområden.

Prioriteringar och viktiga insatser

I sin prioriteringsprofil under år 2002 har Länsstyrelsen fokuserat på

- god resurshushållning,
- fördjupad dialog mellan olika nyttjandegrupper,
- effektivare, egen handläggning.

Länsstyrelsen har under år 2002 lagt fortsatt stor vikt vid att finna former för ökat lokalt inflytande och ökad insikt om ett uthålligt resursutnyttjande. Bl. a. verkar Länsstyrelsen för framväxten av lokala samverkansgrupper. Inventeringar av fiskevatten och ripbestånden är led i bedömningen av ett uthålligt resursutnyttjande; ett fortsatt utbyggt GIS-stöd likaså.

Arbetet med att inventera och vidta åtgärder mot olovlig bebyggelse på statens mark ovan odlingsgränsen går vidare.

Inom Länsstyrelsen bedrivs idag ett mycket nära och konstruktivt samarbete mellan verksamhetsområdena rennärings/fjällförvaltning å ena sidan och naturförvaltning å den andra. Projektet EDEN¹ är ett annat exempel på tvärssektoriellt arbete i syfte att få fram bättre dialog mellan olika intressegrupper.

Resultat

Den via Internet mera lättillgängliga informationen om fjälljakt och fjällfiske röner mycket stor uppskattning bland olika användare. Det fortsatt utbyggda GIS-stödet har underlättat planering och uppföljning, och medför även betydande kvalitetsvinster.

Motsättningarna mellan olika intressegrupper i fjällområdet har enligt Länsstyrelsens bedömning mildrats något. Det finns en framväxande insikt om att samarbetet mellan olika markanvändare och näringsföreträdare behöver stärkas. Länsstyrelsen ser det åtminstone delvis som en frukt av försöken att få till stånd en bättre lokal dialog.

¹ EDEN (Balancing Economic Development and Environmental Planning for Tourism in Rural Europe) är ett internationellt EU-finansierat projekt med syfte (1) att utveckla lokala och regionala utvecklingsstrategier, i huvudsak med syfte att förbereda/verka för utveckling, (2) att arbeta fram en metod att värdera ekonomiska nyttor och kostnader vid utveckling av turism i områden med känslig miljö.

Verksamhetsgrensmål: Prioritera tillsynen av samebyarnas renantal, med syfte att upprätthålla naturbetesmarkernas långsiktiga produktionsförmåga och bevaka att markerna uthålligt ger god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena behålls.

Inrapporteringen av renlängder har sedan mitten av 1990-talet i allt väsentligt fungerat väl i Västerbottens län. För att kontrollera inrapporterade uppgifter genomförde Länsstyrelsen renräkningskontroller under två säsonger – 1994/95 och 1995/96. Länsstyrelsen kunde konstatera att räkningarna genomfördes systematiskt och under god ordning och att överensstämmelsen mellan uppgivet renantal och av Länsstyrelsen bedömt renantal var god.

Nya högsta renantal fastställdes i Jämtlands län under 1970-talet. Något motsvarande har inte skett i Västerbottens och Norrbottens län.

I Västerbotten har – av flera skäl – nya högsta renantal inte fastställts:

- (1) Avsaknaden av fastställda gränser inom vinterbeteslanden.
- (2) Avsaknad av en tillfredsställande metod för fastställande av högsta renantal.
- (3) Avsaknad av renbeteskarta eller motsvarande underlag.

Länsstyrelsens rennärringsdelegation beslutade år 1996 – mot den redovisade bakgrunden – att inga ytterligare renräkningskontroller skulle genomföras. Sedan mitten av 1990-talet har Statens jordbruksverk haft Regeringens uppdrag att ta fram en sådan metod. Uppdraget har emellertid visat sig vara oväntat komplicerat, och Jordbruksverket har senare begärt att bli befriad från uppdraget.

Som en förenklad form av renräkningskontroller har Länsstyrelsen under senare år gjort ”baklängesberäkningar” med stöd av främst slaktstatistik. God överensstämmelse har rått mellan inrapporterade uppgifter och Länsstyrelsens analysresultat.

I november 2002 beslutade Länsstyrelsens rennärringsdelegation att genom ett förenklat förfarande under år 2003 fastställa nya högsta renantal för Västerbottens län. Delegationen beslutade samtidigt att – förutsatt att medel beviljas av Statens jordbruksverk – driva ett utvecklingsprojekt i syfte att med s.k. adaptiv metod få fram ett tillfredsställande beslutsunderlag för eventuell senare revidering av beslutade högsta renantal.

Länsstyrelsen har utarbetat samebyvisa kartor över särskilt känsliga naturmiljö- och kulturmiljöområden. Av samebyarnas kommentarer att döma har materialet väsentligt underlättat för samebyarna att ta ökande hänsyn till natur- och kulturmiljön. Materialet uppdateras kontinuerligt.

6. Fiske (62)

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31
Antal fiskevårdsområden	175	172	172
Antal yrkesfiskelicenser	26/0	26/0	27/2
Antal fartygstillstånd	36	38	36
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	8	15	5

Tabell 6.1

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 677	2 865	3 630
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	2 323	2 609	2 026
varav övrig finansiering (tkr)	354	256	1 604
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,8	1,9	2,6

Tabell 6.2

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	1 701	
Antal årsarbetskrafter		2,8
varav Allmänt och övergripande, 620 (%)	17,3 %	19,3 %
varav Fiskerinäring, 621 (%)	8,3 %	9,5 %
varav Stöd till fisket, 622 (%)	12,8 %	13,2 %
varav Fiskevård, fritidsfiske, 623 (%)	60,6 %	57,0 %
varav Övriga ärenden, 629 (%)	1,0 %	1,0 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 6209 (%)	2,4 %	2,7 %

Tabell 6.3

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	968	710
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0

Tabell 6.4

Mål för politikområde Livsmedelspolitik: En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion.

Mål för verksamhetsområde Fiske:

- förbättrad fiskevård i syfte att bevara hotade arter och fiskstammar samt uppnå ett långsiktigt hållbart resursutnyttjande,
- ökning av allmänhetens fiskemöjligheter inom ramen för resursens storlek,
- främja en konkurrenskraftig näringsverksamhet och landsbygdsutveckling via bl.a. EG:s strukturstöd.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tillståndet i länet

Fiskerinäring och vattenbruk

Fiskenäringen är fortsatt hårt drabbad av sälskador. Introduktionen av sälsäkra laxfiskeredskap i kombination med skyddsjakt har dock medfört avsevärda förbättringar för yrkesfisket. Det finns emellertid ett stort behov av att byta ut gamla laxfiskeredskap mot nya sälsäkra redskap.

Det finns även ett stort behov av sälsäkra fiskemetoder för andra för kustyrkesfisket mycket betydelsefulla fiskarter som sik och strömming. Eftersom det traditionella fisket med nät och skötar i det närmaste omöjliggjorts p.g.a. sälskadorna. Medelåldern i fiskarkåren är hög och nyrekryteringen är nästan obefintlig. Den beskattning som det yrkesmässiga fisket i länet står för i dagsläget bedöms inte utgöra något hot mot fiskbestånden. Fisket har tidigare bedrivits uthålligt i en betydligt större omfattning.

Tillgången på lokalt fångad och förädlad fisk bedöms vara god men motsvarar ej det totala behovet. Import av fisk förekommer både för konsumtion och för förädling. Det gäller framförallt norsk odlad lax. En ökning av uttaget av odlad lax i kustfisket samt en ökad odling av regnbåge och röding skulle minska behovet av att importera fisk bl a för förädling.

Lönsamheten inom vattenbruket bedöms vara fortsatt tillfredsställande trots att prisnivån på regnbåge fortsatt sjunka. Flera större etableringar av fiskodlingsanläggningar i länets inland har påbörjats. Regnbåge och röding utgör de viktigaste arterna för konsumtionsfiskodlingen. Det bedrivs även omfattande fiskodlingsverksamhet med inriktning mot fiskevård. Länets fiskberedningsföretag uppvisar enligt uppgift fortsatt god lönsamhet. I länet finns 27 st licensierade yrkesfiskare, 11 större fiskodlingar och 4 fiskberedningsföretag. Antalet sysselsatta inom dessa verksamheter bedöms uppgå till totalt ca 75 st varav ca 10 % kvinnor, flertalet inom beredningsindustrin.

Fritids- och husbehovsfiske (sport- och turistfiske)

Infrastrukturen runt sportfisket är väl utbyggd. I länet finns 172 fiskevårdsområden, 220 samfällighetsföreningar, 37 fiskeklubbar och ca 75 st andra typer av organisationer verksamma inom fiskevård och förvaltning. Av de aktiva inom organisationerna utgör andelen kvinnor ca 20 %. Av länets sjöar och vattendrag är ca 75 % tillgängliga för sportfiske, vilket utövas av mer än 50 % av länets befolkning. För inlandet överstiger andelen 70 %. Av utövarna utgör andelen kvinnor mer än 30 %, vilket är betydligt över riksgenomsnittet. Det mest attraktiva sportfisket finns i fjällen och i de laxförande älvarna. Sportfisket bedöms ha en mycket stor utvecklingspotential, framförallt när det gäller laxfiske.

Fisketurismen får en allt större betydelse i länet. Antalet fisketurismföretag uppgår till ca 50 st och omsättningen ca 65 mkr. Verksamheten beräknas ge upphov till ca 70 årsverken. Flertalet fisketurismföretag är belägna i fjällområdet samt vid de laxförande vattendragen. Det pågår en större regional satsning för att stärka fisketurismnäringen i Norra Norrland. Projektet som bär namnet Lapland Fishing är delvis finansierat med EU medel och verkar i samarbete med turismnäringen och berörda myndigheter. Satsningarna omfattar både den inhemska fisketurismen samt valda delar av den internationella marknaden.

Fiskevård

Fiskevården i länet har under de senaste åren koncentrerats till laxfiskevård, fisketillsyn och biotopförbättrande åtgärder i syfte att återställa och optimera den naturliga produktionen.

Antalet fisketillsynsmän uppgick under året till tot. 834 st, av vilka 44 var kvinnor.

Betydande behov av insatser finns när det gäller att eliminera barriärer i mindre vattendrag, t ex felaktigt lagda vägtrummor, flottledsrestaurering, minimera skadliga effekter av vattenkraftsreglering samt fiskeregleringar. Beträffande kustfiskbestånden finns ett stort behov av att följa beståndsutvecklingen samt kartlägga viktiga reproduktionsområden. Sådana arbeten har påbörjats i samarbete med Fiskeriverket, Naturvårdsverket och Umeå universitet.

Naturlaxbestånden genomgår fortfarande en påtaglig ökning och förstärkning vilket är mycket glädjande. Det bör dock påpekas att bestånden ännu har långt kvar till att den potentiella produktionen är uppnådd. I några fall krävs dessutom extraordinära insatser för att återställa skadade bestånd. Ett sådant exempel utgör Vindelälvens lax- och havsöringsbestånd som sedan flera decennier är mycket kraftigt påverkat av Stornorrfors kraftverk.

Prioriteringar

- Minska sälskadornas inverkan på yrkesfisket genom introduktion av fler sälsäkra fiskemetoder och redskap, utökade jaktmöjligheter samt effektiv fördelning av sälskadeersättningar.
- Öka uttaget av odlad lax genom utveckling av selektiva fiskemetoder, fiskeregleringar och dispensgivning.
- Främja utvecklingen av vattenbruksnäringen genom att förbättra odlingsmaterial, underlätta etablering, effektiv stödhantering och miljöprövning.
- Optimera länets lax- och havsöringsbestånd genom insatser inom ramarna för Salmon Action Plan samt genom regionalt initierade insatser.
- Utveckla och stödja länets fisketurismnäring.

Insatser

- Insatser för att motverka effekter av sälskador på yrkesfisket: Introduktion av sälsäkra fiskeredskap, framförallt för laxfiske, genom information, ekonomiskt stöd och rådgivning. Insatser för fortsatta och utökade möjligheter för säljakt i samarbete med Fiskeriverket och Naturvårdsverket samt genomförandet av årets säljakt. Fördelning av sälskadebidrag och sälskadeersättningar till länets yrkesfiskare.
- Genomfört DNA-provtagningsprogram för kustlaxfisket i syfte att öka selektiviteten i fisket samt för att öka fisket på odlad lax. Utfärdat dispenser för yrkesfiske i syfte att öka uttaget av odlad lax.
- Deltagande i fördelningen av strukturstöd till länets fiskeri- och vattenbruksnäring samt utfört och deltagit i tillståndsprövning av vattenbruksanläggningar.
- Genomförda fiskevårdsinsatser inom ramarna för Salmon Action Plan samt i regional regi, i form av åtgärder för ökad fiskvandring, fiskutsättning i återintroduktions- och förstärkningssyfte, flottledsrestaurering, fiskvägsbyggen, utrivning av dammar mm. Genomfört miljöövervakning av länets lax- och havsöringsbestånd. Medverkat i miljöprövningsärenden enligt miljöbalken där fisket och fiskeresurserna särskilt beaktats.
- Medverkan i projektet Lapland Fishing vars syfte är att utveckla länets fisketurismnäring. Genomfört fiskevårds och upplåtelseinsatser i länets fjällvatten för att främja fisketurismnäringen.

Resultat

Fiskenäringen

Introduktionen av sälsäkra redskap för laxfiske har inneburit avsevärda förbättringar för berörda fiskare. Redskapen gör det möjligt att bedriva fiske i det närmaste helt utan sälskador på fisk eller redskap. Introduktionen av s.k. Push-Up fallor för laxfiske bedöms öka möjligheterna till ett ökat selektivt fiske efter odlad lax. Redskapens utformning medför även betydande arbetsmiljömässiga förbättringar för fiskarena. Redskapsutveckling, sälskadeersättningar samt jakt på säl har sammantaget medfört att det akuta hotet mot det småskaliga kustfisket upphört.

Vattenbruket

Näringen fortsätter att expandera i länet och ett flertal ansökningar om att etablera större konsumtionsfiskodlingar i storleksklassen 500-1000 ton är f.n. under behandling. Etableringen sker i större kraftverksmagasin i inlandet och är ett resultat av en odlingsstrategi som utvecklats av SLU:s Vattenbruksinstitution i Umeå i samverkan med Länsstyrelsen.

Fisketurismen

Länet har i dagsläget en expanderande fisketurismnäring som består av ett femtiotal företag, vilka omsätter ca 65 mkr och genererar ca 70 årsarbetsstillfällen. Dessa företag är i huvudsak belägna i glesbygden, framförallt i fjällen. Näringen bedöms växa med ca 15% om året och de flesta företagen har tillkommit från och med senare delen av 1990 talet. Under motsvarande period har omfattande satsningar genomförts av bl.a. Länsstyrelsen för att stärka och utveckla näringen. Laxfisketurismen bedöms få en allt större betydelse i takt med att laxbestånden tillväxer.

Fritids- och sportfisket

Tillgången på goda fiskevatten ökar successivt som ett resultat av de fiskevårdsinsatser som genomförs. Det gäller främst den påtagliga förbättringen av lax och havsöringsfisket som ett resultat av de omfattande restaureringsinsatser som genomförts.

Fiskevården/resursen

Fiskevården har främst inriktats på att optimera länets många lax- och havsöringsbestånd. Satsningarna har resulterat i att bestånden generellt sett genomgår en påtaglig återväxt. I vissa fall har helt utslagna laxbestånd kunnat återetableras. Genomförda elfiskeinventeringar visar på att reproduktionen fortsätter att öka och årets uppvandring av lax är i flera älvar bland de bästa som uppmäts i modern tid. Det bör dock påpekas att bestånden ännu har långt kvar till att den potentiella produktionen är uppnådd.

7. Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2002-12-31		2001-12-31		2000-12-31	
Antal kommuner	15		15		15	
varav med miljö- och hälsoskyddsnämnd	1		1		1	
Antal distriktsveterinärer	16		16		17	
män/kvinnor	6	10	6	10	8,5	7,5
Antal veterinärstationer med distriktsveterinär	5		4		6	
Antal inspektörer inom livsmedelstillsynen, st/åa	Not 1	Not 1	28	7,1	28	6,7
män/kvinnor					15	13
Antal inspektörer inom djurskyddstillsynen, st/åa	14		14	4	17	3,15
män/kvinnor	9	5	8	6	12	5

Tabell 7.1

Not ¹ From år 2001 lämnar Kommunerna uppgifterna direkt till Livsmedelsverket. Länsstyrelsen har inte erhållit uppgifterna från Livsmedelsverket för år 2002.

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	1 453	1 443	1 469
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	1 211	1 201	1 173
varav övrig finansiering (tkr)	242	242	296
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,9	1,0	1,1

Tabell 7.2

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbetskrafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	943	
Antal årsarbetskrafter		1,5
varav Allmänt och övergripande, 280 (%)	15,7 %	10,7 %
varav Livsmedelskontroll, 281 (%)	11,6 %	11,0 %
varav Djurskydd, 282 (%)	49,6 %	54,6 %
varav Smittskydd, 283 (%)	16,9 %	17,5 %
varav Allmänna veterinära frågor m.m., 284 (%)	5,3 %	5,4 %
varav Övriga ärenden, 289 (%)	0,9 %	0,8 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 2809 (%)	1,8 %	0,2 %

Tabell 7.3

Omhändertagande av djur enl. djurskyddslagen (1988:534)			
Antal ärenden 2002	Antal omhändertagna djur	Kostnader	Kostnader per ärende
4 st	107 st	27 657:-	6 914:-

Tabell 7.4 I tabellen redovisas länsstyrelsens kostnader för verksamheten.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål för politikområde Livsmedelspolitik: En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion.

Tillståndet i länet

Livsmedel

Antal tillsynsobjekt som hanterar/tillverkar livsmedel är totalt 1 397 st i länet. Produktion och lagring av livsmedel sker huvudsakligen vid kusten. Ett småskaligt slakteri finns i Grundnäs Malå. Storskaligt slakteri finns i Skellefteå. Renslakt bedrivs även vid uppställda mobila slakterier.

Tillsynsbesök i anläggningar i kommunerna tillsammans med Livsmedelsverket visade att bedömningarna varierar och brister i livsmedelshanteringen finns. Länets livsmedelsinspektörer arbetar aktivt och engagerat med tillsynen men med små resurser. Antalet anläggningar per inspektörs årsarbetskraft är i medeltal högre än för landet i övrigt. Endast 4 kommuner redovisade för 2001 att ett besök per anläggning i medeltal var gjort. Antal inspektioner per anläggning varierade 2001 från 0,36 till 2,28.

Enligt livsmedelsförordningen (SFS 1989:456) föreligger skyldighet för näringsidkare inom livsmedelshanteringen att utöva tillsyn över egen verksamhet (egentillsyn). Stora brister finns inom länet avseende egentillsyn.

Prioriteringar

- Förebyggande smittskyddsarbete (tex tillsyn salmonellakontroll i värphönsbesättningar).
- Deltagande vid livsmedelsinspektörernas möten om Projekt Inriktad Kontroll (PIK).
- Ökad kontroll av egentillsyn hos livsmedelsföretagen.
- Regionalt projekt om tillsyn av post i livsmedelsbutik.
- Följa rapporteringen av sjukdomsutbrott orsakade av livsmedel i länet, landet och utomlands.

Insatser

- Tre kommuninspektioner med normerande tillsynsbesök på anläggning.
- Utbildningsinsats för livsmedelsinspektörer om kultur och språkmöten i arbetet.
- Deltagande i information om småskaliga livsmedelsföretag.
- Tillsyn vid bekämpande av salmonellautbrott.
- Exporttillsyn mejeri.

Resultat

Smittskyddsarbetet på olika nivåer bedöms ha bidragit till säkra livsmedel.

Den normerande tillsynen ute i kommunerna har bidragit till en mer likartad bedömning.

Djurskyddsarbetet bidrar till att säkerställa att livsmedlen är producerade på ett etiskt godtagbart sätt.

Mål för politikområde Djurpolitik: Ett gott djurskydd och ett gott djurhälsotillstånd bland djur i människans tjänst och att viltstammarna förvaltas på ett sådant sätt att oacceptabla skador på människor och egendom inte uppstår.

Tillståndet i länet

Djurskydd, djurhälsa

I början av året var regelbunden djurskyddstillsyn sällsynt inom länet. Endast anmälningsärenden handledes. Djurhälsoläget var bra.

Prioriteringar

- Remisser avseende förslag till ändringar i djurskyddsföreskrifter och smittskyddsföreskrifter.
- Utbildningsdagar i djurskyddsfrågor.
- Förprövningsärenden vid om- och nybyggnad av djurstallar.
- Förbättra myndighetssamordning.
- Kompetensutveckling djurhälsa.

Insatser

- Övervakning salmonellabekämpning.
- Följa upp djurhållningsförbud.
- Epizootiberedskapsplan.
- Regionalt tillsynsprojekt kalvhållningen i mjölkkobesättningar, sammanställs januari-03.
- Bevaka sjukdomsläget avseende zoonoser.

Resultat

Den planerade djurskyddstillsynen bedöms väsentligt ha ökat ute i kommunerna.

Insatserna bedöms ha medverkat till ett fortsatt gott hälsoläge bland såväl djur som människor.

Tillståndet i länet

Viltstammarna

Älgstammens täthet varierar geografiskt i länet. En flyginventering inom Tärnabyområdet hösten 2001 visade på en älgtäthet på mindre än två älgar per 1000 hektar vid inventeringstillfället. Betesinventeringar visar på en för hög älgstam inom vissa områden. Förvaltningen av stammen präglas av stort lokalt engagemang och inflytande. Avskjutningen de senaste två åren har i stort varit densamma. Länsstyrelsen har inget underlag för att med någon säkerhet bestämma hur många björnar som finns i länet. Anledningen är att det inte finns någon bra inventeringsmetod. Beträffande lodjur finns däremot inventeringsmaterial som visar på 29 familjegrupper av lodjur våren 2002. Motsvarande siffra för järv är 6 föryngringar.

Prioriteringar och insatser

- Bildandet av ett regionalt rovdjursråd inom länet.
- Utbildade besiktningsmännen har informerat både om olika stängsel och uppsättning av sådana.
- Besiktningsmännen har besiktigat uppsatta stängsel före utbetalning av beviljat bidrag.
- Utsett besiktningsmän för fällda björnar och lodjur samt sett till att de fått erforderlig utbildning vid Grimsö forskningsstation.
- Länsstyrelsen har lämnat bidrag ur älgvårdsfonden till flyginventeringar inom två områden i länet.

- Materialet från ovan nämnda inventeringar ska användas vid de lokala samrådsgruppernas arbete med att ta fram distriktsvisa förvaltningsplaner för älgstammen.

Resultat

Ett regionalt rovdjursråd har bildats under året. I rådet ingår olika intresseorganisationer samt Länsstyrelsen. Första sammanträdet hålls i november månad och sedan börjar arbetet med att ta fram förvaltningsplaner för de fyra stora rovdjuret. Länsstyrelsens förslag till skydds jakt på lodjur och björn grundar sig bl a på remissinstansernas förslag samt resultat från Länsstyrelsens inventeringar. När förvaltningsplaner tagits fram för dessa arter kan de komma att användas som riktmärke på var och hur skydds jakt ska bedrivas.

Resultatet från älgbetesinventeringen som utförs av Skogsvårdsstyrelsen och storskogsbruket visar på att betestrycket inom vissa områden är för högt. Inventeringarna ger även viltvårdsnämnden och Länsstyrelsen viktig information om läget i länet.

Björn har förekommit i anslutning till bebyggelse i ett fåtal fall. Polisen har i ett fall beordrat ut eftersökskipage som drivit bort det närgångna djuret. Tillgången på bär och annan föda kan antas ha minskat björns behov av födosök i anslutning till bebyggelse.

Rivning av tamboskap har rapporterats in vid endast ett tillfälle vilket delvis kan förklaras av att viltstängsel satts upp hos några utsatta gårdar. Skador på gröda orsakade av tranor har varit avsevärt mindre än tidigare år. Orsaken till detta är troligen att hänföra till den varma sommaren som inneburit att huvuddelen av skörden kunnat bärgas före tranornas höstsamling. Bävern har genom dämning förorsakat skador på bland annat vägar. Skydds jakt har beviljats i ett antal fall.

8. Naturvård och miljöskydd (5)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	44 298	37 934	33 369
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	25 490	18 906	16 254
varav övrig finansiering (tkr)*	18 808	19 028	17 115
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	27,6	25,6	24,1

Tabell 8.1

* Inkl. anslag för länsstyrelsens kalkningsverksamhet.

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	23 512	25 490	24 818
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0

Tabell 8.2

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	33 209	
Antal årsarbetskrafter		53,6
varav Övergripande och gemensamt, 50 (%)	38,2 %	39,6 %
varav Miljömål, 501 (%)	9,2 %	10,5 %
varav Skydd av områden och arter, förvaltning m.m., 51 (%)	28,0 %	21,8 %
varav Skydd av områden och arter, 511 (%)	5,5 %	49,6 %
varav Områdesskydd, 5112 (%)	6,8 %	25,0 %
varav Prövning och tillsyn för skydd av naturen, 52 (%)	5,6 %	7,3 %
varav Vattenverksamhet, 53 (%)	1,8 %	2,5 %
varav Täkter, 54 (%)	3,5 %	3,4 %
varav Miljöfarlig verksamhet, 55 (%)	5,9 %	7,7 %
varav Prövning av miljöfarlig verksamhet enl. 9 kap., 551 (%)	45,3 %	39,4 %
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, 555 (%)	40,0 %	45,7 %
varav Övrigt miljö- och hälsoskydd, 56 (%)	1,5 %	2,3 %
varav Förorenade områden, efterbehandling, 57 (%)	3,6 %	4,3 %
varav Restaurering, 58 (%)	11,9 %	11,1 %
varav Kalkning av försurade vatten, 581 (%)	96,0 %	95,0 %
varav Biologisk återställning i kalkade vatten, 582 (%)	4,0 %	5,0 %
varav Restaurering av eutrofa (närlingsrika) sjöar, 583 (%)	-	-
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 5009 (%)	3,1 %	2,8 %
varav tvärasektoriellt arbete inom länsstyrelsen* (%)	1)	1)

Tabell 8.3 * Uppskatta hur stor andel som ägnats åt tvärasektoriellt arbete.

1) Den mesta tiden och kostnaden för arbetet som Naturvård och miljöskydd utför tvärasektoriellt redovisas på den verksamhetsgren där frågeställningen initieras enligt de redovisningsprinciper som gäller för verksamhetsredovisningen.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål för politikområde Miljöpolitik: Att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Tillståndet i länet

Begränsad klimatpåverkan

De totala utsläppen av koldioxid från förbränning av fossila bränslen i länet uppgick till ca 1 090 000 ton under år 2000. Det är en minskning med sex procent jämfört med 1990 års koldioxidutsläpp. Vägtrafiksektorn dominerar som källa och stod år 2000 för 45 procent av utsläppen.

Frisk luft

De största utsläppskällorna finns utmed länets kust främst i anslutning till de större tätorterna Umeå och Skellefteå.

Vägartrafikarbetet i länet har ökat med ca tre procent mellan åren 1996 och 2000 och utsläppen av kväveoxider från denna sektor låg under år 2000 på ca 3 600 ton, vilket motsvarar ca 3,2 procent av landets utsläpp från trafik.

Den stora satsningen på fjärrvärmeutbyggnad som gjorts i länet har bidragit till minskade utsläpp av luftföroreningar, bl a svaveldioxid och sot. I inlandets kommuner är vedeldning vanligt förekommande och där är det främst höga halter av partiklar och bensen som är de stora problemen. Orsakerna till de stora utsläppen är att vedeldning ofta sker i gamla icke miljögodkända vedpannor och att den utförs på ett ineffektivt sätt. I Västerbottens län fanns 1998 ca 44 500 eldstäder,

Bara naturlig försurning

Trots att nedfallet av försurande svavel mer än halverats kvarstår fortfarande omfattande försurningspåverkan i länets östra del. Situationen är allvarligast i små och mellanstora vattendrag. I flertalet av dem omöjliggör halterna av giftigt aluminium förekomst av livskraftiga fiskbestånd och även övrigt djurliv är kraftigt utarmat. Av länets laxförande vattendrag är Sävarån och Åbyälven tydligt påverkade av försurning. I de övriga skogsälvarna, främst Lögdeälven, Öreälven och Rickleån bör kompletterande studier genomföras för att klarlägga om påverkan föreligger.

Generellt är sjöarna mindre påverkade av försurning, men sura episoder kan uppträda i sjöar med snabb vattenomsättning och under islägningsperiodens slutskede.

I länets östra del, nedanför högsta kustlinjen (HK), förekommer lokalt områden med s k svartmockajordar. Genom landhöjning eller dikning kan svartmockan komma i kontakt med luftens syre, varvid svavlet stegvis oxiderar till svavelsyra. Dikning kan i sådana jordar ge uppkomst till lokalt mycket kraftig försurningspåverkan.

Giftfri miljö

En översiktlig inventering av industriellt förorenade områden i länet startade under 1999 och kommer att fortgå flera år framåt. 600 – 800 områden i länet uppskattas finnas vara förorenade av industriell verksamhet såsom gruv- och cellulosaindustri, träimpregnering, sågverk samt av deponier. Drygt hundra av dessa har hittills identifierats och riskklassats i inventeringen. Insatser har hittills främst gjorts inom gruvindustrin, men fortfarande finns några nedlagda gruvor med restproduktupplag som idag ger upphov till läckage av surt och metallhaltigt vatten.

Vid gamla massa- och pappersindustrier finns områden med höga halter organiska ämnen och metaller, bl a kvicksilver. De viktigaste föroreningsresterna från gamla träimpregneringsanläggningar är kreosot, koppar, krom och arsenik. Vidare förekommer rester av föroreningar från doppningskemikalier. Slammet från avloppsreningsverken i länet visar successivt allt bättre kvalitet men i dagsläget utnyttjas bara en mycket liten andel för jordbruksändamål.

Säker strålmiljö

I länet finns radonhaltig berggrund i bl a kustområdet norr om Skellefteå och områden i kommunerna Vilhelmina, Sorsele och Storuman. En inventering av förekomsten av radon i dricksvatten från bergborrade brunnar är gjord (1998) men många privata bergborrade dricksvattenbrunnar inte undersökta.

Vissa delar av länet drabbades hårt av nedfall i samband med Tjernobyloolyckan 1986. Påverkan från denna varierar från en ökning med några procent av den naturliga bakgrundsstrålningen upp till en fördubbling. Utvecklingen av cesiumhalter i svamp, bär, fisk och t ex älgkött hålls under uppsikt och mäts i renkött inför stödutfodring och slakt.

Ingen övergödning

Mindre än tio procent av länets sjöar uppvisar höga till mycket höga halter av totalfosfor (riksinventering av sjöar 1995). Resultat från de nationella miljöövervakningsprogrammen visar inte på någon tydlig övergödningseffekt i Bottniska vikens utsjövatten. Övergödningsrelaterade effekter såsom kraftig algblomning, tidvis syrefria bottenar och en påskyndad igenväxning förekommer dock lokalt i recipienter till tätorter och industrier och i avrinningsområden med hög andel jordbruksmark.

De flesta reningsverken i länet har en fosforreduktion på 90–95 procent. Bräddning av orenat avloppsvatten, läckage på ledningsnäten och utsläpp från enskilda avlopp förekommer och kan skapa lokala övergödningssproblem.

Levande sjöar och vattendrag

Den vattenkemiska statusen är tämligen väl kartlagd beträffande pH, alkalinitet, ledningsförmåga mm. De biologiska förhållandena undersöks i mindre omfattning och det är t ex inte möjligt att göra tillståndsbeskrivningar för sällsynta arter.

Flera vattendrag har ett lagstiftat skydd med hänsyn till skyddsvärda arter eller naturtyper som är betydelsefulla för den biologiska mångfalden. Vindel-, Lögde-, Byske-, Öre- och Åbyälv med biflöden samt Sävarån är exempel. Dessa vatten ingår i det europeiska bevarandenätverket Natura 2000 och omfattas också av skydd mot vattenkraftsutbyggnad och överledning för vattenkraftsändamål enligt 4 kap, 6 § miljöbalken.

Kunskapsbrist om akvatiska värden gör att reservatsbildningen i vattenmiljöer är eftersatt.

Rensningar och anordningar för flottningen har påverkat de biologiska förutsättningarna i de flesta vattendragen. Den storskaliga vattenkraftsanvändningen, anläggandet av vägtrummor och sk rörbroar har bidragit till att kraftigt fragmentera vattendragen och skapa vandringshinder för många arter.

Halterna av kvicksilver är fortfarande höga i flera av länets sjöar och nya rön visar att mekanisk påverkan i den strandnära zonen kan vara orsaken.

Grundvatten av god kvalitet

I länet finns fyra kommunala ytvattentäkter och ca 155 allmänna eller större grundvattentäkter. Ca 100 har fastställda skyddsområden med skyddsföreskrifter. Många är beslutade på 1970- och 1980-talen och det kan därför finnas behov av en översyn av dessa. Täktverksamhet sker inom ett flertal av vatten-skyddsområdena.

Förekomsten av tungmetaller i länets grundvatten är dåligt kartlagd.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Stora delar av kusten är starkt påverkad av fritids- och åretruntbebyggelse samt av avloppsutsläpp från tätorter och industrier. Planer finns på att avsätta nya strandområden för fritidsbebyggelse och kusten är även intressant för etablering av Vindkraftverk.

En ökad exploatering och en ständigt pågående landhöjning skapar ett ökat behov av bland annat båt-platser, vilket innebär återkommande muddringar och pirbyggen.

Den miljöövervakning och recipientkontroll som bedrivs i länets kustområde är inte tillräcklig för att be-döma miljötillståndet och för att följa förändringar i miljögifter och biologisk mångfald och motsvarar inte heller kraven i EU:s ramdirektiv för vatten.

Myllrande våtmarker

Sverige är ett av de våtmarksrikaste länderna i världen och Västerbotten är landets näst våtmarksrikaste län. Länet har, med sina stora arealer myrar (941 000 ha) och sumpskogar (506 000 ha), ett betydande ansvar för det nationella och europeiska bevarandet av våtmarker. De mest skyddsvärda myrarna i lä-nets våtmarksinventering (klass 1 och 2) utgör sammantaget ca 20 procent av länets myrar.

Många av länets våtmarker har påverkats eller helt förstörts av dikning och andra ingrepp. Den länsin-ventering av våtmarker (VMI) som gjordes 1983–1993 visar att det finns stora skillnader mellan kust-och inlandskommunerna beträffande skador i våtmarkerna. I fjällkommunerna Sorsele, Storuman, Vil-helmina och Dorotea är ca 70 procent av våtmarkerna opåverkade av dikningar och andra påtagliga skador. I kustkommunerna däremot är endast 6,2 procent av våtmarkerna opåverkade av dikningar. Det är angeläget att dessa länets minst påverkade myrar får utgöra kärnan i det långsiktiga bevarandet av våtmarker i länet.

Levande skogar

Det finns idag mycket små arealer riktigt gammal skog och äldre lövrik skog i förhållande till vad som fanns i det ursprungliga naturlandskapet. På samma sätt har mängden död ved och gamla grova träd minskat mycket kraftigt.

2002 är 121 351 ha hektar produktiv skogsmark skyddad i form av naturreservat eller nationalpark. Det innebär en ökning med ca 11 350 ha sedan 1998. Huvuddelen av den skyddade skogsmarken (103 795 ha) ligger inom den fjällnära skogen. Endast 0,6 % av den produktiva skogsmarken (17 556 ha) nedan-för fjällnära gränsen är skyddad. Den gamla skogen (äldre än 140 år) utgjorde 1998 ca 183 000 hektar i länet, eller 5,7 procent av skogsmarksarealen. Den äldre lövrika skogen upptog då ungefär lika stor are-al, eller 181 000 hektar.

Inventeringar av föryngringsavverkade områden med kända fornlämningar visar på en skadefrekvens som är oacceptabelt stor.

Ett rikt odlingslandskap

Den brukade arealen var som störst under 1950-talet, cirka 120 000 hektar. Fram till idag har 40 procent tagits ur produktion. Under de senaste tio åren har minskningen varit störst i inlandskommunerna. De senaste fem åren har en liten uppgång av den brukade arealen skett, troligen som en direkt följd av jordbruksstöden.

Stora delar av de tidigare betesmarkerna har planterats eller spontant vuxit igen. Bete sker numera huvudsakligen på mark som tidigare varit åkermark och som förlorat en stor del av sitt naturliga artinnehåll.

År 2001 utgick stöd till 1319 ha betesmarker varav 425 ha med särskilt höga natur- och kulturvärden. Motsvarande siffror för slåtterängar var 216 ha varav 85 ha med särskilt höga natur- och kulturvärden. Stöd utgick även till 366 ha skogsbeten och 171 ha fåbodbeten. År 2003 är den nya ängs- och betesmarksinventeringen klar och säkrare areal- och tillståndsbeskrivningar kan då presenteras för dessa markslag.

Storlagen fjällmiljö

De skandinaviska fjällen är en av Europas sista kvarvarande natur- och kulturlandskap med mycket höga natur- och upplevelsevärden, även i ett internationellt perspektiv. Fjällen är tillflyktsområde för ett antal sällsynta eller hotade djurarter, som t ex de stora rovdjuren. Där finns också en rad växt- och djurarter som inte förekommer någon annanstans. I Västerbottensfjällen finns ett av de största sammanhängande områdena av fjällbjörkskog av högörtstyp.

Verksamheter som kan påverka eller påverkar miljö kvalitén i fjällen är framförallt exploateringar för infrastruktur, mineralutvinning, friluftsliv, turism (framför allt jakt och fiske) och rennärning.

Användningen av motordrivna fordon (snöskotrar, crossmotorcyklar och terränghjulingar), terrängcyklar och flyg (t ex helikopterturer) i fjällen har ökat, med ökat buller och slitage som följd.

Det finns totalt 120 mil statliga leder för vandring, skid- och skoteråkning i Västerbottensfjällen.

I fjällområdet finns ett antal av länets hotade djurarter, exempelvis järv, fjällräv, jaktfalk och fjällgås. Behovet av dokumentation, inventeringar och åtgärdsprogram för dessa är stort. Järven omfattas av regeringens nya rovdjurspolitik där det även finns antagna etappmål för järvstammens storlek. Idag görs särskilda insatser för att bevara den akut hotade fjällräven. Insatserna är utfodring vid lyor med föryngring samt jakt på rödräv. De främsta hoten mot fjällrävens överlevnad är störningar vid lyorna och brist på föda under vintern. För de andra arterna görs idag inte mer än inventeringar.

Kunskapen om effekterna av jakten i fjällområdet är idag dålig. Småviltsjakten på ripa har i och med införandet av kortjakt på statlig mark ovan odlingsgränsen ökat. Det är idag inte känt vilka effekter som om denna jakt i kombination med den lokala jakten (även snarving) kan ge på bl a rip- jaktfalkspopulationerna.

God bebyggd miljö

I Västerbotten har nästan sju miljoner kr (oktober 2001) delats ut till utbyte av eluppvärmningskällor. Länsstyrelsen administrerar detta stöd. Bidragen omfattar utbyggnad av fjärrvärmenät, stöd till konvertering av individuell uppvärmning samt investeringar i solvärme. Bidragen till konvertering och fjärrvärmeanslutning upphör dock sannolikt efter år 2002. Samtidigt installeras el som huvudsaklig värmekälla i majoriteten av de nybyggda bostäderna utanför områden som kan anslutas till fjärrvärme.

Totalt producerades 12 TWh energi i länet 1994 varav 90 procent i form av elektrisk energi och 10 procent som fjärrvärme. Sedan dess har fjärrvärmesystem byggts ut ytterligare i flera av länets tätorter. Västerbottningarnas elförbrukning i bostäder per capita var 1994 näst högst i landet.

Allt mindre mängder avfall läggs nu på tipp och nya typer av avfallsanläggningar startas. De sorterar, behandlar och mellanlagrar avfall för olika slags återvinning (kompostering och/eller energiutnyttjande). Större återvinningscentraler och miljöstationer etableras i flera kommuner som ersättning för deponier. Detta är en följd av producentansvaret för vissa avfallsslag, viktbaserade taxor i flera kommuner, förbud att deponera utsorterat brännbart, nya miljökrav för deponier i drift, förbud mot deponering av organiskt avfall från den 1 januari 2005 samt skatt på avfall som deponeras. År 1999 deponerades ca 126 600 ton avfall (varav ca 13 200 ton hushållsavfall och ca 113 400 ton industri-, bygg- och verksamhetsavfall) på de 23 största kommunala deponierna i länet. Härutöver deponeras avfall på industrideponier – främst bark, spån och liknande avfall från sågar och skogsindustri.

I länet utsätts ca 37 000 personer längs statliga och kommunala vägar för vägtrafikbuller över 55 dBA. Antalet personer som utsätts för vägbuller över 65 dBA uppgår till ca 7 000 på de statliga och kommunala vägarna tillsammans. Siffrorna avser år 1998.

Behovet av ballastmaterial i Västerbotten län är ca 3,5 milj ton/år. Uttaget av naturgrus har under de senaste åren successivt minskat och under 2000 togs ca 1 milj ton naturgrus ut. Andelen berg- och moräntäkter har ökat och uttaget är ca 2,6 milj ton. Detta innebär att naturgruset under 2000 till 56 procent har ersatts med bergkross, morän eller alternativa material. Ett antal täkter inom vattenskyddsområden har avslutats. Återanvändning, i form av t ex uttag från bergtippar och andra upplag är fortfarande liten. Under 1999–2001 har tre återvinningsanläggningar öppnats i regionen. Det är oklart om minskningen av uttaget naturgrus kommer att vara tillräckligt stor för en långsiktigt hållbar utveckling. Inom Umeåregionen (Umeå, Vännäs, Nordmaling, Bjurholm, Robertsfors, Vindeln) kommer naturgruset med fortsatta uttag på nuvarande nivå att vara slut inom ca 90 år.

Prioriteringar och insatser

Giftfri miljö

Regeringen har tydligt prioriterat åtgärder mot förorenade områden och arbetet kopplas till miljömålet "Giftfri miljö". Länsstyrelsen arbetar aktivt med såväl inventering som åtgärdsfrågor. I inventeringen ingår identifiering och beskrivning av potentiellt förorenade områden samt en samlad riskbedömning av varje objekt. Riskbedömningarna leder till att prioriterade objekt kan drivas vidare mot undersökningar och kommande åtgärder.

I Västerbottens län sker inventeringen branschvis med utgångspunkt från den riskklass branschen tilldelats i branschkartläggningen. Följaktligen har branscher i riskklass 1 med störst utbredning prioriterats i första hand, d v s gruv- och träindustrin. Därefter har branscher i riskklass 2 inventerats. Under året har flera besök gjorts i länets kommuner för att informera om det pågående arbetet och för att inhämta information om föroreningssituationen. Ett kontaktnät mellan Länsstyrelsen och hittills två av länets kommuner har bildats för att ge stöd och vägledning i efterbehandlingsprojekt. Information om efterbehandlingsfrågor, lagstiftning m m till aktiva verksamhetsutövare sker främst genom tillsyn, men även via inventeringsarbetet.

Länsstyrelsen har förutom inventeringen varit pådrivande i efterbehandlingsarbetet med stöd av lagstiftningen i samband med prövning och tillsyn. Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar inom länet för att efterbehandlingsarbetet bedrivs på ett rationellt sätt.

Som grund för efterbehandlingsarbetet i länet finns det regionala program som utarbetades första gången under hösten 2001.

Levande skogar och Myllrande våtmarker

Arbetet med att bilda *naturreservat* i skogsmark fortsätter, i enlighet med de intentioner som regeringen fastställt. För Västerbottens del innebär det ca 40 000 ha ytterligare reservatsområden fram till 2010. I detta arbete ingår även skyddandet av länets allra mest skyddsvärda våtmarker i enlighet med Myrskyddsplan för Sverige. Vår målsättning är att bevarandearbetet ska präglas av samverkan och goda kontakter med skogsnäringen och berörda myndigheter.

Under året ska ca 3000 ha skogsmark skyddas som reservat.

Ett rikt odlingslandskap

Flera igenvuxna slåtterängar och betesmarker har på senare tid restaurerats till naturbetesmarker. För att kunna fördubbla arealen hävdad ängsmark från dagens nivå och utöka arealen hävdad betesmark med 50 % till 2010 bör de restaureringsinsatser som idag görs fortsätta och framledes även inriktas på att öppna upp våtslätterängar för ängsskötsel (silängar, dammängar, myrängar, strandängar, sjöbottenängar osv). Avgörande för genomförande är dock att få lokala intressenter (brukare) att utföra denna form av skötsel mot betalning.

God bebyggd miljö

Inom infrastrukturuområdet skall en ny generation av den *regionala transportplanen* utarbetas med inriktning att den ska kunna fastställas år 2003 och gälla för åren 2004-2015

Viktiga kommunikationsprojekt är Botniabanan, där tillåtlighetsprövningen förväntas bli klar under året, samt E4/E12 i Umeå, E12 Umeå-Vännäs och planering för nya sträckningar av E4 norr och söder om Skellefteå tätort. Dessa ärenden berör många av Länsstyrelsens sakområden

Strategiskt miljöarbete

Miljömålsarbetet är ett viktigt redskap för att bidra till en hållbar utveckling i länet. Arbetet fortsätter med att, utifrån de nationella miljömålen, formulera konkreta och anpassade miljömål för Västerbotten. Arbetet sker i bred samverkan med många olika aktörer i länet, och ambitionen är att målen ska kunna fastställas av Länsstyrelsens styrelse vid årets slut. Under året kommer Länsstyrelsen också att intensifiera arbetet med att ta fram ett uppföljningssystem för miljömålen.

Tillsyn, tillsynsvägledning och prövning

Att, genom tillsyn enligt miljöbalken, arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling i Västerbottens län. Detta innebär bl. a att vi ska se till att värdefull naturmiljö skadas/påverkas negativt i så liten utsträckning som möjligt samt att tillsynen ska bedrivas så att den stärker verksamhetsutövarens egen förmåga att uppfylla sitt ansvar. Lokalisering och utformning av miljöfarlig verksamhet ska ske på ett sätt så att skador på människors hälsa och miljön minimeras.

Såväl naturvårdstillsynen (förutom reservat och täkter) som tillsynen över vattenverksamheter bedrivs i stor utsträckning förebyggande genom samrådsförfarande enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Kring den planerade Botniabanan sker ett erfarenhetsutbyte med Västernorrlands län och samarbete kring tillsynen planeras också.

Inom miljöskyddet ges ärenden rörande utvinning av länets mineraltillgångar även fortsättningsvis hög prioritet. Vår ambition är att dessa satsningar ska kunna genomföras med ett beaktande av skyddet för värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Beslut i tillståndsärenden ska bygga på bra underlagsmaterial, vara välmotiverade och välformulerade samt handläggas inom rimlig tid.

Länsstyrelsen ska också bedriva en aktiv tillsynsvägledning gentemot kommunerna i länet främst inom områdena miljöskydd, naturvård och täktverksamhet

Resultat

Giftfri miljö

I dagsläget har 301 objekt registrerats i databasen över förorenade områden i länet varav 152 objekt har riskklassats. 285 av objekten i basen tillhör branscherna gruvor, träimpregnering, bilskrotar, kemtvättar och företag med ytbehandling, d v s de branscher där tyngdpunkten av inventeringsarbetet under året legat.

Bransch	Totalt antal objekt	Risk-klassade Objekt	Klass 1	Klass 2	Klass 3	Klass 4
Bilskrotar	38	12		4*	5	3
Gruvor	73	32	5	5	10	12
Kemtvättar	76	63			13	50
Träimpregnering	44	38	3	16	14	5
Företag med ytbehandling	57	7		1	4	2
Summa	285	152	8	26	46	72

* Preliminär bedömning av riskklass

Länsstyrelsen har, förutom ansvaret för inventeringen, en genomföranderoll samt en regionalt samordnande och prioriterande roll. Under året har första delen av huvudstudien för den f d träimpregneringsanläggningen i Robertsfors kommun färdigställts och under vintern 2002/2003 ska en åtgärdsutredning genomföras. I kommunal regi drivs Scharins industriområde i Skellefteå kommun mot åtgärder med statliga medel. Under 2002 har en fördjupad markundersökning och åtgärdsutredning utförts. Målsättningen är att båda objekten ska bli "nyckelfärdiga" under 2003. Länsstyrelsen för även diskussioner med tidigare verksamhetsutövare vid den f d träimpregneringsanläggningen i Holmsund i Umeå kommun och har under hösten färdigställt en ansvarsutredning för det objektet. Där är nästa steg en fördjupad miljöteknisk markundersökning. Inget åtgärdsprojekt har utförts i länet under året med statliga medel (i Länsstyrelsens regi).

Levande skogar och Myllrande våtmarker

Under året har det beslutats om 6 naturreservat med en totalareal av 625 ha varav ca 450 ha skog. Av dessa reservat ingår ett i Myrskyddsplan för Sverige. Ytterligare 8 reservat med en totalareal av drygt 1500 ha varav 800 ha skog är förberedda och planerade att skickas på remiss före jul, vilket innebär beslut under februari månad. Av dessa 8 reservatsobjekt ingår 1 i myrskyddsplanen.

Planerad areal för 2002 var ca 1500 ha fördelade på 14 områden. Den främsta orsaken till fördröjningen i reservatsbildningsarbetet utgörs av avverkningshot mot skyddsvärda områden. Detta tvingar fram

omprioriteringar från formellt bildande och beslutande om reservat till säkerställande av bevarandevärda områden som hotas av exploatering. De av Naturvårdsverket tilldelade medlen för säkerställande har förbrukats.

Läge	Antal	Areal (ha)	Varav skog
Färdiga beslut (beslutade + klara i mitten av dec.)	2 + 4	250 + 375	200 + 250
Planerad remiss före jul 2002	8	1500	800
Förhandling och markförvärv klart	5	750	550
Förhandling pågår	10	5000	2600

Ett rikt odlingslandskap

- *Restaurering i naturbetesmarker inom Vindelälvsprojektet (ca 20 brukare ingår i projektet)*
Vindelälvsprojektet: De 19 ha som påbörjades 2001 har i år färdigrestaurerats. Under 2002 har restaurering även inletts på 73,6 ha. Dessa marker kommer vara färdigrestaurerade 2004. Fram till 2006 räknar projektet med att ha restaurerat totalt 125 ha.

- *Restaurering i naturbetesmarker utanför Vindelälvsprojektet*
8 st brukare har fått beslut om restaureringsstöd i år och påbörjat restaurera på totalt 31,67 ha. Dessa marker kommer vara färdigrestaurerade 2003-2006. Av de 35,5 ha som började restaureras 2001 är 29,1 ha färdigrestaurerade i år.

- *Rådgivningsinsatser*
23 st brukare har fått restaureringsrådgivning 2002 efter gårdsbesök.

God bebyggd miljö

Se redovisning under infrastruktur. Miljömålen har varit vägledande vid tillsyn och prövning av ärenden kopplade till infrastrukturprojekten.

Strategiskt miljöarbete

I det Västerbottniska miljömålsarbetet utgår vi från ett brett ekologiskt, ekonomisk och socialt helhetsperspektiv på hållbar utveckling. Vi utvecklar mål och strategier i nära samverkan med andra statliga organ, kommunerna, landstinget, näringslivet och de ideella organisationerna.

I januari 2001 bildade vi "Samverkansgrupper för miljömålsarbetet i Västerbottens län". De sex samverkansgrupperna har under året arbetat vidare med utkast till regionala mål och strategier. De har haft sammanlagt 13 möten och mellan dessa har även 7 samordnande planeringsmöten hållits. Information till Länsstyrelsens styrelse har getts i juni och oktober.

Länsstyrelsens strävan är att på sikt samordna arbetet med miljömål, tillväxtprogram, infrastrukturplanering, jämställdhet och annan regional planering till en sammanhållen helhetsstrategi för hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling i länet. Den pågående utvecklingen mot en sådan helhet markeras av att ekologisk hållbarhet och jämställdhet utgör de horisontella mål i det nuvarande tillväxtprogrammet. På motsvarande sätt utgör jämställdhet och tillväxtavtalets mål för ekonomisk och social utveckling horisontella mål vid genomförandet av miljömålen.

I april skickades ett första samlat utkast till mål och strategier på internremiss inom Länsstyrelsen och till de 140 medlemmarna i samverkansgrupperna. Under hösten har grupperna bearbetat detta utkast med

utgångspunkt från bl a remissynpunkterna och förslag till ändringar från Länsstyrelsen interna miljömålsgrupper.

Det formella remissförslaget, som även inkluderar Skogsvårdsstyrelsens presentation av ”Levande skogar”, presenterades för styrelsen i oktober och skickades på remiss till de ca 70 samverkansorganisationerna och ytterligare ett sjuttiofem organisationer den 1 november.

Under året har överläggningar kring miljömålsarbetet hållits med bl a Länsdelegationen för jämställdhet, Näringslivsavdelningen och projekt ”Det Hållbara Robertsfors”.

Arbetet i samverkansgrupperna och i den fortsatta processen sker med utgångspunkt från de politiska intentionerna i de nationella jämställdhetsmålen. Samverkansgrupperna har med utgångspunkt från ett hållbart helhetstänkande lämnat förslag till ett stort antal ”profilområden” och aktiviteter. Dessa utgör kärnan i våra helhetsstrategier för tio bransch- och utvecklingsområden i det västerbottniska miljömålsarbetet.

Ett övergripande program för miljömålsuppföljning 2002 – 2004 har utarbetats under våren. Ett pilotprojekt kring uppföljning av miljömål på kommunal nivå har genomförts i samverkan med de fem kommunerna i Umeåregionen: Bjurholm, Nordmaling, Umeå, Robertsfors, Vindeln och Vännäs kommuner.

”Pilotlänsprojektet om ekologisk hållbarhet i de regionala tillväxtavtalen” har under året följts upp genom fortsatt samarbete kring tillväxtavtalet. En miljösamordnare, som skall samordna miljömålsrelaterade frågor i arbetet med tillväxtavtalet/tillväxtprogrammet och hanteringen av bl a Mål 1 ansökningarna, har anställts på Näringslivsavdelningen. Vi har också redovisat våra erfarenheter från Pilotlänsprojektet till fem andra län.

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga huvudmän i ”Miljöforum Västerbotten” beslutat att detta nätverk under hösten 2002 successivt ombildas till ”Forum för Hållbar utveckling i Västerbotten”.

Tillsyn, tillsynsvägledning och prövning

Tillsynen över miljöfarliga verksamheter i länet har inriktats mot verksamheter med särskilt stor inverkan på miljömålen och/eller med konstaterade brister i egenkontroll eller villkorsefterlevnad. Omfattningen av denna form av egeninitierad tillsyn har dock varit för liten i förhållande till ambitionen främst på grund av resursbrist samt att handläggning av inkommande anmälnings- och prövningsärenden tar mycket tid i anspråk.

Naturvårdstillsynen (förutom reservat och täkter) har huvudsakligen bedrivits förebyggande i form av samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken på verksamhetsutövarens initiativ. Tillsynen har inneburit att verksamheter utformats på ett för naturen bättre sätt, och i vissa fall att olämpliga verksamheter inte blivit av.

Slutbesiktning av materialtäckter där tillstånden har gått ut har skett i planerad omfattning. Annan kontroll av efterlevnaden av lagstiftningen vid täktverksamheter har skett i mindre utsträckning än planerat. Information och stöd till verksamhetsutövarnas egenkontroll har när det gäller täktverksamhet endast skett i begränsad omfattning, vilket i sig ökar risken för överträdelser.

Tillsynen vid vattenverksamheter har inriktats mot prioriterade verksamheter som gruvor, den kommande Botniabanan och Umepaketet samt handläggning av tillsynsärenden med samråd enligt miljöbalken 12:6 vid mindre vattenverksamheter.

Miljöprövningsdelegationen har under 2002 beslutat i drygt 20 tillståndsärenden.

Under året har Länsstyrelsen arrangerat såväl tillsynskonferenser för kommunerna i länet som samverkanssträffar med andra aktörer. Därutöver utgörs en relativt stor del av tillsynsvägledningen av informella direktkontakter med enskilda handläggare vid tillsynsmyndigheterna i kommunerna.

En utförligare redovisning av tillsynen och tillsynsvägledningen 2002 inom Naturvård och miljöskydd återfinns under verksamhetsgrensmål III.

Övrig återrapportering I:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område trädde i kraft den 22 december 2000. Länsstyrelserna skall redovisa hur samverkan har skett om större avrinningsområden (blivande avrinningsdistrikt). Länsstyrelserna skall också redovisa vad som utförts med anledning av direktivet, för att påbörja anpassning av befintligt regionalt miljövårdsarbete.

Direktivet

Länsstyrelsen har vid tillfälle informerat verksamhetsutövare om ramdirektivet för vatten och påbörjat diskussionerna med verksamhetsutövare i större avrinningsområden och längs kusten om etablerandet av vattenvårdsförbund. Inledande inventeringar av naturvärden i vattendrag har genomförts bland annat i syfte att inhämta underlag för karakterisering av vattendrag med anledning av direktivet. Inom ramen för två Eu-finansierade projekt, Bv-Life och Kvarkenmiljöprojektet, sker en samordning av arbetet med ramdirektivet-vatten med Finsk miljömyndigheter och andra aktörer.

Övrig återrapportering II:

Länsstyrelserna skall redovisa vilka insatser som genomförts samt hur resurserna fördelats när det gäller de medel som tillförts länsstyrelserna
-för övergripande ansvar för regionalt mål- och uppföljningsarbete,
-för administration m.m av anslagsmedel avseende sanering och återställning av förorenade områden, kalkning, miljöövervakning samt vissa andra naturvårdsåtgärder

-för övergripande ansvar för regionalt mål- och uppföljningsarbete

Länsstyrelsen har tillsammans med ”Samverkansgrupperna för miljömålsarbetet i Västerbottens län” arbetat fram ett förslag till regionala mål och helhetsstrategier för hållbar utveckling som skickats på remiss till ca 140 organisationer och experter.

Länsstyrelsen har utarbetat ett övergripande program för miljömålsuppföljning 2002 – 2004. Ett pilotprojekt kring uppföljning av miljömål på kommunal nivå har genomförts i samverkan med kommunerna i Umeåregionen: Bjurholm, Nordmaling, Umeå, Robertsfors, Vindeln och Vännäs.

”Pilotlänsprojektet om ekologisk hållbarhet i de regionala tillväxtavtalen” har under året följts upp genom fortsatt samarbete kring tillväxtavtalet, anställning av en miljösakunnig handläggare på Näringslivsavdelningen och en redovisning av våra erfarenheter till andra län.

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga huvudmän i ”Miljöforum Västerbotten” beslutat att detta nätverk under hösten 2002 successivt ombildas till ”Forum för Hållbar utveckling i Västerbotten”.

Tillförda medel har använts till två tjänster med ansvar för miljömålsarbete respektive miljömålsuppföljning samt till seminarier, konferenser och inköp av material och IT-system för uppföljningsarbetet.

-för administration m.m. av anslagsmedel avseende sanering och återställning av förorenade områden

I Länsstyrelsens inventering av förorenade områden i länet har i dagsläget 301 objekt registrerats i databasen varav 152 objekt har riskklassats. 285 av objekten i basen tillhör branscherna gruvor, träimpregnering, bilskrotar, kemtvättar och företag med ytbehandling, d v s de branscher där tyngdpunkten av inventeringsarbetet under året legat.

Vidare har under året första delen av huvudstudien för den f d träimpregneringsanläggningen i Robertsfors kommun färdigställts och under vintern 2002/2003 kommer en åtgärdsutredning att genomföras. Båda dessa utredningar har upphandlats i egen regi av Länsstyrelsen. I kommunal regi drivs Scharins industriområde i Skellefteå kommun mot åtgärder med statliga medel. Under 2002 har en fördjupad markundersökning och åtgärdsutredning utförts. Länsstyrelsen har givit stöd och vägledning till kommunen. Målsättningen är att båda dessa objekt ska bli "nyckelfärdiga" under 2003. Länsstyrelsen för även diskussioner med tidigare verksamhetsutövare vid den f d träimpregneringsanläggningen i Holmsund i Umeå kommun och har under hösten färdigställt en ansvarsutredning för det objektet. Där är nästa steg en fördjupad miljöteknisk markundersökning och åtgärdsutredning. Inget åtgärdsprojekt har utförts i länet under året med statliga medel (i Länsstyrelsens regi). Det regionala programmet har efter remiss till kommunerna reviderats under hösten och tillsammans med övrigt planeringsunderlag redovisats till Naturvårdsverket den 30 november.

Vid Länsstyrelsen hanteras efterbehandlingsfrågorna främst av den s k EBH-gruppen. För närvarande är bemanningen för efterbehandlingsarbetet (EBH-gruppen) följande:

- ca 15 % av en heltid för ledning, samordning, viss handläggning, tillsynsvägledning samt bidragsadministration,
- en ebh-handläggare/projektledare med ansvar att driva prioriterade objekt där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet vidare mot undersökningar/utredning och åtgärder, tillsynsvägledning samt huvudansvar för det regionala programmet,
- en tillsvidareanställd handläggare med inventering som huvuduppgift, undersökningar, tillsynsvägledning,
- en projektanställd handläggare med inventering som huvuduppgift, tillsynsvägledning,
- en jurist deltid med ansvarsutredningar och andra juridiska bedömningar.

Efterbehandlingsfrågor med koppling till aktiva verksamhetsutövare handläggs i första hand av de miljöskyddshandläggare som har tillsynsansvar enligt miljöbalken.

Medlen för administration m m av anslagsmedel avseende sanering och återställning av förorenade områden används för att finansiera den fasta tjänsten som ebh-handläggare samt del av tjänst för samordning, bidragsadministration, tillsynsvägledning m m. Även juristtjänsten (del av) finansieras med dessa medel.

-för kalkning

Medlen för kalkningens administration används för att finansiera 3 tjänster. Dessa arbetar med planering, bidragshantering, uppföljning, rapportering, utvärdering samt optimering av kalkning och biologisk återställning i kalkade vatten. Utöver det ordinarie arbetet av återkommande karaktär har under 2002 bland annat genomförts en samordnat upphandling av ett databaserat övervakningssystem till länets samtliga kalkdosare. Inom ramen för biologisk återställning har två dammar i Hörnån utrivits, vilket efter mer än 200 år återskapat fri fiskvandring i ån.

-för miljöövervakning

Under 2002 har miljöövervakningsaktiviteter och program genomförts enligt den aktivitetsplan som inlämnas till och godkänns av Naturvårdsverket. Ett projekt har genomförts under året i syfte att ta fram en strategi för samordnat nationellt/regionalt övervakningsprogram för kustfisk. Projektet har genomförts i bred samverkan med Länsstyrelser i Bottniska viken, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, Umeå Marina Forskningscentrum, kommuner och regionala myndigheter i Finland. Ett arbete har pågått under året med att anpassa och utveckla det regionala övervakningsprogrammet mot behovet av uppföljning av nationella och regionala miljömål och med anledning av kraven som följer med bl. a. införandet av ramdirektivet för vatten och habitatdirektivet.

Ett samarbete med länets kommuner, Länsstyrelsen i Norrbotten och regionala och lokala myndigheter och organisationer på Finska sidan av Bottenviken och Norra Kvarken pågår inom ramen för projektena Kvarken –Miljö och Bottenviken- Life. Inom dessa projekt kommer bland annat ett åtgärdsprogram för Botten viken att tas fram, möjligheten till samordning av miljöövervakningsinsatser i området undersöks, gemensamma metoder och strategier för övervakning i vatten, på land och i luft inom Kvarkenområdet tas fram, möjligheten att etablera luftvårdsförbund undersöks etc.

-för vissa andra naturvårdsåtgärder.

Medel har under året tillförts Länsstyrelsen för arbete med reservatsbildning av skogsmark, arbete med N2000 samt vård och skötsel av naturreservat.

När det gäller reservatsbildningen tillfördes Länsstyrelsen medel motsvarande 2,5 tjänster. Under 2002 har 3 personer arbetat heltid med uppdraget. Huvuddelen av tiden har lagts på strategiarbete samt reservatsbildning. 6 nya reservat har bildats.

För arbete med N2000 fick Länsstyrelsen medel motsvarande 1,5 tjänster. Två personer har under året arbetat med att ta fram nya områden, markägarinformation samt påbörja arbetet med att ta fram bevarandeplaner.

För vård och skötsel fick Länsstyrelsen medel motsvarande en halv tjänst. En person anställdes under våren med huvudsaklig arbetsuppgift att gå igenom samtliga skötselplaner och vid behov ta fram nya. En arbetsplan visar att ca 70 reservat ska få nya skötselplaner senast 2006.

9. Kulturmiljö (43)

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	17 450	16 800	16 000
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	72	71	69
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	71	70	71
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	52	52	52
<i>yta</i>	1 536	1 536	1 536
Kulturresevat, <i>antal</i>	1	0	0
<i>yta</i>	26,4 ha	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	33	33	33

Tabell 9.1

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	6 325	6 608	4 482
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	3 352	3 038	3 222
varav övrig finansiering (tkr)	2 973	3 570	1 260
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,9	4,4	3,2

Tabell 9.2

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001	2000
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 180	7 708	6 893

Tabell 9.3

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbetskrafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	4 854	
Antal årsarbetskrafter		4,9
varav Allmänt och övergripande, 430 (%)	18,2 %	31,8 %
varav Fornminnen, 431 (%)	2,6 %	5,8 %
varav Byggnadsminnen, 432 (%)	1,3 %	2,6 %
varav Kyrkliga kulturminnen, 433 (%)	3,0 %	6,3 %
varav Byggnadsvård, 434 (%)	58,3 %	21,2 %
varav Fornminnes- och kulturlandskapsvård, 435 (%)	3,1 %	4,6 %
varav Kulturhistoriskt värdefulla miljöer, 436 (%)	12,5 %	25,9 %
varav Övriga ärenden, 439 (%)	1,0 %	1,8 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 4309 (%)	2,7 %	3,4 %
varav tvärssektoriellt arbete inom länsstyrelsen* (%)	1)	1)

Tabell 9.4 * Uppskatta hur stor andel som ägnats åt tvärssektoriellt arbete.

1) Den mesta tiden och kostnaden för arbetet som kulturmiljö utför tvärssektoriellt redovisas på den verksamhetsgren där frågeställningen initieras enligt de redovisningsprinciper som gäller för verksamhetsredovisningen.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål för politikområde Kulturpolitik:

- att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den,
- att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande,
- att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialiseringens negativa verkningar,
- att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället,
- att bevara och bruka kulturarvet,
- att främja bildningssträvandena samt
- att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Mål för verksamhetsområde Kulturmiljö:

- ett försvarat och bevarat kulturarv,
- ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer,
- kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen,
- allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön,
- nationell och internationell solidaritet och respekt inför olika gruppers kulturarv.

Tillståndet i länet

Länsstyrelsen ansvarar övergripande för kulturmiljövården i länet. Även Västerbottens museum, Skellefteå museum och Skogsmuseet i Lycksele har statliga bidrag för att bedriva kulturmiljövård. Kommunerna ansvarar för kulturmiljövården inom sina områden. Mycket viktiga insatser utförs också av hembygdsföreningar och hembygdsförbund, olika kulturmiljövårdande stiftelser, kyrkan, ideella organisationer och enskilda. Avfolkningen av landsbygden, jordbrukets avveckling och förändrade inriktning, rationaliseringar i skogsbruket samt infrastrukturell utbyggnad, som Botniabanan och vägätgärder, är exempel på samhällsförändringar som påverkar kulturmiljövården och möjligheterna att bevara dessa. Omvandling av byggnadsbeståndet och exploatering av kulturmiljöer sker i mer expansiva orter, främst då Umeå. I avfolkningsorter/bygder är problemet att vidmakthålla kulturmiljövården desto större istället.

Möjligheterna och intresset av att bevara och levandegöra kulturarvet har ökat. Detta syns inte minst i en mängd EU-fondsrelaterade projektansökningar från olika intressenter. Orsaken kan sökas i en bredare allmän förståelse för kulturmiljövårdens betydelse för regional utveckling och välbefinnande samt centrala direktiv och lagstiftning som trycker på betydelsen av att tydligt integrera kulturmiljöfrågorna i samhällsutvecklingen, inte minst inom miljömålsområdet och arbetet med tillväxtprogram. En ökad efterfrågan på kulturmiljö kvalitet och kunskap är påtaglig vad gäller andra myndigheter samt företag och allmänhet. I SPD för mål 1-norra Norrland och inom ramen för tillväxtavtalet finns insatsområden som har stark bäring på kulturarvet. Efterfrågan på kulturmiljövårdens engagemang i olika kulturarvsprojekt har ökat betydligt.

Länet har genom sitt geografiska läge och sin historiska utveckling en kulturmiljöprofil som främst baseras på det samiska landskapet, skogens och vattendragens kulturarv, jordbrukets historia samt kustanknutna näringar. De pågående strukturella förändringarna medför att byar och gårdar, historiska markslag som åker, äng och slåttermark, men också kulturminnen i skogens utmarker som kojor, myrslåtrar, tjärdalar och kolmilor samt skogsbeten överges och försvinner. I skogsmarkerna skadar fruktbarhetsmarkberedning årligen många fornlämningar och kulturminnen. Den äldre kulturpåverkade skogen försvinner. Återställning av vattendrag för att främja fritidsfisket hotar att förstöra äldre tiders flottningsanläggningar.

Byggnader och anläggningar med anknytning till äldre tiders brukande av skogen förfaller. Skogsindustrin har sedan länge genomfört sina anläggningsrationaliseringar.

Även de kustanknutna näringarna undergår en snabb förändring. Fiske och sjöfart har inte längre samma betydelse. Kunskapen om det maritima kulturlandskapet och dess värden är begränsad. Industrisamhällets kulturarv kan nu till stor del ses i backspegeln. Insatser för att bevara och bruka detta arv är angelägna.

Kunskapen om de äldre samiska lämningarnas utbredning och karaktär nedom fjällen är bristfällig. De samiska kulturspårerna är diskreta, och de lämningar som ej används eller vårdas förfaller snabbt. En fornminnesinventering i fjällen de senaste åren har tydliggjort det äldre samiska resursutnyttjandet i fjällområdet och fjällen som kulturlandskap. Inom skogsområdena tillkommer nu snabbt ny kunskap genom det omfattande projektet ”Skog & Historia” som Länsstyrelsen engagerat sig i tillsammans med skogsvårdsstyrelsen m.fl.

Länets 52 kulturmiljöer av riksintresse ska spegla hela detta historiska arv. Det finns ett behov av att se över representativitet och innehåll. För länets 17450 kända fornlämningar och 72 byggnadsminnen samt 70-tal kyrkor och begravningsplatser har Länsstyrelsen ett särskilt ansvar. Länsstyrelsen har också ansvar för hur aktörer inom kulturmiljövården i länet bedriver sin verksamhet. Länet har dock inget samlat strategidokument för kulturmiljön. Detta märks även i arbetet med miljö kvalitetsmålen.

Den kommunala planeringen för kulturmiljöns värden är ojämn. I sex kommuner finns genomarbetade kulturmiljöprogram. Lycksele avser nu att revidera sitt något åldrande kulturmiljöprogram. I de övriga kommunerna finns endast påbörjade inventeringar av värdefull bebyggelse. Totalt är känt ca 230 fastigheter som är skyddade genom planbestämmelser och ca 700 kulturhistoriskt värdefulla miljöer i kommunernas kulturmiljöprogram eller genom olika inventeringar.

Den samlade kunskapen om kulturmiljöns värden efterfrågas starkt. Omvärlden arbetar allt mer med digitala kunskapsunderlag, men Länsstyrelsen brister i att kunna analysera och leverera digitala kulturmiljödata. Särskilt besvärande är detta rörande digital information ur fornminnesregistret.

Genom särskilda insatser under 1990-talet har länets kulturhistoriska sevärdheter lyfts fram. Arbetet med att nyttja kulturmiljöns pedagogiska och upplevelsemässiga värden för att lyfta fram länet och ge dess invånare rotfasthet och framåtanda fortsätter.

Prioriteringar och insatser

Med miljöbalken följde möjligheten att bilda kulturresevat. Arbetet är högt prioriterat och under insatserna syftade till att bilda minst ett resevat samt utreda förutsättningarna för ytterligare ett par områden

Bevarandet av skogens kulturmiljövården har genom hotet från det maskinella skogsbruket hög prioritet. Länsstyrelsens engagemang i projekt ”Skog & Historia ” har därför fortsatt som ett sätt att förbättra förutsättningarna för bevarande och nyttjande av skogens kulturmiljövården.

Odlingslandskapets överloppsbyggnader utgör en utrotningshotad grupp äldre byggnader. Överhuvudtaget föreligger en allvarlig situation för odlingslandskapets kulturmiljövården.

För att i vissa synnerligen värdefulla områden i någon mån minska de negativa effekterna av pågående omstruktureringar har insatser med hjälp av 28:27-anslaget riktats till de agrara byggnaderna och landskapet.

Arbetet och formerna för detta i de kyrkliga miljöerna är särskilt viktigt i den inledande fas som påbörjats efter kyrkans delning från staten. Arbetet med en ny kyrkoantikvarisk ersättning med åtföljande nya arbetsuppgifter pågår. Arbete med vård- och underhållsplaner samt den särskilda kyrkokaraktäristiken för den kyrkliga miljön har varit nya och prioriterade uppgifter under året.

Insatser rörande miljömålen, kommande tillväxtprogram och SPD mål 1 NN har varit högt prioriterade. I samtliga programarbeten samt i många enskilda projekt har kulturmiljövärdena en naturlig plats och används också ofta av projektägare som utvecklingsbara grundstenar i projekt som syftar till regional utveckling. Dialogen med presumtiva projektägare blev också omfattande. I årets arbete ingick även att belysa sektorns arbetssätt och utveckla dialogerna med medborgare och beslutsfattare inom ramen för projektet ”Agenda Kulturarv”.

Myndighetsutövning genom en mängd beslut i olika frågor har ändå, av tidsåtgången att döma, varit högst prioriterad.

Resultat

Med 28/27-medel har Länsstyrelsen medverkat till vård av sammanlagt 85 objekt/miljöer under året. Arbetet berör landsbygdens och stadens bebyggelse, samiska miljöer, fäbodan, kulturlandskapet och fornlämningar. Tyngdpunkten har legat på riksintresseområden och lagskyddad bebyggelse. För att rädda en del av odlingslandskapets kulturvärden inom riksintresseområden driver Länsstyrelsen sedan 2001 ett EU-medfinansierat byggnadsvårdsprojekt med denna inriktning. I projektet, benämnt ”Byggnadsvård i Västerbotten”, har 17 byggnader berörts under året.

Under året har totalt 8.179.989 kr utbetalts som bidrag till kulturmiljövård efter beslut från Länsstyrelsen. Bidrag till det samiska kulturarvet har lämnats med 371.000 kr. Fornvård har utförts för 188.816 kr på ett 30-tal platser och kulturlandskapsvård för 385.800 i 10 miljöer. Bidragsutbetalningar för byggnadsvård uppgick till 4.458.843 kr.

Under året publicerades en sammanställning och utvärdering av Länsstyrelsens satsningar på det samiska kulturarvet åren 1976-2001. En större sammanställning och utvärdering av Länsstyrelsens mål och arbete med statsbidragen till kulturmiljövård åren 1981/82-2001 har utförts, med sikte på publicering 2003.

Tillsammans med Vägverket region Norr och Länsstyrelsen i Norrbotten har en samverkansgrupp med en särskild handlingsplan bildats. Målet är att utveckla metoder för bevarande och stärkning av kulturvärden i vägmiljön. En kulturväg, planerad för förstärkningsarbeten, har besiktigats i fält tillsammans med Vägverk och konsulter som underlag för en hänsynsfull arbetsplan. I Renbergsvattnet har Länsstyrelsen bidragit till framställning av programhandling för utveckling av en vägs kulturhistoriska värden.

Förutsättningarna för ett hållbart miljöarbete i skogslandskapet har ökat ytterligare genom integrerat deltagande i projektet Skog & Historia (tills m SVS). Genom kraftfulla anslag från EU, mål 1 NN, Länsstyrelsen-regional utveckling, länsarbetsnämnd och förmedlingar samt riksantikvarieämbetet har projektet kunnat bedrivas i 14 kommuner. En stor mängd nya fornlämningar och kulturminnen har registrerats samtidigt som information delgetts skogsbolag, markägare och övrig allmänhet.

Med anledning av planerade återställningsåtgärder i Vindelälven och Byskeälven har diskussioner rörande bevarandet av de för dessa vattendrag så betydande flottledslämningarna först med representanter för projekten och miljövården. En särskild dokumentation av Byskeälvens flottledslämningar längs en delsträcka har utförts.

Den kyrkliga samrådsgruppen, där bl.a. representanter för läns museerna och Länsstyrelserna i AC- och BD-län ingår, har sammanträtt två gånger. Arbetet har bl.a. resulterat i att ett stiftsömfattande arbete med vård- och underhållsplaner för de lagskyddade kyrkliga miljöerna har igångsatts. Arbetet med kulturhistorisk värdering (karaktärisering) av dessa miljöer har även påbörjats. I Västerbottens län är ett 15-tal vård- och underhållsplaner klara och sex karakteriseringar har genomförts

Under året har länets första kulturresevat bildats- översilningsängarna i Rörträsk, Norsjö kn. Vidare har en kulturhistorisk utredning utförts för raningsslättermarker på Lagnäset i Bjurholms kn och arbetet med en utredning rörande ett samiskt kulturlandskap vid Atoklimpen i Storumans kn påbörjats. Till de riksin- tressanta slåtterängarna i Hemavandeltat har tre större informationsskyltar producerats och satts upp.

I samtal med Lycksele kommun har riktlinjer och arbetssätt för en revidering av det kommunala kultur- miljöprogrammet utarbetats.

På uppdrag av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) utarbetades en modell för redovisning av kulturhistoriska intressen i förhållande till en tänkt storskalig utbyggnad av vindkraft. På RAÄ:s uppdrag har också för- slag till skyddsföreskrifter för två statliga byggnadsminnen framställts.

Genom engagemang i ett Interreg III A-projekt benämnt "Urbana kulturmiljöer" driver Länsstyrelsen till- sammans med Umeå kommun och Vasa stad frågan om Umeå stads parkers dokumentation, bevarande och levandegörande. Projektet har framställt webbsida, informationsbroschyr och hållit ett miniseminar- ium.

Kulturmiljö har även engagerat sig i ett treårigt Interreg III B-projekt benämnt RANE (Rock Art in Northern Europe). För Västerbottens del är syftet att söka ytterligare hällmålning- lokaler samt utveckla den nyfunna hällristningen vid Torrböle i Öre älv samt bidra till utvecklade förvaltningsstrategier. Projek- tet har haft ett större upptaktsmöte och budgetar lagts fast.

Ett treårigt projekt med syfte att identifiera länets värdefulla industriminnesmiljöer har slutförts. Inventer- ing och dokumentation har nu bedrivits i samtliga kommuner. En sammanställd slutrapport publiceras un- der 2003.

Under året har det praktiska arbetet med AgendaKulturarv inletts. En mot politiker och företagare riktad enkätundersökning med uppföljande intervjuer har utförts. Dessutom har en mot allmänheten hållen enkät genomförts och ett inledande regionalt seminarium hållits.

Verksamhetsgrensmål I: Kulturarvet skall vara en del i arbetet för regional utveckling, bl.a. i samband med arbetet med miljö- och landsbygdsprogrammet, strukturfonder och regionala tillväxtavtal.

Arbetet med kommande tillväxtprogram (2004-) har startat. Länsstyrelsen har lämnat underlag till analys och beskrivning, som sammanställs under ledning av en sekreterare på landstinget. Länsantikvarien leder den grupp som ska formulera åtgärd 5.1. natur och kulturmiljö.

I årets tillväxtavtal har Länsstyrelsen medfinansierat åtgärd 5.2. Livsmiljöfaktorer med 3 milj. kr. Läns- styrelsen har även medfinansierat sju projekt inom EU mål 1 NN med totalt 3.368.000 kr. Ett av dessa är under eget huvudmannaskap- Byggnadsvård i Västerbotten – som medfinansierats ur landsbygdspro- grammet åtgärd 4.5. (total budget 2002: 2.385.000 kr). Ett annat större projekt är SVS's "Skog & hi- storia" som medfinansierats med 1,8 milj.kr. Även olika projekt som enbart medfinansieras med natio- nella medel har erhållit bidrag från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter på de projektförslag med bäring på kulturmiljön som inkommer till funktionen för regional utveckling för medfinansiering antingen ur SPD mål 1 NN eller med regionala utvecklingsmedel i någon form. Länsantikvarien har diskuterat olika projektidéer med presumtiva projektägare.

Kompetensutveckling rörande odlingslandskapets kultur- och naturvärden för jordbrukare sker inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet. Genom barnledighet har årets verksamhet samordnats och planerats av en vikarie på naturvård. I arbetet engageras såväl kulturvetare som biologer, föreningar, museer, företag och enskilda. Årets budget omslöt 1,15 milj.

Länsantikvarien ingår i den centrala grupp som under ledning av naturvårdsverket följer miljöutvecklingen i såväl tillväxtavtal som strukturfondsdokument- ”Gruppen för hållbar regional utveckling”, vilken har träffats tre ggr. under året.

Länsstyrelsen har med arbetande resurser tillsammans med Umeå kommun, Vasa stad och V. Finlands miljöledningscentral gått in i ett projekt rörande parker och grönytor o i Vasa stad och Umeå. Detta drivs av Kvarkenrådet med Interreg III A-medel.

Kulturarvsfrågorna har en tydlig plats i tillväxtavtal och strukturfonder. På projektnivå har flera intressanta projekt bedrivits. Arbetet kring dessa frågor kräver dock mycket tid och än återstår utvecklingsarbete för en bättre integrering av och förståelse för, på såväl programnivå som projektnivå, en framtidsinriktad och utvecklingsorienterad kulturmiljösyn.

Verksamhetsgrensmål II: Kulturmiljöarbetet skall utvecklas mot bakgrund av de miljö kvalitetsmål med tillhörande delmål som anges i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130).

Verksamhetsgrenens medarbetare har deltagit i det Länsstyrelseinterna arbetet med att regionalisera och finna nya delmål för länet rörande miljömål nr 3, 4, 5, 8, 9, 10 och 11.

I länet har också bildats externa miljömålsgrupper i vilka bl a länets museer deltagit. Under hösten har länets miljömål med delmål och strategier gått ut på en bred remiss, på vilken även kulturmiljö lämnat synpunkter.

För att inledningsvis tränga in i miljömålsuppföljning och indikatorer har motsvarande 2 månaders arbete lagts ned inom kulturmiljö på att mot bakgrund av centralt föreslagna uppföljningsmetoder och indikatorer, samt sådana framtagna genom RUS2 – projektet, försöka identifiera behov av uppföljning och indikatorer, med anpassning till länets förutsättningar, inom fyra miljömål.

10. Social omvårdnad (70)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	3 768	3 524	4 791
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	3 611	3 477	4 585
varav övrig finansiering (tkr)	157	47	206
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	2,3	2,4	3,5

Tabell 10.1

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	2 261	
Antal årsarbetskrafter		3,8
varav Allmänt och övergripande, 700 (%)	27,6 %	22,8 %
varav Tillsyn och rådgivning, 701 (%)	51,9 %	57,8 %
varav Enskild vårdverksamhet, 702 (%)	2,6 %	3,6 %
varav Individärenden – yttranden till domstol m.m., 703 (%)	2,2 %	3,0 %
varav Fördelning av statsbidrag, 704 (%)	10,7 %	9,9 %
varav Alkoholärenden, 705 (%)	3,6 %	1,9 %
varav Övriga ärenden, 709 (%)	1,4 %	1,0 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 7009 (%)	8,7 %	5,1 %

Tabell 10.2

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2002	2001
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	6 029	3 677
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0

Mål för politikområde Handikappolitik:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet,
- jämlikhet i levnadsvillkoren för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Mål för politikområde Socialtjänstpolitik: Stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt stärka skyddet för utsatta barn.

Mål för politikområde Äldrepolitik: Äldre skall kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tillståndet i länet

Länet ligger långt framme när det gäller verksamheten med personliga ombud. Tretton av länets femton kommuner har sedan årsskiftet personliga ombud. Länet har tilldelats statsbidrag motsvarande 8 heltidstjänster och samtliga medel är fördelade.

Tilltagande svårigheter att rekrytera personal inom vård och omsorg märks mera tydligt. Både handläggares och medborgares kontakter med Länsstyrelsen tyder på kvalitetsproblem vid utförandet av den personliga assistansen. Andra problemområden är verkställande av beslut, bemötande och kvalitetsfrågor. Länsstyrelsens erfar ändå genom sina kontakter med handläggare och socialchefer att det i stort bedrivs ett gott arbete inom handikappområdet.

Av Regeringens handikappolitiska proposition 1999/2000:79 samt genom en särskild förordning 2001:526 har Regeringen gett statliga myndigheter ett särskilt ansvar för handikappolitiken. Under året har Länsstyrelsen påbörjat ett sådant arbete.

Tillstånd till enskild verksamhet enligt LSS

Ingen verksamhetstillsyn har genomförts under året på grund av nya tjänstetillsättningar vid social tillsyn samt den ökade mängden enskilda ärenden inom bostäder med särskild service enligt LSS.

Socialtjänsten har på ett begränsat sätt bidragit till ökad social delaktighet för ekonomiskt utsatta grupper. Att vara beroende av socialbidrag är mycket påfrestande, både ekonomiskt och socialt. Ändringarna i Socialtjänstlagen (Sol) vad gäller rätten att överklaga i princip alla beslut om bistånd, har medfört en ökad rättssäkerhet.

Länsrättsdomarna visar på en fortsatt restriktiv bedömning av kommunerna när det gäller hemtjänst och särskilt boende. Länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2002 fått i uppdrag att redovisa om det förekommer att kommuner inkomstprövar rätten till äldre- och handikappomsorg samt bistå Socialstyrelsen med underlag vid deras uppföljning inom samma område, ett uppdrag som kommer att pågå en bit in på år 2003. Länsstyrelsen är med i nationell arbetsgrupp för att planera tillsynen på nationell nivå. Länsstyrelsen arbetar även regionalt i länet med detta.

En genomgång av länsrättsdomar mot bakgrund av inkomstprövningen visar att rättsläget är oklart. Inom äldre- och handikappomsorgen har Riksdagen infört nya bestämmelser om avgifter. En viss oklarhet råder kring hur de nya bestämmelserna skall tolkas då den del av bestämmelserna som gäller beräkning av avgiftsunderlag, träder i kraft 1 januari 2003.

Besparingarna inom kommunernas äldreomsorg fortsätter, vilket kan medföra att det i en del kommuner kan uppstå problem när det gäller att ge god vård och omsorg. Det är fortsatt svårt att rekrytera personal till äldreomsorgen och det innebär också att mer personal på sikt kommer att sakna adekvat utbildning och kompetens.

Prioriteringar

- Arbetet med personligt ombud.
- Det nationella tillsynsprojektet avseende kommunernas insatser för psykiskt funktionshindrade.
- Uppföljning av domar och beslut.
- Medverkan i Socialstyrelsens uppföljning av anmälningar enligt Lex Sarah.
- Rådgivning till kommunerna.
- Uppföljning av rapporten "Rätten till kvinnofrid".
- Socialbidragsutvecklingen.

- Påbörja kommunbesök i länets alla kommuner.
- Skydd för utsatta barn.
- Information om ny Socialtjänstlag.
- Uppföljning av domar och beslut.
- Rådgivning till kommunerna.

Insatser och resultat

En utbildningsplan för personliga ombud har tagits fram i samarbete med de fyra nordligaste länen. En konferens för kommunala ledningsgrupper samt fyra 2-dagarskonferenser för personliga ombud har genomförts under året. De två av länets 15 kommuner som inte ansökt om statsbidrag för personliga ombud har kontaktats och informerats om verksamheten, de har inte visat intresse av att ansöka om medel. En första nationell uppföljning i enkätform är genomförd. Dessutom har Länsstyrelsen besökt tre av länets fem kommunala ledningsgrupper för uppföljning och rådgivning.

Arbetet med uppföljning av kommunens insatser för psykiskt funktionshindrade har fått förlängd tidplan och sträcker sig över år 2002-2003. Arbetet är omfattande till sin karaktär och har varit svårt att planera. Granskning på planeringsnivå och individnivå fortsätter under år 2003.

Uppföljning av domar och beslut har visat på en kraftig ökning av antalet icke verkställda beslut framförallt vad avser LSS-området. Dess bättre redovisas enbart två icke verkställda domar, även dem inom LSS-området.

Länsstyrelsen har, bland annat vid kommunbesök, följt upp resultaten och särskilt pekat på vikten av en kontinuerlig uppsökande verksamhet och framförhållning i planering. JO:s uttalande (2000-09-06) om riktlinjer för vad som kan anses vara rimlig tid för verkställande av beslut har särskilt uppmärksammats liksom den lagändring som trädde i kraft 2002-07-01 angående sanktionsavgifter. I samarbete med verksamhetsgrenen Hållbar samhällsplanering har kommunernas bostadsplanering för äldre och funktionshindrade särskilt uppmärksammats genom besök i 4 av länets kommuner vid genomgång av Boverkets bostadsmarknadsenkät.

Antalet Lex Sarah anmälningar i länet är få. Av den uppföljning som genomfördes i början av året går att utläsa att fem av länets kommuner hade tagit emot sammanlagt 11 anmälningar. Länsstyrelsen har genom kommunbesök, via konferenser och rådgivning i övrigt särskilt uppmärksammat vikten av arbetet med anmälan om missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade.

Genom rådgivning till kommunerna kan mängden ärenden förmodligen hållas nere. En tendens är att frågorna som ställs av kommunen har en alltmer ekonomisk, organisatorisk problematik än att det är kunskapsbrister utifrån Sol eller LSS. Likaså ökar antalet ärenden från enskilda markant i samband med aviserade besparingar i den kommunala socialtjänsten/LSS-verksamheten. En LSS-konferens i samarbete med Kommunförbundet och Försäkringskassan har hållits under året med fokus på rättssäkerhet i handläggning och dokumentation. Liknande former för kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte efterfrågas av kommunala tjänstemän.

Innehållet i nya Sol, samt detta i förhållande till LSS, har särskilt presenterats för samtliga personalnivåer inom Landstingets Råd och Stöd-verksamhet.

Tillsammans med länsexperten för jämställdhet, har verksamhetsgrenen Social omvårdnad gjort en uppföljning av rapporten "Rätten till kvinnofrid" i form av tillsynsbesök i 5 kommuner.

Politikmålet om kraftig minskning av antalet socialbidragsberoende kan inte uppnås.

Verksamhetsgrenen Social omvårdnad har i sin helhet, bestående av till 75 % ny personal, i form av verksamhetstillsyn, besökt 8 av länets 15 kommuner. Avsikten med besöken har varit att träffa socialtjänstens politiska- och tjänstemannaledning, för att samtala om hur tillsynen bör utvecklas i framtiden. Exempelvis aktualiserades frågan om att införa nätverksträffar för handläggare inom handikapp- och äldreomsorgsområdet, liknande de träffar som varje år genomförs för IFO-handläggare. Resterande 7 kommuner skall besökas nästa år. Besöken har fått god respons.

Skyddet för utsatta barn bedrivs dels inom enskilda tillsynsärenden, dels med en omfattande rådgivning. Ärenden med barn som anses vara i särskilt utsatta positioner, blir ofta än mer komplicerade av att olika myndigheter samt socialtjänstens tjänstemän och politiker är oklara över varandras roller. Länsstyrelsen får ägna mycket tid åt att klara ut dessa problem.

Länsstyrelsen har haft en intensiv information och rådgivning om ändringarna i Sol, både till enskilda och grupper av handläggare.

Länsstyrelsen kommer att tillsammans med Socialstyrelsen arbeta fram den årliga sammanställningen av de viktigaste iakttagelserna som gjorts inom ramen för den sociala tillsynen.

Verksamhetstillsyn har skett under året i samverkan med Socialstyrelsens RT-enhet.

I verksamhetstillsyn som genomförts under tidigare år fanns kvarstående brister där kommunerna skulle komplettera med material som Länsstyrelsen begärt in. Dessa har redovisats och Länsstyrelsen har under året avslutat dessa ärenden efter genomgång med kommunerna.

Mål för politikområde Folkhälsopolitik: Folkhälsan skall förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt.

Tillståndet i länet

Alkohol och drogsituationen bland ungdomar förefaller vara relativt oförändrad jämfört med föregående år. Vissa kommuner rapporterar en minskning av missbruket medan andra rapporterar en viss ökning och att missbruket går längre ned i åldrarna. Insatser/verksamheter av förebyggande karaktär, t ex alternativa drogfria arrangemang i samband med Lucia, Valborg och skolavslutning förekommer i nästan alla länets kommuner. Några kommuner har dessutom särskilt anställd fältpersonal som enbart arbetar uppsökande och förebyggande. Dessa kommuner bedriver förebyggande arbete på samtliga preventionsnivåer.

Tidigt på året arrangerades en länskonferens kring Nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador. Närmare 90 personer, politiker, tjänstemän och föreningsaktiva, deltog i konferensen.

De medel Regeringen avsatte för att stödja genomförandet av den Nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador har fördelats, i enlighet med Regeringsdirektiven. Samtliga medel avsedda för förebyggande insatser och öppenvård/behandling har fördelats. Totalt har 12 av länets 15 kommuner ansökt och erhållit statsbidrag för nämnda ändamål. De medel Regeringen avsatte för insatser till barn till missbrukare och barn som växer upp i miljöer där det förekommer våld mellan vuxna, har däremot endast till en mindre del, ca 25 %, fördelats. Samtliga 3 kommuner som ansökt medel har fått sina ansökningar beviljade.

Länssamrådsgruppen för alkohol- och drogfrågor har i sin verksamhetsplan för 2002 höjt ambitionsnivån markant. Bl. a har ett arbetsutskott utsetts för att underlätta uppföljning och verkställning av länssam-

rådsgruppens beslut. Dessutom har gruppen fördubblat antalet mötestillfällen i förhållande till år 2001. Efter initiativ från Länssamrådsgruppen har Landstingets folkhälsoenhet sökt och erhållit medel för en länssamordnare 50 %, under 2 år.

Länssamrådsgruppen har under året bl. a fortsatt att sprida information om den s. k Skellefteå-modellen samt uppvaktat polisstyrelsen i syfte att förhindra nedprioritering av nykterhetskontroller i trafiken och illegal alkoholhantering.

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn av 2 kommuners handläggning av serveringstillstånd. Tillsynen indikerade angelägna behov av kompetensutveckling inom alkohollagens område.

Länsstyrelsen arrangerade tillsammans med Räddningsverkets skola Sandö och Skellefteå POSOM och PKL en länskonferens under våren. Konferensen innehöll förutom erfarenhetsutbyte föreläsningar på temat psykosocialt omhändertagande vid svåra påfrestningar och socialtjänstens beredskap inför svåra händelser.

Prioriteringar och insatser

- Kompetensutveckling för kommunala alkoholhandläggare.
- Aktivt stöd till kommuner med förebyggarambitioner, ekonomiskt och metodologiskt.
- Främjande av samordning, samverkan, erfarenhetsutbyte och opinionsbildande insatser inom det drogpolitiska området via Länssamrådsgruppen i alkohol- och drogfrågor.

Resultat

Arbetet med att sprida information om Nationella handlingsplanen och fördelningen av de medel som följde för att stödja genomförandet har fått starkt genomslag i kommunerna. De flesta kommunerna i länet har upprättat planer för hur de tänker utveckla ett samordnat och långsiktigt förebyggande arbete. Flera kommuner har anställt särskilda samordnare för ändamålet. Några kommuner har börjat med grundliga kartläggningar förhållanden/behov på folkhälsoområdet för att få underlag för hur de sedan ska arbeta vidare.

Tillkomsten av en länssamordnare borgar för att kommunala politiker och tjänstemän får löpande råd och stöd i sitt förebyggande arbete. Länssamordnaren har också inneburit att förutsättningarna att informera och inspirera de kommuner som ännu inte kommit igång med det förebyggande arbetet på allvar, förbättrats avsevärt. På alkoholområdet har behovet av kompetensutveckling uppenbarats, vilket ger underlag för goda prioriteringar av utbildningsinsatser inom området.

Verksamhetsgrensmål I: Tillsynen skall bidra till att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt och med god kvalitet. Regeringens rättvisemål om halvering av antalet socialbidragsberoende, effekter av lagändringar, barnperspektivet samt positiva iakttagelser och brister skall uppmärksammas.

Verksamhetsgrenen Social omvårdnads tillsyn består i huvudsak av rådgivning , verksamhetstillsyn och individuella tillsynsärenden.

Inom äldreomsorgen är rättsläget som ovan nämnts oklart. Ibland förekommer inkomstprövning gällande bistånd till service inom hemtjänsten. Överklagningar i ärenden rörande beslut om avslag gällande sådant bistånd med hänvisning till inkomster över norm, har i Länsrätten behandlats olika. Länsstyrelsen har i olika sammanhang till kommunerna, och i särskild konferens med Länsrätten, påpekat lagstiftarens mening att sådan inkomstprövning inte skall ske.

Socialstyrelsens och Länsstyrelsernas samverkansgrupp har beslutat att uppdraget om inkomstprövning av rätten till äldre- och handikappomsorg ska genomföras som ett samverkansprojekt, och ska redovisas senast den 30.juni 2003. Länsstyrelsen i Västerbotten deltar dels i projektet, dels även i projektets nationella bearbetning.

Verksamhetsgrensmål II: Antal ej verkställda beslut och domar enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen skall minska.

Som nämnts under politikområdet handikappolitik, och äldrepolitik, framgår av Social omvårdnads rapport "Domar och beslut", att antalet icke verkställda beslut gällande LSS-området och Sol ökar. Socialkonsulenter inom sakområdena handikapp och äldreomsorg deltar i Socialstyrelsens 5-poängsutbildning gällande bl.a. de nya reglerna om sanktionsavgifter. Detta för att lägga en bra grund för Länsstyrelsens uppföljningsansvar för ej verkställda domar och beslut.

11. Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (45)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	3 607	4 059	4 897
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	2 546	3 352	4 231
varav övrig finansiering (tkr)	1 061	707	666
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	2,2	2,7	3,5

Tabell 11.1

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	2 520	
Antal årsarbetskrafter		2,5
varav Allmänt och övergripande, 450 (%)	33,8 %	53,5 %
varav Riskhantering och säkerhet, 451 (%)	3,5 %	6,6 %
varav Räddningstjänst och kärnkraftsberedskap, 452 (%)	34,4 %	6,5 %
varav Civilt försvar, 453 (%)	11,9 %	21,7 %
varav Dammsäkerhetsfrågor, 454 (%)	7,0 %	0,3 %
varav Utbildning, övning, information, 455 (%)	9,2 %	11,0 %
varav Övriga ärenden, 459 (%)	0,2 %	0,4 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 4509 (%)	3,0 %	5,6 %

Tabell 11.2

Mål för politikområde Totalförsvar: Att bidra till att bevara vårt lands fred och självständighet. Vi skall kunna möta militära hot som direkt berör Sverige. Internationellt skall vi bidra till fred och säkerhet i omvärlden genom gemensamma fredsfrämjande och humanitära insatser både i och utom Europa.

Totalförsvarsresurserna skall kunna användas för följande huvudändamål:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda vår territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Mål för verksamhetsområde Civilt försvar:

- värna om civilbefolkningen, trygga en livsnödvändig försörjning, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp och krig i vår omvärld,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden, och
- stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.

Tillståndet i länet

Länsstyrelsen gör bedömningen att länets kommuner har förmågan att hantera en extraordinär händelse i sin kommun. Detta grundas på att huvuddelen av kommunerna har en fastställd lednings- och informationsplan för svåra påfrestningar och höjd beredskap och två tredjedelar av kommunerna har genomfört en ledningsövning med den nya krisorganisationen. Svagheter i kommunernas förmåga ligger i möjligheten att bibehålla en hög ledningskapacitet under längre tid samt kunna växa i ledningskapacitet om den

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

pågående extraordinära händelsen skulle eskalera i omfattning. Detta innebär att förmågan hos den enskilda kommunen också är avhängigt möjligheten till stöd och samverkan från närliggande kommuner och från Länsstyrelsen.

När det gäller de tekniska förutsättningarna att utöva ledning har åtta kommuner kvar sin äldre ledningscentral för civilförsvaret medan sju kommuner har en ny räddningscentral för höjd beredskap i huvudsak i anslutning till räddningstjänstens lokaler. Ingen av länets kommuner har sin kommunala ledningsplats särskilt iordningsställd för krisledning (samband, reservkraft etc.).

Länsstyrelsens krishanteringsorganisation i fred utgör stommen i organisationen för höjd beredskap. Detta innebär att ytterligare personella resurser tillförs organisationen efter en kortare anpassningstid. Således möjliggör den organisationsstruktur som Länsstyrelsen valt, för krishantering vid svåra påfrestningar i fred och vid höjd beredskap, en god grundförmåga.

Prioriteringar

- Stöd och bistånd till kommunala beredskapssamordnare.
- Uppföljning av KUB-projektets andra etapp.
- Samverkan civilt – militärt.
- Driften av länsledningscentralen.
- Sambands- och signalskyddsverksamheten.

Insatser

- Kommunal beredskapsdag för beredskapssamordnarna.
- Deltagande i kommunala ledningsövningar.
- Administration av ersättningar för skyddsrumsförbättringar.
- Utarbetande av en gemensam grundsyn mellan Länsstyrelsen och Norra militärdistriktet.
- Samverkansmöte signalskydd samt regional kryptotrafikövning.

Resultat

Beredskapsläget i länets kommuner är fortsättningsvis godtagbart. Den planerings- och övningsverksamhet som genomförts har bidragit till att den godtagbara förmågan vidmakthålls. Någon ökad förmåga, i riktning mot god förmåga, bedöms inte ha skett. Kommunernas förståelse för att det behövs bra ledningsmöjligheter, både personellt och tekniskt, är omvitnad och detta har bidragit till en ökad aktivitet vad gäller planeringen för bättre ledningsplatser för den kommunala ledningen.

Den planerings- och övningsverksamhet som skett civilt – militärt har bidragit till ett mycket gott samarbete mellan Länsstyrelsen och Norra militärdistriktet. Detta bidrar till en samsyn och en ökad förmåga inom verksamhetsområdet civilt försvar.

Mål för politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar:

- minska risken för och konsekvenserna av olyckor och svåra påfrestningar på samhället och
- minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i andra länder.

Tillståndet i länet

Samtliga kommuner har en fastställd räddningstjänstplan för fred och höjd beredskap och alla har fastställelsedatum 1997 och senare. Den operativa räddningstjänsten är fullt tillfredsställande i alla kommuner trots viss personalreducering i några kommuner. När det gäller den kommunala lednings- och informa-

tionsförmågan vid svåra påfrestningar så beskrivs tillståndet under civilt försvar ovan. Länets säkerhetsnivå bedöms överensstämma med den rådande hotbilden.

På den regionala nivån har Länsstyrelsen en mycket väl utbildad och övad krishanteringsorganisation, anpassad för hela hotskalan. Länsstyrelsen kan mycket kraftfullt leda från fredsarbetsplatsen och från den resurs som länsledningscentralen utgör. Detta innebär att Länsstyrelsen har en god grundförmåga. En organiserad och aktiv älvgrupp finns för samtliga tre älvsystem i länet. Regionala räddningstjänstrådet fungerar tillfredsställande.

Prioriteringar

- Stöd och bistånd till den kommunala räddningstjänsten.
- Utbildning och övning för egen krishanteringsorganisation.
- Planering för nytt nationellt krishanteringssystem.
- Aktiva älvgrupper samt brandflygsverksamheten.
- Riskhanterings- och säkerhetsfrågor.

Insatser

- Ledningsspel med regionala samverkande myndigheter och militärdistriktet.
- Regionala räddningstjänstövningen PEGELN.
- Genomförande av sammanträden med älvgrupperna och regionala räddningstjänstrådet.
- Planering inför uppgiften som områdesansvarig myndighet.
- Remissarbete avseende risk- och säkerhetsfrågor i miljökonsekvensbeskrivningarna.

Resultat

Resursläget vid de kommunala räddningstjänsterna har varit stabilt under året vilket innebär ett oförändrat tillstånd. Svårigheten att rekrytera deltidspersonal till de mindre kårerna inger oro för den framtida räddningstjänstens förmåga, framför allt i de yttre glesbydsområdena. När det gäller kommunernas ledningsförmåga se under civilt försvar ovan. Kunskapen och insikten om våra älvsystem som skapas inom älvgruppernas nätverk har ökat förmågan att möta en situation med högt vatten.

Den utbildnings- och övningsverksamhet som Länsstyrelsens krishanteringsorganisation genomfört har bidragit till att vidmakthålla den goda grundförmåga som organisationen besitter. Övningsverksamheten som skett i samverkan med Länsstyrelserna i grannlänerna, med samverkande regionala myndigheter och organisationer samt med försvarsmakten har också förstärkt förmågan att ta ansvar enligt Länsstyrelseinstruktionen. Ytterligare tekniska kompletteringar har utförts i länsledningscentralen som minskar risken för utslagning vid el- och teleavbrott samt vid andra tekniska haverier.

Stora infrastruktursatsningar i länet innebär ökat arbete med riskhantering och säkerhetsfrågor inom myndigheten, vilket bidrar till ökad kompetens och förmåga att svara upp mot de uppgifter som följer av Länsstyrelsens områdesansvar.

12. Hållbar samhällsplanering och boende (40+41)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	5 062	5 420	4 317
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	4 221	3 963	3 346
varav övrig finansiering (tkr)	841	1 457	971
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,1	3,6	3,1

Tabell 12.1

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	3 284	
Antal årsarbetskrafter		5,4
varav Allmänt och övergripande, 400 (%)	56,9 %	39 %
varav Översikts- och regionplaner m.m., 401 (%)	3,6 %	3,3 %
varav Detaljplaner, områdesbestämmelser, fastighetsplaner m.m., 402 (%)	11,4 %	16,3 %
varav Överklaganden av kommuns beslut enligt PBL, 403 (%)	8,1 %	10,3 %
varav Tillsyn av plan- och byggnadsfrågor, samråd m.m., 404 (%)	1,5 %	2,2 %
varav Bostadsförsörjning, 405 (%)	0,2 %	0,2 %
varav Ekologiskt hållbar samhällsutveckling, 406 (%)	0,9 %	1,4 %
varav Fastighetsbildning, frågor kring markanvändning m.m., 407 (%)	1,2 %	1,8 %
varav Övriga ärenden inom hållbar samhällsplanering/boende, 409 (%)	-	-
varav Bostadsbyggnadssubventioner, 411 (%)	1,2 %	1,7 %
varav Investeringsbidrag till bostäder, 412 (%)	1,2 %	1,5 %
varav Bidrag till energiåtgärder, 413 (%)	13,4 %	22,05 %
varav Bidrag till åtgärder mot radon, 414 (%)	-	0,05 %
varav Övriga ärenden inom stöd till boende, 419 (%)	0,4 %	0,2 %
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 4009 (%)	5,5 %	4,8 %

Tabell 12.2

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2002	2001	2000
Boverket: Engångsbidrag	9 228	2 256	14 693
Boverket: Periodiska bidrag	49 839	65 898	114 272
Totalt	59 067	68 154	128 965

Tabell 12.3

Mål för politikområde Bostadspolitik: Att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering och byggande skall ekologisk hållbarhet vara grund för verksamheten.

Tillståndet i länet

Tillståndet i länet karaktäriseras av skillnaderna mellan tillväxtkommunen Umeå och övriga kommuner med övervägande starkt negativ befolkningsutveckling. Umeå kommun har fortsatt efterfrågan främst på

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

studentlägenheter och i viss mån seniorboende medan flertalet kommuner har problem med hyreslediga lägenheter och lokaler. I kranskommunerna kring Umeå ger pendlingsresande upphov till viss efterfrågan främst av friliggande villor.

De generella skillnaderna i tillväxtförutsättningar i länet som helhet bör enligt Länsstyrelsens mening ses i ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. Obalansen mellan storstädernas utveckling och utvecklingen i övriga landet bör särskilt uppmärksammas. Underutnyttjande av gjorda samhällsinvesteringar i glesbygd är inte förenligt med god resurshushållning. Med tanke på de tillgångar på naturresurser som de små men ytstora kommunerna ofta besitter - men inte får ekonomiskt utbyte av - finns ett stort behov av fördelning av utvecklingsresurserna mellan stad och land.

De ökade planeringsinsatser som är en följd av miljöbalkens införande och regionaliseringen av miljömålen innebär ökade krav på myndigheternas planeringsinsatser inom olika sakområden. Länsstyrelsen noterar att särskilt de mindre kommunernas resurser inte står i paritet med de insatser som krävs vilket ytterligare försvårar möjligheterna till strukturella förändringar i samhällsutvecklingen.

Bostadsmarknadsläge

Umeå anser att det är brist på lägenheter med 1 – 4 rum och kök och att det är brist på bostäder i första hand till ensamstående, ungdomar, studenter, inflyttade, pensionärer, flyktingar samt ekonomiskt svaga hushåll. Även Vindeln anser att det finns en viss brist på små lägenheter.

Övriga kommuner har i större eller mindre utsträckning överskott på lägenheter. Länet hade den 1 januari 1 358 tomma lägenheter i allmännyttans fastigheter. I en del kommuner finns det, trots överskottet, en brist på små lägenheter för mindre hushåll. Trots tomma lägenheter så anser ändå 6 av länets 15 kommuner att man ej har uthyringssvårigheter.

Ärenden om allmännyttiga bostadsföretag

När Lagen om allmännyttiga bostadsföretag trädde ikraft den 1 april 2002 medförde denna en ny kategori ärenden, nämligen att besluta om att godkänna överlåtelse av bl a de bostadsfastigheter som de allmännyttiga bostadsföretagen avyttrade ut sitt bestånd.

Totalt har det under året inkommit 20 st ansökningar. Samtliga inkomna ansökningar under året har erhållit positiva beslut. Totalt 20 st beslut avseende sammanlagt 34 fastigheter med totalt 78 lägenheter.

Försäljningar har skett i;

Umeå	9 st beslut avseende 9 fastigheter med totalt 9 st lgh. Avser radhus med hyresrätt sålda till privatpersoner.
Skellefteå	5 st beslut avseende totalt 19 fastigheter med totalt 46 st lgh. Avser bla SKEBO:s samtliga lgh (42 st) i Bygdsiljum, radhus med hyresrätt i Junibacken och Pärilsponten sålda till privatpersoner (4 st).
Robertsfors	4 st beslut avseende totalt 4 fastigheter med totalt 14 st lgh. Fastigheter belägna i Änäset; Bygdeå och Flarken.
Åsele	1 st beslut avseende 4 lgh i Fredrika.
Vindeln	1 st beslut avseende 5 lgh i Hällnäs.

I Umeå och Skellefteå säljs parhus och liknande med hyresrätt pga att det ej går att få ekonomi i denna typ av bebyggelse. Ofta är det nuvarande hyresgäst som är köpare. SKEBO i Skellefteå har sålt samtliga sina fastigheter i Bygdsiljum till ett konsortium av bygdens företagare. I Robertsfors, Åsele och Vindeln har man sålt av fastigheter pga av att det saknas hyresgäster.

Prioriteringar

Länsstyrelsen har prioriterat insatser knutna till de större infrastrukturprojekten som på sikt kan medverka till den regionala utvecklingen genom att stärka arbetsmarknaderna i tätortsstråket längs kusten. Länsstyrelsen har i samråden med kommunerna också prioriterat arbetet med planläggning av bostäder i områden med bebyggelsestryck för att minska hinder för tillväxt innebärande bland annat att snabb hantering av överklagningsärenden i berörda områden har eftersträövats. Länsstyrelsen har även arbetat för att hävda kvalitativa aspekter i den kommunala planeringen innefattande bland annat att miljö kvalitetsmålen och målsättningarna i det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design uppmärksammas.

Följande fem prioriteringar får anses som de viktigaste;

- handläggning av ärenden knutna till Botniabanan,
- handläggning av ärenden knutna till de nationella vägstråken i länet,
- detaljplaner och överklagningsärenden knutna till bostadsproduktion i Umeå kommun,
- uppmärksammandet av kvalitativa aspekter exempelvis arkitektur, byggnadskultur och planmässiga kvaliteter på samhällsbyggandet i samråden med kommunerna,
- att i samråd med kommunerna verka för att tillväxtfrämjande insatser i samhällsbyggandet ges en omsorgsfull planering.

Insatser

Följande fem insatser får anses som de viktigaste;

- efter tillåtlighet för järnvägar inom länet verkat för att järnvägsplanerna arbetats fram till fastställelseprövning,
- verkat för att nationella vägprojekt inom länet ska uppnå god funktionalitet,
- medverkat till att tillväxtfrämjande projekt inom länet genomförts med en omsorgsfull och kvalitativt medveten planering,
- i samråden med kommunerna arbetat för att främja en planering för god arkitektur, god anpassning till natur- och kulturvärden och tillgodoseende av människors hälsa,
- berett överklagande av detaljplaner för boende i tillväxtområden med en snabb och korrekt hantering.

Resultat

Umeås befolkningsmässiga tillväxt har åter ökat efter ett par år med svagare tillväxttakt. Trycket på bostadsmarkanden kan med andra ord förväntas växa. Några detaljplaner för bostäder som under året vunnit laga kraft efter överklagande till högsta instans har vid slutet på året ännu inte lett till byggstart. Hindren för bostadsproduktion har i dessa fall inte varit planmässiga. Efterfrågan på villatomter har ökat och kommunens planberedskap för tomter i attraktiva lägen svarar inte fullt ut mot efterfrågan.

Länsstyrelsen har under året eftersträvat att i samrådsyttranden och beslut över överklagningsärenden lyfta kvalitativa frågeställningar exempelvis rörande God bebyggd miljö, arkitektur, byggnadskulturvärden och frågor rörande människors hälsa för att uppmärksamma vikten av att initiativ och handlingsprogram från regering och riksdag implementeras i den lokala planeringen. Arbetet får ses som en långsiktig strävan att utveckla kommunernas planering mot långsiktig hållbarhet och Länsstyrelsen konstaterar att arbetet har uppmärksamats från kommunal sida även om några direkt kvalitetshöjande effekter inte ännu kan sägas vara avläsbara.

Det långa dröjsmålet för tillåtlighet för Botniabanan mellan Nordmaling och Umeå har skapat osäkerhet kring planeringsförutsättningarna hos såväl kommun som presumtiva investerare. Tidsutdräkten för beslutsfattandet innebär förutom kostnadsfördyringar för Botniabaneprojektet

fördröjningar i angelägna följdinvesteringar i samhällsbyggandet vilket ur tillväxtsynpunkt är olyckligt.

Arbete pågår i berörda kommuner med planering för resecentra, godsterminal och strukturella förändringar i samhällsbyggandet med koppling till Botniabanan och de nationella vägstråken. Studie pågår exempelvis av kvalitetshöjande åtgärder i Umeå centrum som möjliggörs efter omläggning av E4.

Inom Hemavan/Tärnaby i Storumans kommun pågår planering av utbyggnadsområden med koppling till den turistiska utvecklingen bl a till följd av flygplatsens utbyggnad och en stärkt efterfrågan från norska intressen. Efterfrågan på bostäder och fritidshus har ökat.

Den fortsatta utvecklingen med divergerande tillväxtförutsättningar i länet försämrar möjligheterna att nå en långsiktigt hållbar utveckling för länet som helhet. Med tanke på de goda förutsättningarna ur miljö- naturressurssynpunkt i de glesa strukturerna, med ett överskott av miljö- och naturresurser som utan ekonomiskt utbyte exporteras till storstäderna, är resursbristen för utvecklingsinriktade insatser svår att acceptera. Någon form av miljöekonomisk balansering mellan storstäder och glesbygd krävs för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling för landet som helhet.

Arbetet med EDEN-projektet har resulterat i ökad insikt om behovet av sektorsövergripande strategisk planering som bas för en turistisk utveckling i fjällområdet. Samverkan mellan regionala och lokala myndigheter samt lokala intresseorganisationer har skett under konstruktiva former vilket innebär goda förutsättningar för en fortsatt samverkan kring lokala utvecklingsfrågor.

Övrig återrapportering

- Bostadsmarknadsenkäten överlämnades till Boverket via mail den 26 februari 2002. Länsstyrelsen har också sammanställt enkäten i en lägesrapport och överlämnat den till Länsstyrelsens styrelse, till länets kommunalråd, till media samt till andra intressenter inom branschen och till de personer som deltog vid kommunbesöken.
- Tillfällig minskning av det generella statsbidraget - I skrivelse den 12 mars 2002 redovisade Länsstyrelsen att några beslut med anledning av denna lagen ej gjorts i länet under år 2002.
- Rapportering till Boverket senast den 31 augusti 2002 om uppgifter rörande kommunernas tillämpning av bestämmelserna i PBL mm - Länsstyrelsen sände ut den enkät som Boverket utarbetat i samarbete med länsbostadsdirektörerna till samtliga kommuner. Alla kommuner besvarade enkäten. Redovisning av svaren lämnades till Boverket den 9 augusti 2002.

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2002	2001
Komplett		
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	27	33
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar* (%)	0	12
Icke kompletta		
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	96	78
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar* (%)	17	28

Tabell 12.4

* Avser ärenden enligt 1993 års regelsystem.

Beslut om stöd (antal första beslut)	2002	2001
<i>Reguljära stöd</i>		
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	8	15
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	14	10
Radonbidrag egnahem	2	2
<i>Tillfälliga stöd</i>		
Anslutning till fjärrvärme	516	349
Minskad elanvändning i bostäder m.m.	280	197
Bidrag till solvärme	29	40
Bidrag till studentbostäder	4	7
Bidrag till nybyggnad av hyresbostäder	2	0

Tabell 12.5

Kommentar

Utöver ovanstående 855 st positivt fattade beslut har under året även följande beslut lämnats;

- 118 st avskrivna alt återkallade beslut
- 203 st avslag
- 50 st omprövningar
- 576 beslut om utbetalning av beviljade bidrag
- 72 st beslut avseende skyddsrum

Inom bidragshanteringen har Länsstyrelsen gjort följande prioriteringar;

- Arbetat med att få fram projekt och bidragsmedel avseende i första hand hyresbostäder och studentlägenheter genom en kontinuerlig information till och kontakt med intresserade byggare och genom ett gott samarbete med Boverket.
- I samband med kommunbesöken ingår som en viktig del att gå igenom erfarenhetsutbyte mellan olika kommuner om aktuella problem inom bostadsförsörjningsområdet.
- Informationsinsatser om regelsystemet avseende energibidragen bla eftersom dessa uppmärksammas i media. Eftersom det är sista året dessa bidrag finns har också ett "i-sista-minuten-intresse" uppstått varför antalet ansökningar också ökat avsevärt gentemot föregående år.

13. Jämställdhet (80)

Kostnader för verksamhetsgrenen	2002	2001	2000
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	4 876	2 232	2 379
varav ramanslag 32:1 (18 C1), netto (tkr)	894	1 071	1 311
varav övrig finansiering (tkr)	3 982	1 161	1 068
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,0	1,5	1,7

Tabell 13.1

Fördelning inom verksamhetsgrenen år 2002	Kostnader (exkl. OH)	Årsarbets- krafter
Verksamhetskostnader exkl. OH¹ (tkr)	4 403	
Antal årsarbetskrafter		3,9
varav Allmänt och övergripande, 800 (%)	13,5 %	23,6 %
varav Jämställdhetsfrågor, 801 (%)	85,1 %	74,4 %
varav Stöd till sakområden, 802 (%)	1,2 %	2,0 %
varav Övriga ärenden, 809 (%)	0,2 %	-
Totalt	100 %	100 %
varav Kompetensutveckling, 8009 (%)	0,3 %	0,5 %

Tabell 13.2

Mål för politikområde Jämställdhet: Kvinnor och män skall ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden.

Tillståndet i länet

Jämställdhet är ett horisontellt mål och det är därför önskvärt att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i alla politikområden. Tillståndet i länet avslöjar att jämställdhetsintegreringen haft varierande genomslagskraft. Det finns fortfarande en vertikal och horisontell könssegregering på arbetsmarknaden, inom företagande, utbildning samt inom politiken. När det gäller ohälsa och våld som också är områden som uppmärksammas i länet så är kvinnor överrepresenterade i såväl ohälsodagar som utsatthet för våld.

I Länsstyrelsens fakta om länet framkommer att 44 % av totalbefolkningen (254 808, 127 004 män och 127 814 kvinnor) i Västerbottens län förvärvsarbetade vid årets början. Av de förvärvsarbetande männen arbetar 89 % heltid och bland kvinnorna är 64 % heltidsarbetande. De största näringsgrenarna för männen är tillverkningsindustri, gruvor, handel, transport, magasinering och kommunikation. För kvinnor är den i särklass största näringsgrenen hälso- och sjukvård, socialtjänst och veterinär. Den sammanräknade inkomsten för män är i länet 190 000 kronor och för kvinnor är det 137 300 kronor.

I Västerbottens län är det fortfarande män som är i majoritet av dem som startar företag. Kvinnor utgör 30 % av dem som startade nya företag i länet. Bland länets 25 största företag som har fler än 200 anställda återfinns 24 män och 1 kvinna som verkställande direktörer. Bland styrelseordföranden är det 24 män och 1 kvinna.

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Enligt statistik från årets början är det fler kvinnor än män som har högskoleutbildning. Det är 37 % kvinnor som har eftergymnasial utbildning jämfört med 30% av männen. Inom gymnasieskolan är det en jämn könsfördelning i relation till de antal elever som studerar.

Könsfördelningen ser olika ut beroende på vilket program som ungdomarna läser. Det naturvetenskapliga programmet med naturvetenskaplig inriktning uppvisar en jämn könsfördelning liksom samhällsvetenskapliga programmet ekonomisk inriktning. Det finns också program som domineras av ett kön. Det estetiska programmet med inriktning dans och teater är det nästan enbart unga kvinnor som går. Vid byggprogrammet återfinns inte en enda ung kvinna. Det är fler som väljer att studera på gymnasienivå men valet av program verkar fortfarande vara traditionellt könsbundet.

I Västerbottens län utgör antalet ohälsodagar alarmerande siffror med 49,5 dagar för män i åldrarna 20-64 år samt 77,5 dagar för kvinnor i åldrarna 20-64 år. I åldersintervallet 25-34 år är ohälsodagarna för män 19,5 och för kvinnor 37,3.

Den politiska makten i länets 15 kommuner fördelas på 8 män och 7 kvinnor. På tjänstemannasidan är mansdominansen total, av 15 kommunchefer är alla 15 män. Ser vi till större länsövergripande verksamheter t ex Umeå universitet, Västerbottens läns landsting, Kommunförbundet Västerbotten, Västerbottens läns försäkringskassa samt Länsstyrelsen i Västerbotten är ledningen i toppen män. Länsarbetsnämnden i Västerbotten har en kvinna som länsarbetsdirektör.

Det är alltså inte en jämn könsfördelning när det gäller vilka positioner som kvinnor och män i de beslutande organen har. Detta har uppmärksammats och ett projekt har initierats för att lyfta fram de kompetenta kvinnor som finns så att de inte endast återfinns som medverkande i beslutsprocesser utan också i avgörande beslutssituationer.

Mäns våld mot kvinnor kvarstår. Mörkertalet är stort vad avser antal utsatta kvinnor och barn.

Prioriteringar och insatser

Jämställdhetsintegrering är en process som prioriteras och konkretiseras via Länsdelegationen i jämställdhet. Det är Länsstyrelsen som sedan 1996 leder Länsdelegationen med stöd av de nationella målen i jämställdhet. Länsdelegationen består av ledande tjänstemän inom offentliga sektorn, privat näringsliv samt fackliga organisationer. Medlemmarna i delegationen representerar, i egenskap av ledamöter/ordföranden, olika skikt och funktioner i samhället. Deras gemensamma syfte är att driva och legitimera jämställdhetsarbetet i Västerbottens län. Länsdelegationen arbetar aktivt genom att vara ett discussionsforum, arrangera konferenser, stödja projekt samt skapa debatt i angelägna frågor. I den programförklaring som fastställts av

Länsdelegationen i jämställdhet att gälla för år 2001 – 2003 prioriteras nedanstående punkter;

- Utvärdering av det rådande jämställdhetsläget i länet från delegaternas respektive ansvarsområden.
- Frågeställningar angående hur jämställdhet får genomslagskraft genom tillväxtavtal och SPD mål 1.

Länsstyrelsen prioriterar Länsdelegationens praktiska och legitimerande arbete med jämställdhet. Jämställdhetsarbete innebär att arbeta för förändringar vilket också är en ambition för följande prioriterade insatser; *Samverkansgrupp Kvinnofrid, Miljömålsprogram, Tillväxtavtal samt även en utvärdering av hur samtliga verksamhetsgrenar arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv.*

Samverkansgrupp Kvinnofrid initierades utifrån ett Regeringsdirektiv om att konkretisera myndigheters ansvar och skyldigheter när det gäller mäns våld mot kvinnor. Samverkansgruppen inrymmer flera myn-

digheter och organisationer, bland annat Länsstyrelsen, Brottsoffermyndigheten och Kvinnojouren, som alla samverkar för att verka förebyggande genom att manifesteras att mäns våld mot kvinnor är oacceptabelt, vara opinionsbildare, samt att stödja varandras verksamheter.

Miljömålsprogrammet sammanfaller med jämställdhetsintegrering på så sätt att båda är horisontella mål som eftersträvar en hållbar utveckling. I Västerbotten finns därför ett miljömålsarbete med ett brett ekologiskt, ekonomiskt och socialt helhetsperspektiv på utveckling. Arbetet bedrivs i samverkan mellan stat, kommuner, landsting, näringsliv och organisationer.

Arbetet med *tillväxtavtalet* utifrån en jämställdhetsaspekt innebär att förmedla en förståelse för att tillväxtavtalsprojekt förutom att främja tillväxt i länet också har till uppgift att medverka till att uppfylla de nationella målen inom jämställdhetsområdet.

Syftet med utvärderingen är att granska hur och om jämställdhetsarbetet vid Länsstyrelsens verksamhetsgrenar korresponderar med nationella och politiska mål för politikområdet jämställdhet. Utvärderingen baseras på politiska mål (officiella dokument) samt en genusteoretisk grund (förståelse) som kopplats samman med erfarenheter från området. De kriterier som är grundläggande för såväl utvärderingens frågeställningar gentemot verksamhetsgrenarna samt bedömningsgrunder för insamlat material är de punkter som kännetecknar ett jämställdhetsperspektiv.

Dessa kriterier är att:

- Uppmärksamma och förändra orättvisor mellan könen.
- Analysera och redovisa förslag ur ett könsperspektiv.
- Tillgodose båda könen önskningar och behov.
- Omfördela makt och resurser d. v. s. ifrågasätta traditionella uppfattningar om kvinnligt och manligt.

Utvärderingens genomförandeprocess har varit metodologiskt kvalitativ eftersom materialinsamlingen skett via intervjuer med ansvarig inom respektive verksamhetsgren. De övergripande frågeställningarna delades ut till verksamhetsgrenarna innan intervjutillfället. Dessa frågor som baseras på de nationella målen om jämställdhet konkretiseras genom att vara inriktade på insatser/åtgärder och resultat. Intervjuerna var delvis strukturerade eftersom en intervjumanual med frågor och följdfrågor användes som stöd under intervjuerna. Intervjuerna blev processinriktade samtal där jämställdhet som teori och praktik ventilerades.

Bedömningen av vad som skall anses som framgångsrikt eller misslyckat grundas på såväl påbörjade, genomförda och påtänkta insatser i jämställdhetsbefrämjande syfte. Det handlar om att verksamhetsgrenarna ska göra en prestationsredovisning. Vilka prestationer/insatser har utförts och motsvarar de vad man har tänkt sig? Verksamhetsgrenarna bedöms efter hur väl deras arbete sammanfaller med den politiska/ideologiska intentionen att integrera ett jämställdhetsperspektiv i samtliga sektorsområden. Den skala som har använts är Väl godkänd (VG), godkänd (G) samt icke godkänd (IG). Där VG är mycket tillfredsställande, G är tillfredsställande och IG inte korresponderar med uppställda direktiv.

Resultat

Goda exempel framhålls som en drivkraft i jämställdhetsarbete. Det finns många eldsjälar som brinner för att integrera jämställdhet, men många kämpar i motvind eftersom diffusa direktiv berövar såväl insatser som resultat dess legitimitet. Resultatredovisningen är ändå positiv eftersom flera av insatserna uppnått givna mål. Jämställdhetsintegrering är en förändringsinriktad process och bidrar till att samhällsbilden förändras.

Kanske kan jämställdhetsgruppens sammansättning vid Länsstyrelsen i Västerbotten sägas vara ett resultat av och samtidigt en insats för jämställdhetsintegrering.

Ett aktivt jämställdhetsarbete har resulterat i att kvinnor i allt högre utsträckning återfinns på beslutande positioner vilket Länsexperten i jämställdhet är ett exempel på. Länsexperten är en kvinna och det är hon som leder arbetet och har huvudansvaret under länsledningen. Till henne hör projekt "Genusforum" med 1 projektledare (kvinna) och 1 projektsekreterare (kvinna), projekt "Kvinnofrid" med 1 projektledare (man), projekt "Män, kom med ett namn då!" med 1 projektledare (kvinna). En annan tolkning kan vara att det fortfarande är kvinnor som driver jämställdhetsfrågor för andra kvinnor.

Arbetet med jämställdhetsintegrering sker i samverkan med kommuner, privat näringsliv och olika organisationer för att information och kunskap om jämställdhet ska nå ut till så många som möjligt. Inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag att främja jämställdhet har ett samarbete med det norrbottniska företaget Kappa Kraftliner genomförts och resulterat i att företaget genom ökad medvetenhet förankrat jämställdhet i allt arbete vilket uttrycks genom att jämställdhet ses som ett sätt att skapa en bra arbetsmiljö och även används som attraktion vid nyanställningar. När sommarvikarier (2002) skulle rekryteras så var målet 50% tjejer och 50% killar. Företaget framhåller vikten av tydliga mål och strävar nu efter att konkretisera jämställdhetsarbetet i sin jämställdhetsplan.

Länsdelegationen i jämställdhet har initierat ett projekt, "Män, kom med ett namn då!" vars ett av flera syften är att inventera och invitera kompetenta kvinnor till ett nätverk med syfte att synliggöra och genom medverkan påverka de rådande ojämlika och ojämställda maktstrukturen. Det handlar om att synliggöra och ta tillvara kvinnors kunskap samt att locka fler kvinnor att inta ledande positioner i offentlig förvaltning och privat näringsliv i Västerbotten. Det framkommer att kvinnor har fler ohälsodagar än män samt att antalet ohälsodagar är högt vilket gör att länsdelegationen har för avsikt att undersöka om det är möjligt att arbeta med länets höga ohälsotal utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Projekt Genusforum arbetar med att införa ett mångfaldsperspektiv i jämställdhetsarbetet på regional nivå genom att samverka med Internationella kvinnoföreningen (IKF) som nu finns med i projektorganisationen samt även genom att ha kontakt med andra invandrarföreningar i länet.

Genusforums arbete har under året resulterat i processutbildningar med kommunledningen i Lycksele kommun samt med länsutvecklingsenheten i Västerbottens läns landsting. I samarbete med Länsstyrelsen i Norrbotten har en regional konferens om jämställdhet med fokus på tillväxtavtal, jämställdhetsintegrering och nätverk genomförts. En nationell konferens om jämställd infrastruktur har också genomförts. En kunskapsbank är under uppbyggnad och i det arbetet ingår att skapa en webbplats som erbjuder information såsom; fakta, metoder, forskningslänkar, statistik och nätverksinformation. Webbplatsen ska också visa vad som händer i länet genom På gång i Västerbotten.

Genom utvärderingar med uppdragsgivare och aktörer som deltagit i projektets aktiviteter/utbildningar har det framkommit att projektets processinriktade arbete medfört att deltagarna intagit ett självreflekterande förhållningssätt som möjliggjort förändringar.

Genusforum har sammanställt könsuppdelad statistik som baseras på antalet deltagare vid utbildningar och aktiviteter vilket gav resultatet att 538 kvinnor (58,5%) och 379 män (41,5%) varit närvarande. Statistik från konferenser visar att av deltagarna var 159 kvinnor (70%) och 69 män (30%).

Projekt Kvinnofrid har förestått sekretariatet för samverkansgrupp Kvinnofrid. Planerat och ansvarat för fyra möten under 2002 med huvudfokus på att utveckla samverkan mellan representerade myndigheter och organisationer.

I samarbete med samverkansgrupp Kvinnofrid har två konferenser genomförts om mäns våld mot kvinnor. Båda konferenserna ägde rum i Västerbottens län, den ena "Mannen i fokus" (350 deltagare) var förlagd till Umeå och den andra "Barnet i fokus" (400 deltagare) genomfördes i Lycksele. Samarbetet med samverkansgrupp Kvinnofrid har även resulterat i en skrivelse som skickats till samtliga politiska partier i Västerbottens län med en önskan att de uppmärksammar mäns våld mot kvinnor i sin politiska verksamhet. I informationssyfte har det också utvecklats, färdigställts och tryckts en presentationsbroschyr om samverkansgrupp Kvinnofrid.

Projekt Kvinnofrid har presenterats inom ett flertal olika myndigheter och organisationer, både lokalt, regionalt och nationellt för att sprida kunskap om projektet, tydliggöra dess intentioner/mål, finna samarbetsformer samt erbjuda utbildningsinsatser. Utbildningsinsatser har genomförts inom olika organisationer i Västerbottens län. Ett erfarenhets och kunskapsutbyte med yrkesutövare från Skopje i Makedonien har planerats och kommer att genomföras under vecka 50.

Projekt Kvinnofrid har granskat utbildningsplaner på jurist-, läkar-, socionom-, sjuksköterske- samt psykologprogrammen vid Umeå universitet i syfte att ta reda på i hur stor utsträckning kunskapsområdet mäns våld mot kvinnor införlivats i berörda utbildningar. En rapport från den granskningen håller på att sammanställas. Under bearbetning är också enkäter om hur stora ekonomiska och personella resurser berörda myndigheter och organisationer satsar på arbetet med mäns våld mot kvinnor.

Som ett resultat av att arbeta förebyggande och förändringsinriktat har projektet tillsammans med Sensus studieförbund och Röda korsets Ungdomsförbund gjort en projektplanering för killgruppsprojektet, "Normal, eller". Det innovativa syftet med projektet är att genom en process öka killars medvetenhet om det normsystem som omger föreställningar kring homofobi, kön och makt. Verksamheten har som slutlig målsättning att producera ett helt nytt ledarskapsmaterial med införlivat könsmaktsperspektiv för killgruppsledare. I materialet kopplas ett genusperspektiv samman med aktuell forskning om maskulinitet och sexualitet. Arbetet med killgruppsprojektet har hittills resulterat i utformning av värderingsgrund och innehållsram, genomförandet av ett omfattande rekryteringsarbete i högstadieskolor i Umeå kommun och en introduktionshelg i Munkviken med anmälda killar.

I världen och i Västerbotten är miljöfrågor väldigt viktiga. För att skapa ett långsiktigt hållbart Västerbotten är sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarhetsaspekter nödvändiga att identifiera. Länsexperten i jämställdhet har varit delaktig i Miljömålsprogramarbetet genom att medverka på sammankomster tillsammans med samtliga ordföranden och där använda ett genusperspektiv. Samarbetet resulterade i strategin Konsumtionsmönster och livsstilar som vill framhålla att miljö och jämställdhet är komplexa begrepp som bör beaktas som processer som är verksamma i vardagen. Hållbar utveckling är ett önskat resultat för miljö och jämställdhetsarbete. Det krävs förändrade livsstilar och konsumtionsmönster för att uppnå en hållbar utveckling i länet. Dessa förändringar kan uppmuntras via ett miljömålsprogram som visar att god miljö och de nationella målen i jämställdhet bidrar till uppnåendet av miljö kvalitetsmålen.

Ett tecken på att tillväxtavtal och jämställdhetsaspekter kan sammanfogas är att tillväxtavtalet tilldelades ett särskilt avsnitt vid vårens regionala jämställdhetskongress. Ett konkret bevis på att det är viktigt att integrera ett jämställdhetsperspektiv i tillväxtsammanhang är att en resurs vid Länsstyrelsen sedan november har det som sin arbetsuppgift.

Utvärderingen av hur de olika verksamhetsgrenarna i deras externa arbete lyckats integrera ett jämställdhetsperspektiv med nationella mål om jämställdhet och konkreta kriterier som riktlinjer och mål visar tillfredsställande måloppfyllelse.

De kvalitativa intervjuerna, med ansvarig inom varje verksamhetsgren, har resulterat i en nyanserad helhetsbild av hur varje verksamhetsgren arbetat med jämställdhetsintegrering. Resultaten är både entydiga och mångfacetterade. Det finns ett antal generella tendenser i materialet trots att verksamhetsgrenarna arbetat med jämställdhet på olika sätt beroende på verksamhetsgrenens inriktning. I samtliga verksamhetsgrenar är jämställdhet som begrepp och teoretisk tankesammanhang fast förankrat. Det uppstår problem när jämställdhetsideologin ska förankras i praktiken. En gemensam kritik riktas därför mot Regeringens jämställdhetspolitiska direktiv eftersom de upplevs som diffusa. Utvärderingen visar att mer handlingsinriktade direktiv är önskvärda.

En uppenbar förankringsproblematik genomsyrar många verksamhetsgrenar. Det är svårt att hitta metoder som förenar jämställdhetsideologin med den praktiska verksamheten. Förankringsproblematiken uttrycks i termer av att det inom verksamhetsgrenen saknas resurser i form av utbildning, personal och pengar för att förverkliga en jämställdhetsintegrering. Resurser, eller brist på resurser, är en återkommande faktor som försvårar arbetet. Många verksamhetsgrenar vill att personalen ska få mer utbildning men menar att det inte finns tid och pengar för det. Jämställdhet har inte hög prioritet eftersom direktiven är så vaga.

Verksamhetsgrenarna upplever det som svårt att veta vad som egentligen förväntas av dem och då blir jämställdhet endast en aspekt av många i exempelvis en beslutsprocess. Samtidigt finns en förståelse för att utbildning skulle ge verksamhetsgrenen efterlängtade och välbehövliga verktyg för att kunna arbeta med ett integrerat jämställdhetsperspektiv. Ökade kunskaper antas också bidra till att minska risken för ”tyckande och troende” i jämställdhetsfrågor och istället förhöja trovärdighet, status och legitimitet för både jämställdhetspolitik och verksamhetsgrenarna. Det finns helt klart en ambition att arbeta med ett jämställdhetsperspektiv men det behövs både uppmuntran och uppföljning av arbetet så att det känns konstruktivt att införliva synsättet internt samt dela med sig av det externt.

Länsexperten i jämställdhet fyller en funktion som drivkraft där viktiga komponenter är att vara utåtriktad, uppmuntrande och även följa upp olika verksamheter. Liksom tidigare år har länsexperten under året även haft en utåtriktad verksamhet mot andra arbetsgivare. Ett exempel är tidigare nämnda samarbetet med Kappa Kraftliner med 700 anställda, vilka beställt utbildning i jämställdhetslag, jämställdhetsplan samt utbildning kring attityder och värderingar för samtliga arbetsledare. De var ca 50 arbetsledare, 45 män och 5 kvinnor. Arbetet har genomförts i samarbete med Norrbottens länsexpert i jämställdhet. I rollen som länsexpert i jämställdhet ingår också att medverka i media för att marknadsföra och diskutera aktuella jämställdhetsfrågor. Länsexperten har därför deltagit i SVT och SR. Föreläsningar är ett bra sätt att nå ut till många människor och länsexperten har varit föreläsare vid nordisk konferens om könsforskning.

Mycket av arbetet handlar om att sprida information och kunskap för att på så sätt medvetandegöra in- och utbilden av gender mainstreaming. En handbok har sammanställts i ämnet och länsexperten är delaktig i projektet Jämt på toppen som är ett resultat av Regeringens jämställdhetspolitik. Blicken har också sökt sig utanför Västerbotten eftersom blandade erfarenheter berikar. Siktet har varit inställt på ett samarbete med Ryssland och Makedonien. Kunskaps- och erfarenhetsutbyten mellan människor öppnar ögonen och påminner om att kön är en konstruktion och att jämställdhetsperspektivet utgör ett viktigt förändringsarbete som möjliggör att alla kvinnor och män får samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden.

RESULTATRÄKNING
(tkr)
2002-12-31

	Not	Utfall 2002-01-01 2002-12-31	Utfall 2001-01-01 2001-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	2	101 516	85 489
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	3	8 466	8 829
Intäkter av bidrag	4	49 304	55 252
Finansiella intäkter	5	1 511	433
Summa		160 797	150 003
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	6	-98 875	-92 838
Kostnader för lokaler		-10 584	-10 369
Övriga driftskostnader		-46 673	-41 453
Finansiella kostnader	7	-385	-381
Avskrivningar		-4 265	-3 886
Summa		-160 782	-148 927
Verksamhetsutfall		15	1 076
Uppbördsverksamhet	8		
Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras av myndigheten		29 476	23 941
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten		-22 911	-23 925
Saldo		6 565	16
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	193 935	195 366
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	10	120 365	85 708
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	11	-14 753	27 125
Finansiella intäkter		1 092	1 040
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	24	-218	4 262
Lämnade bidrag	12	-300 479	-312 512
Saldo		-58	989
Årets kapitalförändring	13	6 522	2 081

BALANSRÄKNING (tkr)
2002-12-31

	Not	2002-12-31	2001-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	14	91	-
Summa immateriella anläggningstillgångar		91	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	15	672	663
Maskiner, inventarier, installationer mm	16	7 169	8 263
Summa materiella anläggningstillgångar		7 841	8 926
Utlåning			
Utlåning	17	1 556	1 876
Summa utlåning		1 556	1 876
Varulager mm			
Fastigheter		8 597	7 822
Summa varulager mm		8 597	7 822
Fordringar			
Kundfordringar		2 151	1 172
Fordringar hos andra myndigheter		4 423	3 075
Övriga fordringar		3 377	2 770
Summa fordringar		9 951	7 017
Periodavgränsningsposter	18		
Förutbetalda kostnader		2 962	3 131
Upplupna bidragsintäkter		22 311	19 772
Övriga upplupna intäkter		9 552	6 958
Summa periodavgränsningsposter		34 825	29 861
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	19	-4 133	6 863
Summa avräkning med statsverket		-4 133	6 863
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20	46 396	26 724
Kassa, postgiro och bank	21	34 242	19 666
Summa kassa och bank		80 638	46 390
SUMMA TILLGÅNGAR		139 366	108 755

BALANSRÄKNING
(tkr)
2002-12-31

	Not	2002-12-31	2001-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskaptal			
Statskapital	22	4 146	4 698
Balanserad kapitalförändring	23	-7 700	-12 487
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	13	6 522	2 081
Summa myndighetskaptal		2 968	-5 708
Fonder			
Fonder	24	46 236	21 345
Summa fonder		46 236	21 345
Skulder mm			
Lån i Riksgäldskontoret	25	6 482	7 514
Skulder till andra myndigheter	26	10 777	17 857
Leverantörsskulder		5 350	5 469
Övriga skulder	27	21 222	31 218
Depositioner		3 029	972
Summa skulder mm		46 860	63 030
Periodavgränsningposter	28		
Upplupna kostnader		9 528	9 032
Oförbrukade bidrag		30 943	20 540
Övriga förutbetalda intäkter		2 831	516
Summa periodavgränsningsposter		43 302	30 088
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		139 366	108 755
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Övriga ansvarsförbindelser			
Beslutade men ej utbetalade bidrag	29	387 174	316 202
EVENTUAL TILLGÅNG			
Avskrivningslån, landsbygdsbidrag	30	202 782	187 357

ANSLAGSREDOVISNING (tkr)

2002-12-31

UTFALL 2002-01-01 - 12-31									
Nomenklatur Benämning	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl regle- ringsbrev	Fördelade anslags- belopp	Omdisp- onerade anslags belopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp	Not
01 46:1:1 Allmänna val	0	0	460	0	0	460	423	37	31
13 22:6:3:2 Europeiska sociala fonden 95-99 Interreg II KvarkenMittskandia	535	0	0	0	-535	0	0	0	32
18 32:1:20 Länsstyrelserna mm	-1 508	90 649	0	25	-117	89 049	86 340	2 709	33
19 33:1:20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	57 638	144 600	0	0	-33 581	168 657	163 303	5 354	
Allmänna regionalpolitiska åtgärder, intäkter	0	0	0	0	0	0	-4 691	4 691	
Summa Allmänna regionalpolitiska åtgärder	57 638	144 600	0	0	-33 581	168 657	158 612	10 045	34
19 33:7:3 Europeiska regionala utv fonden 95-99 Interreg II KvarkenMittskandia	548	0	0	0	-548	0		0	35
19 33:8:3 Europeiska regionala utv fonden 00-06 Interreg III KvarkenMittskandia	17 246	25 000	0	0	0	42 246	21 106	21 140	36
19 37:1:16:01 IT Infrastruktur, adm	184	184	0	0	0	368	186	182	37
19 37:1:16:02 IT Infrastruktur, ort	45 689	24 440	0	0	0	70 129	9 281	60 848	37

ANSLAGSREDOVISNING (tkr)
2002-12-31

UTFALL 2002-01-01 - 12-31									
Nomenklatur	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl regle- ringsbrev	Fördelade anslags- belopp	Omdisp- onerade anslags belopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp	Not
23 42:6:1 Ersättning för viltskador mm	257	0	6 999	0	0	7 256	7 192	64	38
23 44:2:2:2 Europeiska jordbruksfonden 95-99 Interreg II KvarnenMittskandia	574	0	0	0	-574	0	0	0	39
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm	0	0	200	0	0	200	228	-28	
- intäkter	0	0	0	0	0	0	-28	28	
Summa Stöd till innehavare av fjällägenheter mm	0	0	200	0	0	200	200	0	40
23 45:1 Främjande av Rennäringen mm	0	0	12 097	0	0	12 097	12 097	0	41
19 A 2000 11.20 Regionalpolitiska insatser	2 309	0	0	0	0	2 309	13	2 296	
19 A 2000 12.20 Medel för tillfälligt småföretagsstöd mm	246	0	0	0	0	246	0	246	
24 A 2000 8.25 Fortsatt program för småföretagsutveckling förnyelse och tillväxt	592	0	0	0	0	592	0	592	
SUMMA	124 310	284 873	19 756	25	-35 355	393 609	295 450	98 159	

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

BEMYNDIGANDEN 2002-12-31 (tkr)

Anslag/Benämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden			
19 33:1:20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	282 000	168 311	212 978			
	Utestående åtagandens fördelning (infrianden) per år					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	111 000	82 978	15 000	2 000	1 500	500

Benämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden			
19 33:8:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden IIIA-programmet KvarkenMittskandia period 2000-2006 - Åtgärder inom Interreg	100 000	51 030	51 371			
	Utestående åtagandens fördelning (infrianden) per år					
	2003	2004	2005			
	33 100	12 000	6 271			

Benämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden			
19 37:1:16:2 IT-Infrastruktur: Regionala transport- nät mm	73 931	0	0			
	Utestående åtagandens fördelning (infrianden) per år					
	2002					
	0	0	0			

Kommentar till Bemyndigande rapporten.

Uppställningen och beräkningssättet skiljer sig från föregående år, endast åtaganden där anslag ännu inte tilldelats ska redovisas.

I ingående åtaganden har anslagssparandet från år 2001 avräknats.

FINANSIELLA VILLKOR**13 22:6:3:2 Utbetalningar från Europeiska socialfonden avs programmet inom gemenskapsinitiativet Interreg II Kvarken-MittSkandia 1995-1999**

EG-medlen skall redovisas mot inkomstiteln 6411 Bidrag från EG:s socialfond undertitel 02 Interreg II: KvarkenMittskandia perioden 1995-1999. Under år 2002 har ingenting inbetalats, sammanlagt under programperioden har 11 597 tkr inbetalats till inkomstiteln.

18 32:1:20 Länsstyrelserna mm

Länsstyrelsen har en anslagskredit på 2 700 tkr. Länsstyrelsen har också tillgång till ett räntekonto i Riksgäldskontoret med en kredit på 6 200 tkr. Låneramen som Länsstyrelsen disponerar i Riksgäldskontoret är 8 360 tkr enligt regleringsbrevet för år 2002.

19 33:1:20 Allmänna Regionalpolitiska åtgärder

I villkoret för Uppföljning och utvärdering får länsstyrelsen högst använda 2 500 tkr. Under året har belastning på detta område varit 2 413 tkr. Länsstyrelsen har en anslagskredit på 14 460 tkr. Under året har 1 742 tkr inbetalats till inkomstiteln 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet p g a av återkrav av olika företagsstöd. Dessutom har 199 tkr inbetalats till anslaget av återvinning av medel vid bidragsmottagares konkurs. Länsstyrelsen har också ett bemyndigande på 282 000 tkr att fatta beslut mot. I regleringsbrevet från den 5 september 2002 anges också maximala utbetalningar för år 2003 och 2004 till 129 500 tkr vardera året.

19 33:7:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995-1999 – Åtgärder inom Interreg II A-programmet Kvarken/Mittskandia

EG-medlen skall redovisas mot inkomstiteln 6311 Bidrag från EG:s regionalfond undertitel 02 Interreg II: Kvarken/Mittskandia. Under år 2002 har ingenting inbetalats, sammanlagt under programperioden har 29 344 tkr inbetalats till inkomstiteln.

19 33:8:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 – Åtgärder inom Interreg IIIA-programmet Kvarken/Mittskandia

Länsstyrelsen disponerar en anslagskredit på 1 250 tkr och har ett bemyndigande på 100 000 tkr. Från EG inbetalda medel ska redovisas mot inkomstitel 6312 Bidrag från EG:s regionalfond med undertitel 03 Interreg IIIA Kvarken-Mittskandia. Under året har 15 311 tkr inbetalats, sammanlagt under programperioden är det 30 691 tkr.

19 37:1:16 IT-infrastruktur: Regionala transportnät mm

Länsstyrelsen har ett bemyndigande på 73 931 tkr att fatta beslut för, som innebär utgifter under åren 2003-2004 inklusive tidigare gjorda åtaganden. För bemyndigandet gäller att högst 50 % av beloppet får avse år 2003.

23 42:6:1 Ersättningar för viltskador mm

Länsstyrelsen har tilldelats medel från Naturvårdsverket för olika ändamål. Nedan specificeras de olika beloppen på områdena:

Område	Ing belopp	Tilldelning	Utfall	Saldo
Ersättning för viltskador orsakade av säl	46	1 635	1 676	5
Ersättning för viltskador orsakade av övrigt vilt	147	5 303	5 430	20
Besiktningar, info o utbildning	64	61	86	39
Summa	257	6 999	7 192	64

23 44:2:2:2 Från EG-budgeten finansierade regionala stöd - Åtgärder inom Interreg II-programmet Kvarken/Mittskandia

EG-medlen skall redovisas mot inkomstiteln 6121 EG-finansierade struktur- och regionalstöd inom jordbrukssektorn mm, undertitel 02 Interreg II: Kvarken/Mittskandia. Under året har ingenting inbetalats, sammanlagt under programperioden har 6 606 tkr inbetalats till inkomstiteln.

23 45:1 Främjande av rennäringen mm

Länsstyrelsen har tilldelats medel från Jordbruksverket för olika ändamål enl följande:

Område	Ing belopp	Tilldelning	Utfall	Saldo
Ers Tjernobyl	-	7 280	7 280	-
Underhåll av riksstängsel	-	2 642	2 642	-
Markanvänningsplanering	-	718	718	-
Renbruksplan	-	1 457	1 457	-
Summa	-	12 097	12 097	-

INKOMSTITTLAR (tkr)
2002-12-31

		UTFALL 2002-01-01 - 12-31			
Inkomsttitel	Benämning	Not	Utgifter	Inkomster	Utfall
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet			2	2
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter			603	603
2536	Lotteriavgifter			10	10
253701	Miljöskyddsavgift, prövning och tillstånd			3 185	3 185
2539	Täktavgift			796	796
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	42		190	190
2714	Sanktionsavgifter mm			185	185
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	43	39	2 115	2 076
3312	Övriga inkomster av försåld egendom			0	0
4136	Återbet av övriga näringslån, Kammarkollegiet			26	26
4137	Återbet av övriga näringslån, Jordbruksverket			527	527
631203	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2000-2006				
	Interreg IIIA KvarkenMittskandia			15 311	15 311
	SUMMA		39	22 950	22 911

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

FINANSIERINGSANALYS (tkr) 2002-12-31

		2002-01-01 2002-12-31	2001-01-01 Not 2001-12-31	
DRIFT				
<i>Kostnader exklusive avskrivningar mm</i>		-156 517	-145 041	44
Finansiering av drift				
Intäkter av anslag	97 508		80 646	
Intäkter av avgifter o andra ersättningar	8 177		8 698	45
Intäkter av bidrag	48 932		54 906	46
Övriga intäkter	1 511		433	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>		156 128	144 683	
<i>Ökning (-) av lager</i>		-775	985	
<i>Ökning (-) av kortfristiga fordringar</i>		-3 703	-5 369	
<i>Ökning (+) av kortfristiga skulder</i>		12 938	16 342	
KASSAFLÖDE TILL DRIFT		8 071	11 600	
INVESTERINGAR				
Investeringar i materiella tillgångar	-3 371		-5 270	
Investeringar i immateriella tillgångar	-94		0	
<i>Summa investeringsutgifter</i>		-3 465	-5 270	
Finansiering av investeringar				
Lån från Riksgäldskontoret	3 198		4 477	
- amorteringar	-4 230		-4 220	
Försäljning av anläggningstillgångar	289		131	
Tillförda driftmedel för amorteringar	3 859		3 874	
Tillförda driftmedel för investeringar	149		969	
Bidragsmedel för amortering	372		346	46
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>		3 637	5 577	
<i>Förändring av kortfristiga fordringar och skulder</i>		6	-179	
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		178	128	
LÅNEVERKSAMHET				
Nyutlåning näringslån	0		0	
<i>Summa låneutgifter</i>		0	0	
Finansiering av låneverksamhet				
Amortering				
- Minskning (+) av utlåning	571		609	
- Minskning (-) av statskapital	-552		-589	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av låneverksamheten</i>		19	20	
<i>Förändring av kortfristiga fordringar och skulder</i>		-16	-53	
KASSAFLÖDE TILL LÅNEVERKSAMHET		3	-33	

FINANSIERINGSANALYS (tkr) (forts)
2001-12-31

		2002-01-01 2002-12-31	2001-01-01 2001-12-31	Not
UPPBÖRDSVERKSAMHET				
Intäkter av avgifter mm samt andra intäkter som inte disponeras av länsstyrelsen	29 476		23 941	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-767		803	
<i>Inbetalningar i uppbördsverksamheten</i>		28 709		24 744
<i>Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten</i>		-22 911		-23 925
KASSAFLÖDE FRÅN UPPBÖRDSVERKSAMHET		5 798		819
TRANSFERERINGSVERKSAMHET				
Lämnade bidrag	-300 729		-312 712	47
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-15 381		1 865	
<i>Utbetalningar i transfereringsverksamhet</i>		-316 110		-310 847
Finansiering av transfereringsverksamhet				
Finansiella intäkter	1 092		1 040	
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	193 935		195 366	
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag	120 365		85 708	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-14 753		27 125	
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	-218		4 262	
Ökning (+) av fonder	24 891		-4 262	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamheten</i>		325 312		309 239
KASSAFLÖDE TILL TRANSFERERINGAR		9 202		-1 608
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		23 252		10 906
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL				
Likvida medel vid årets början		53 253		42 347
Minskning av kassa och postgiro		-6		5
Ökning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		19 672		10 308
Minskning av banktillgodohavanden		-800		-3 378
Ökning av banktillgodohavande - Valutakonto		15 382		232
Minskning av avräkning med statsverket		-10 996		3 739
Summa förändring av likvida medel		23 252		10 906
Likvida medel vid årets slut		76 505		53 253

NOTER

Not 1

Tilläggsupplysningar

Förändring av redovisningsprinciper

Enligt ESV:s handledning bokförs från och med år 2002 programvaror som **immateriella anläggningstillgångar**. Tidigare år har programvarorna bokförts som materiella anläggningstillgångar.

Enligt ESV:s handledning om redovisning av **EG-medel** vid statliga myndigheter bokförs upplupen respektive förutbetalad intäkt på mellanskillnaden mellan utbetalningar till stödmottagare och erhållna medel från EG.

Enligt ESV:s beslut om redovisning av **lönegarantiersättning** har redovisningsrutinerna ändrats. Detta har inneburit att skulden till Kammarkollegiet har bokats bort mot balanserad kapitalförändring till den del nettoskulden avser tidigare år och mot transfereringar till den del skulden avser år 2002. Detta får till följd att Länsstyrelsen får en total utgående kapitalförändring som motsvarar den värderade fordringen på konkursbon. Vidare har poster ändrat plats i transfereringsavsnittet.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Fördelningen av kostnader mellan olika verksamhetsgrenar i resultatredovisningen sker dels med direktkonterade kostnader på verksamhetsområdet, dels enligt tidredovisning för lönekostnaderna och dels med ofördelade kostnader utifrån länsstyrelsens tidredovisning på verksamhetsområdet.

Fordringar som är mer än tre månader gamla värderas och om de bedöms som osäkra bokförs de som befarade kundförluster och värderas. Fordringar på statliga myndigheter värderas inte.

Utbetalningar av **Lönegarantimedel** bokförs förutom som transfereringar även som befarade förluster under transfereringsavsnittet med finansiering av övriga erhållna medel. Tidigare har fordran värderats helt, men då utdelning i konkurser numera sker i större omfattning har en kollektiv värdering skett med 98%, då ett genomsnitt av utdelningarna de sista fyra åren har varit ca 2%. Detta innebär att 2 419 tkr tas upp som en lönegarantifordran.

Grunderna för värdering av **Jordfondens fastigheter** är inköpspris samt större investeringar typ skogsplanteringar. Värdet påverkas även av delförsäljningar av fastigheter. Då särskild skuldpost saknas - statskapitalet finns bokfört hos Jordbruksverket - balanseras redovisningen mot statsverkets checkräkning.

För att en vara skall klassificeras som en **anläggningstillgång** skall följande kriterier vara uppfyllda:

- varan skall ha en ekonomisk livslängd överstigande tre år
- varan skall ha ett inköpspris exkl moms överstigande 10 tkr.

De flesta anläggningstillgångarna har en avskrivningstid på fyra år, men även avskrivningstider på tre, sex, sju och tio år finns (Se not 16).

Olika typer av **skulder** värderas till nominella värden.

Inbetalningar av **vattenregleringsavgifter** liksom intäkter av fällavgifter av **älgvårdsfonden**

redovisas över resultaträkningen som transferering. Över- resp underskott bokförs mot resultatposten Avsättning till/upplösning av fonder.

Periodiseringsprinciper

Periodavgränsningsposter har upprättats för löne- och semesterskulder, EG-medel, upplupna ränteintäkter resp – kostnader, förutbetalda kostnader av 2003 (främst hyres-, service- och licenskostnader), leverantörsskulder samt upplupna bidragsintäkter av både utom- och inomstatliga. ESV har fastställt den sk brytdagen till den 10 januari 2003. Fakturor större än 5 tkr netto inkomna efter detta datum har bokförts som periodavgränsningsposter.

Kapitalförändring

Ändringen av lönegarantirutinerna innebär att länsstyrelsen får en kapitalförändring på 2 419 tkr.

Ersättningar och förmåner

Nedan redovisas de ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare inom myndigheten som länsstyrelsen utbetalat under 2002. Dessutom anges uppdrag i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

	Lön samt andra ers (kr)	Skattepliktiga förmåner (kr)
Landshövding Lorentz Andersson	760 134	68 592
Ordförande Länsarbetsnämnen		
Ordförande Skogsvårdsstyrelsen		
Styrelseledamot Bilkomponent Sverige		
Styrelseledamot Valberedningen Föreningssparbanken Sverige		
Samrådsgrupp TietoEnator - stat, kommun, landsting		
Kommuninvest AB		
Ställföreträdare länsråd Göran Theolin	674 907	4 218

LÄNSSTYRELSENS STYRELSE 1999 - 2002

Ersättningar till ledamöter i länsstyrelsens styrelse är 1 300 kronor per sammanträdesdag och för ersättare 650 kronor per sammanträdesdag när denne efter särskild kallelse är närvarande vid ett sammanträde. I Skattepliktig ers ingår även ersättning för strukturfondsdelegationsmöten.

Ordinarie ledamöter	Skattepliktiga ers (kr)	Skattepliktiga förmåner (kr)
Inge Andersson	37 811	336
Styrelseledamot i Almi		
Styrelseledamot i Expolaris AB		
Styrelseordförande i Västerbottensmusiken AB		
Styrelseordförande i Västerbottensteatern AB		
Styrelseledamot i Västerbottens Museum AB		
Styrelseledamot i Skellefteå Museum AB		
Styrelseledamot AC-Net AB		
Styrelseledamot i Strukturfonden		
Levi Bergström	7 764	224
Styrelseledamot i övervakningskommittén för Mål 1		
Bert-Ove Bäckman	15 082	560
Styrelseledamot i länets Skogsvårdsstyrelse		
Ordförande i Socialförsäkringsnämnd nr 5 i Försäkringskassan		
Västerbottens län		
Harriet Classon	23 935	448
Ordförande i arbetsmarknadsnämnden		
Ledamot i strukturfondsdelegationen		
Ledamot i länsarbetsnämndens styrelse i		
Västerbottens län		
Styrelseledamot i Skellefteå Stadshus AB		
Lennart Degerliden	10 696	504
Lennart Gustavsson	6 832	280
Styrelseledamot i NUTEKs regionalpolitiska nämnd		
Lennart Holmlund	7 966	392
Styrelseordförande i Uminova Fastighets AB		
Styrelseordförande i Umeå Företagscentra AB		
Styrelseordförande i Umeå kommunföretag AB		
Styrelseledamot i Botniabanan AB		
Styrelseledamot i övervakningskommittén för Mål 1		
Styrelseordförande i Styrkommittén för Interreg III A Kvarken-Mitt Skandia		
Styrelseordförande i Umekom AB		
Styrels eordförande i Umeå Vatten och Avfall AB		
Marianne Löfstedt	23 814	392
Styrelseledamot i Polisstyrelsen i Västerbotten		
Styrelseledamot i Riksantikvarieämbetet		
Styrelseledamot i Storumans Utvecklings AB		

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Styrelseledamot i STF AB

Styrelseledamot i strukturfondsdelegationen för Mål 1 Norra

Styrelseledamot i beslutsgruppen för Interreg III

Tomas Mörtzell	12 588	280
-----------------------	--------	-----

Styrelseledamot Norra Skogsägarna

Ledamot i Oldstones North Design AB

Annelie Nordström-Eriksson	-	-
-----------------------------------	---	---

Liselotte Olsson	7 063	224
-------------------------	-------	-----

Styrelseledamot i Västerbottens läns allmänna försäkringskassa

Marie-Louise Rönnmark	5 200	168
------------------------------	-------	-----

Styrelseledamot i Boverket

Styrelseledamot i Post- och Telestyrelsen

Styrelseledamot i Umeå Kommunföretag AB

Styrelseledamot i Umeå Företagscenter AB

Styrelseledamot i Umeå Vatten och Avfall AB

Vice ordförande i Västerbottens Musiken AB

Styrelseledamot i SLU

Agneta Lindström-Berg	6 678	168
------------------------------	-------	-----

Ordförande i Rovdjursrådet

Rolf Sandström	10 038	336
-----------------------	--------	-----

Vice ordförande i Försäkringskassan

Anders Sjölund	7 494	56
-----------------------	-------	----

Styrelseledamot i JSO Affärsutveckling

Styrelseordförande i Minervaskolan i Umeå AB

Suppleant i Oblecta AB

Suppleanter

Rolf Andersson	11 168	392
-----------------------	--------	-----

Ledamot i Länsarbetsnämnden

Styrelseordförande i MENIA AB

Laila Borgström	3 914	224
------------------------	-------	-----

Styrelseledamot i ALMI Västerbotten

Styrelseordförande i Sorsele Allians AB

Staffan Connysson	-	-
--------------------------	---	---

Erik-Abel Ejderud	1 458	56
--------------------------	-------	----

Suppleant i Polisstyrelsen för Västerbottens län

Ledamot i Storumans Utvecklings AB

Ledamot i Storumans Flygplats AB

Ledamot i Länstrafiken i Västerbottens AB

Runar Frohm	5 796	112
--------------------	-------	-----

Styrelseledamot i Storumans Utvecklings AB

Maria Kristoffersson	-	-
-----------------------------	---	---

Matts Lundgren	1 474	56
-----------------------	-------	----

Tomas Lundmark	3 032	112
-----------------------	-------	-----

Ordförande i Vindeln Utveckling AB

Kjell-Åke Nilsson	4 744	280
--------------------------	-------	-----

Ingemar Nyman	3 174	56
----------------------	-------	----

Marina Olofsson	-	-
------------------------	---	---

Rolf Olofsson	10 578	224
----------------------	--------	-----

Styrelseordförande i TN Tidningar i Norr AB

Ledamot Arbetsförmedlingens nämnd i Robertsfors

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Rubin Söderlund	8 803	336
Ledamot i Lyanfonden, Lycksele		
Ledamot i kommunstyrelsen		
Ledamot i kommunalfullmäktige		
Gunilla Tjernberg	756	56
Ledamot i Sveriges Biografbyrå		
Ledamot i Svenska Unescorådet		

RESULTATRÄKNINGEN

Not 2

Intäkter av anslag

Resultatposten Intäkter av anslag fördelas på följande anslag:

	2002	2001
01 46:1:1 Allmänna val	423	11
18 32:1:20 Länsstyrelserna mm	86 340	86 505
19 33:1:20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	11 075	9 232
19 33:1:20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder, intäkter	-4 691	-19 941
19 37:1:16:1 IT infrastruktur, regionala transportnät mm adm kost	186	61
23 42:6:1 Ersättning för viltskador mm	2 506	-78
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm	-8	12
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm, intäkter	-28	-41
23 45:1 Främjande av rennäringen	5 700	8 883
19 A 1998 1.20 Regionalpolitiska åtgärder	-	477
19 A 2000 11.20 Regionalpolitiska insatser	13	368
Summa	101 516	85 489

Inkomsterna på anslaget 19 33:1:20 är inbetalningar från EG:s strukturfonder avseende retroaktiv finansiering, vilket har redovisats mot detta anslag brutto enligt regleringsbrevet. Den stora skillnaden mellan åren beror främst på att intäkterna för operativa programmet har minskat. Se även not 34.

Not 3

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter och avgifter enl 4§ Avgiftsförordningen:

	2002	2001
Uthyrning av lokaler	82	99
Konferensavgifter	233	476
Konsultuppdrag	-115	161
Övrigt, t ex publikationer	299	54
Summa	499	790

Pantbanksverksamheten

Under året har avgifter från länets enda pantbank inkommit på 4 tkr. Kostnaderna för tillsynen av verksamheten har varit 1 tkr.

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Posten Intäkter och avgifter och andra ersättningar har följande specifikation på olika finansieringskällor:

	2002	2001
18 32:1:20 Länsstyrelserna mm	3 947	3 285
19 33:1:20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	85	498
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm, intäkter	9	23
23 45:1 Främjande av rennäringen	316	84
Naturvårdsverket	291	651
Jordbruksverket	249	326
Riksantikvarieämbetet	210	378
Vägverket	1 853	1 429
Diverse statliga myndigheter	22	183
Bygdemedel	356	466
Fällavgifter	-	139
Upplåtelser	68	-
Diverse kommunala och privata finansiärer	1 060	1 367
Summa	8 466	8 829

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 4

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag har följande specifikation på olika finansieringskällor:

	2002	2001
1 46:1:1 Allmänna val	58	-
18 32:1.20 Länsstyrelserna mm	10 181	5 233
19 33:1.20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	5 309	19 897
23 42:6:1 Ersättning för viltskador mm	-	162
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm, intäkter	19	18
23 45:1 Främjande av rennäringen mm	20	-
19 A 1998 1.20 Regionalpolitiska åtgärder	-	187
19 A 2000 11.20 Regionalpolitiska insatser	-	54
Kammarkollegiet	287	509
Naturvårdsverket	16 099	13 948
Riksantikvarieämbetet	2 422	2 433
Jordbruksverket	4 813	3 237
Fiskeriverket	499	192
Räddningsverket	579	333
Länsstyrelsen Norrbotten/EG:s strukturfonder	4 665	2 355
Regeringskansliet/UD	1 537	1 090
Övriga myndigheter	851	1 278
EU		1 445
Diverse kommunala projekt	1 965	2 881
Summa	49 304	55 252

Utfallet på anslaget 19 A 1.20 år 2001 avser framför allt medel från EU:s strukturfonder avseende retroaktiv finansiering, som enligt regleringsbrevet redovisas mot detta anslag.

Not 5

Finansiella intäkter

Av de finansiella ränteintäkterna består 1 509 tkr av ränteintäkter på räntekontot. Motsvarande siffra för 2001 var 431 tkr.

Not 6

Kostnader för personal

Lönekostnaderna exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal uppgick till 66 029 tkr. Motsvarande siffra för år 2001 var 60 903 tkr. Avgifter till Trygghetsstiftelsen uppgick till 427 tkr, att jämföra med 307 tkr år 2001. Under året har 554 tkr inbetalats till Kåpan.Extra.

Not 7

Finansiella kostnader

Av de finansiella kostnaderna avser 375 tkr räntekostnader på lån i Riksgäldskontoret. Denna kostnad var 360 tkr 2001.

Not 8

Uppbördsverksamheten

Den stora förändringen mellan år 2002 och 2001 beror bl a på att länsstyrelsen har bokfört periodisering avseende förutbetalad respektive upplupen intäkt på totalt 6 569 tkr avseende Interreg II och Interreg III enligt ESV:s nya handling om EG-medel. Motsvarande periodisering för år 2001 hade varit 775 tkr. Saldot på uppbördsverksamheten är förutom ovanstående -4 tkr, avseende befarade och återförda förluster.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 9

Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidragsutbetalningar

Posten har följande specifikation per anslag:

	2002	2001
13 22:6:3:2 Europeiska socialfonden inom Interreg II Kvarken/Mittskandia	-	3 415
19 33:1.20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	152 228	113 925
19 33:7:3 Åtgärder inom Interreg-II A-programmet Kvarken/Mittskandia	-	9 117
19 37:1:16:2 IT Infrastruktur, regionala transportnät mm ortsammanbind.	9 281	40 712
19 33:8:3 Interreg III KvarkenMittskandia EG:s regionala.	21 106	6 754
23 42:6:1 Ersättning för viltskador mm	4 687	4 587
23 44:2:2:2 Interreg II Kvarken/Mittskandia Jordbruksfonden	-	1 585
23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm	236	91
23 45:1 Främjande av rennäringen	6 397	5 304
19 A 1998 1.20 Regionalpolitiska åtgärder	-	7 869
19 A 2000 11.20 Regionalpolitiska insatser	-	1 387
19 A 2000 12.20 Medel för tillfälligt småföretagsstöd mm	-	620
Summa	193 935	195 366

Not 10

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidragsutbetalningar

Posten är fördelad på följande myndigheter:

	2002	2001
Naturvårdsverket	23 534	25 490
Jordbruksverket	301	1 284
Fiskeriverket	968	710
Kammarkollegiet/lönegaranti	46 821	30 429
Kammarkollegiet/Samefonden	265	265
Socialstyrelsen	3 156	3 678
Socialdepartementet	2 874	-
SIDA	-	553
Regeringskansliet	5 551	6 511
Lst Norrbotten	36 646	15 988
Övriga myndigheter	249	800
Summa	120 365	85 708

Den stora skillnaden mellan åren för posten Länsstyrelsen Norrbotten avser ökade utbetalningar för Mål 1. Detta innefattar bl a Ettan – områdesnät som avser utbyggnad av bredband och Prio1 som avser bland annat företagsamhet i skola. Lönegarantihanteringen har ändrats jämfört med tidigare år. Summan består nu av årets ersättning från Kammarkollegiet samt december månads rekvisition, med avdrag för erhållen utdelning. Omräknat värde för år 2001 är 35 166 tkr.

Not 11

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

Bokföringen av lönegaranti har ändrats enligt ESV:s handledning. Detta har medfört att 47 159 tkr har belastat övriga erhållna medel. Årets saldo enligt tidigare beräkning skulle ha varit 32 406 tkr jämfört med 27 125 tkr år 2001.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 12

Lämnade bidrag

	2002	2001
Finansiering av projekt	101 002	68 800
Bygdemedel	25 653	31 249
Regionalt utvecklingsbidrag	25 023	24 610
Interreg IIIA Kvarken-Mittskandia	21 106	6 754
Kalkningsbidrag	20 098	21 472
Landsbygdsstöd	18 892	16 050
EU – landsbygdsbidrag	14 238	5 844
EU – ettan	9 574	5 892
IT-infrastruktur, ortsammanbindande nät	9 281	40 712
EU – regionalt utvecklingsbidrag	8 760	2 341
Näringslivsutveckling i Barentsregionen	5 439	3 961
Ersättning pga radioaktivt nedfall	4 921	5 300
Stöd till kommersiell service	4 714	4 335
Viltskador	4 687	4 587
Alkohol och narkotika förebyggande insatser	2 874	-
Upplåtelser	2 724	2 591
Statsbidrag – personligt ombud	2 306	1 975
Sysselsättningsbidrag	2 228	4 844
Älgvårdsfonden	2 163	2 801
Interreg II Kvarken-Mittskandia	-	14 117
Övrigt	14 796	44 277
Summa	300 479	312 512

Not 13

Årets kapitalförändring

	2002	2001
Amortering av lån hos Riksgäldskontoret	4 231	4 220
Förändring upplupna personalkostnader	-872	-149
Förändring upplupna övriga driftskostnader	378	-495
Avskrivningar	-4 265	-3 886
Nedskrivning av lån	250	200
Periodiserade transfereringar	-	789
Periodisering EG-medel i uppbördsavsnittet	6 569	-
Lönegaranti	-287	-
Körkortsadministration	483	328
Direktfinansierade investeringar	149	970
Övriga poster	-114	104
Summa	6 522	2 081

BALANSRÄKNINGEN

Not 14

Immateriella anläggningstillgångar

Enligt ESV:s handledning om Immateriella anläggningstillgångar bokförs från år 2002 bland annat programvaror under denna rubrik. Handledningen gäller inte retroaktivt varför tidigare års anskaffning av programvaror ligger kvar bland maskiner, inventarier och installationer.

Not 15

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Länsstyrelsen har under budgetåret investerat 255 tkr (187 tkr) i förbättringsutgifter på annans fastighet, varför ackumulerade investeringar är 2 339 tkr (2 084 tkr). Avskrivningar har skett till ett värde av 246 tkr (79 tkr). Ackumulerade avskrivningar är 1 667 tkr (1 421 tkr).

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 16

Maskiner, inventarier, installationer mm

Under året har ett fel avseende anläggningstillgångar inköpta tom 1999 upptäckts, en korrigering av avskrivningarna har skett med 51 tkr avseende inventarier och 62 tkr avseende datorer.

Tillgångstyp	Ans. värde IB	Årets inköp	Årets avyttr, utrangering	Årets avskriv	Ack avskriv	UB	Avskriv- tider
Kontorsmaskiner, inventarier	4 305	260	-65	-346	-3 982	518	4,6-7 år
Datorer, kringutrustning	15 027	1 711	-22	-2 824	-12 223	4 493	3-4 år
Bilar, transportmedel	4 224	1 144	-657	-812	-2 553	2 158	3-4 år
Summa	23 556	3 115	- 744	-3 982	-18 758	7 169	

Not 17

Utlåning

	2002	2001
IB	1 876	2 285
Amorteringar		
- Investeringslån	- 26	- 26
- Räntestöd	-	-
- Lån till särskilt skuldyngda jordbrukare	- 525	-563
- Fiskerilån	- 19	- 19
Nedskrivning/uppskrivning av lån		
- Investeringslån	-	-
- Räntestöd	-	-
- Lån till särskilt skuldyngda jordbrukare	250	200
UB	1 556	1 876

Not 18

Periodavgränsningsposter

Större delbelopp som ingår i balanspostens sammansättning är:

	2002	2001
Förutbetalda kostnader - utomstatliga	2 761	2 825
Förutbetalda kostnader - inomstatliga	202	306
Upplupna bidragsintäkter - utomstatliga	3 787	2 207
Upplupna bidragsintäkter - inomstatliga	18 524	17 565
Övriga upplupna bidragsintäkter – utomstatliga	9 400	140
Övriga upplupna bidragsintäkter – inomstatliga	151	6 818
Summa	34 825	29 861

Delposten Förutbetalda kostnader – utomstatliga består främst av hyra och årskort SAS. Upplupna bidragsintäkter utomstatliga består till största delen av EU projekten Ris+ och Eden. Vad gäller inomstatliga upplupna bidragsintäkter är den största delposten fordringar på Länsstyrelsen i Norrbottens län avseende EU:s strukturfond anslaget 19 33:6 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 13 471 tkr (14 655 tkr) varav 10 462 tkr (5 858 tkr) avser medfinansiering av bidrag för företagsstöd. De stora förändringarna mellan 2002 och 2001 på övriga upplupna bidragsintäkter utomstatliga och inomstatliga beror på de ändrade rutinerna för EG-medel och Lönegaranti. Upplupna bidragsintäkter utomstatliga består av slutrekvisitionen av Interreg II Kvarken-Mittskandia. Upplupna bidragsintäkter inomstatliga innehöll år 2001 en fordran på Kammarkollegiet på 6 680 tkr avseende december månads rekvisition, den är år 2002 fakturerad.

Not 19

Avräkning med statsverket (tkr)

	2002	2001
IB	6 863	3 124
Avräknat statsbudgeten		
- Anslag	295 451	280 854
- Inkomstittlar	-22 911	-23 925
Avräknat mot statsverkets checkräkning		
- Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-90 557	- 84 481
- Uppbördsmedel mm	164 947	136 700
- Transfereringar mm	-357 926	- 305 409
UB	-4 133	6 863

Specificering på anslag och inkomstittlar redovisas i anslagsredovisningen.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 20

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

Länsstyrelsen har två räntekonton, varvid det ena avser deponerade medel och har en utgående behållning på 1 811 tkr mot 960 tkr år 2001. Till räntekontot, som avser länsstyrelsens verksamhet, har länsstyrelsen tillgång till en kredit på 6 200 tkr. Räntekontots sammansättning består av följande poster i mkr:

	2002	2001
18 32:1:20 Länsstyrelsen mfl	4,4	-1,2
Leverantörsskulder	5,8	4,9
Kundfordringar	-1,5	-1,7
Bygdemedel inkomna slutet av dec	9,4	11,2
Älgvårdsfonden	-	2,4
Upplåtelser	2,4	2,0
Bidragsmedel från annan myndighet	18,0	9,4
Övriga icke statliga bidrag	-1,8	-0,9
Ej reglerad moms, skatt och sociala avgifter o dy	4,3	4,0
Förutbetalda kostnader	-3,0	-3,1
Ej reglerade betalningsvägar SCR (bl a -löner dec)	6,0	-1,7
Stipendiefonderna	0,6	0,5
Summa	44,6	25,8

Det kortsiktiga likviditetsbehovet är bl a utbetalning till bank på 12 mkr avseende bygdemedel samt rättelse av betalningsväg ca 16 mkr. Leverantörsskulder, inkomster – bl a en tolfedel av ramanslaget – regl av skatter, moms mm bedöms ta ut varandra.

Not 21

Kassa, postgiro och bank

Interreg IIIB programmet Norra Periferin har under året erhållit 15 614 tkr från EU respektive övriga deltagande länder utanför EU.

Not 22

Statskapital utan avkastningskrav

	2002	2001
IB	4 698	5 287
Återbetalningar		
- Investeringslån	-27	-26
- Lån till särskilt skuldyngda jordbrukare	-525	-563
UB	4 146	4 698

Not 23

Balanserad kapitalförändring

Balanspostens sammansättning består av:

	2002	2001
Förändring av upplupna personalkostnader	-8 142	-8 300
Förändring av övriga upplupna verksamhetskostnader	-627	-131
Nedskrivning av lån	-2 878	-3 078
Periodiserade transfereringar	-	-789
Lönegaranti	2 706	-
Direktfinansierade investeringar	1 099	332
Körkortsadministration	240	-
Trygghetsstiftelsen	-307	-
Övriga poster, t ex upplupna intäkter och investeringar	209	-520
	-7 700	-12 487

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 24

Fonder	2002	2001
Bygdemedel	30 950	4 817
Villkorsmedel	12 687	14 083
Älgvårdsfonden	2 599	2 445
Summa	46 236	21 345

Fondposternas intäkter och kostnader under året har varit

Bygdemedel	2002	2001
Intäkter		
- Bygdemedelsavgifter	51 578	28 604
- Räntor	563	479
Kostnader		
- Verksamhetskostnader	-355	-465
- Bidragsutbetalningar	-25 653	-31 249
Resultat	26 133	-2 631

Förutbetalda bygdemedel -24 673 -

Inbetalning av bygdemedels avgifter i slutet av året på 24 673 tkr har tidigare år bokförts som övriga kortfristiga skulder i avvaktan på fördelning till kommunerna. Detta medför att bygdemedels avgifterna i år avser två år.

Villkorsmedel

Intäkter		
- Räntor	529	561
Kostnader		
- Bidragsutbetalningar	-1 925	-1 439
Resultat	-1 396	-878

Älgvårdsfonden

Intäkter		
- Fällavgifter	2 317	2 187
Kostnader		
- Verksamhetskostnader	-	-139
- Bidragsutbetalningar	-2 163	-2 801
Resultat	154	-753
Totalt Resultat	218	-4 262

Not 25

Lån i Riksgäldskontoret

Länsstyrelsen disponerar enligt regleringsbrev daterat den 13 december 2001 en låneram på 8 360 tkr i Riksgäldskontoret.

	2002	2001
IB	7 514	7 257
Amorteringar	- 4 230	- 4 220
Ny upplåning	3 198	4 477
UB	6 482	7 514

Not 26

Skulder till andra myndigheter

Enligt ESV:s handledning Redovisning av lönegarantiersättning ska det inte längre bokföras någon skuld till Kammarkollegiet, år 2001 var skulden 2 706 tkr. De stora skillnaderna i övrigt mellan åren beror främst på minskade leverantörs-skulder, 6 745 tkr 2002 och 8 709 tkr 2001 samt skatt och arbetsgivaravgifter på lönegarantiutbetalningar som är 2 625 tkr lägre 2002.

Not 27

Övriga skulder

Förändringen mellan åren beror bland annat på det nya Valutakontot för Interreg IIIB Norra Periferin där saldot år 2002 är 15 614 tkr. Vidare har inbetalningar i slutet av året avseende bygdemedelsavgifter i år bokförts bland fonder se not 24, år 2001 var 26 068 tkr inbetalda.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

Not 28

Periodavgränsningar

Balanspostens sammansättning består av:

	2002	2001
Upplupna kostnader - utomstatliga	9 359	8 853
Upplupna kostnader - inomstatliga	169	179
Oförbrukade bidrag - utomstatliga	2 028	1 705
Oförbrukade bidrag - inomstatliga	28 915	18 835
Övriga förutbetalda intäkter	2 831	516
Summa	43 302	30 088

De största posterna i balansposten Upplupna kostnader avser upplupna löner på 657 tkr, upplupna semesterlöner på 5 538 tkr samt upplupna sociala avgifter på 2 713 tkr. Posten Oförbrukade bidrag avseende andra myndigheter består bl a av medel från Naturvårdsverket på 8 756 tkr, Näringsdepartementet på 5 688 tkr samt Länsstyrelsen i Norrbottens län och Riksantikvarieämbetet för EU:s strukturfonder på 7 215 .

Not 29

Ansvarsförbindelser

	2002	2001
Beslutade men ej utbetalade bidrag		
Regionalekonomi och näringsliv	321 944	267 155
Kommunikationer-IT infrastruktur	58 068	43 313
Kalkning	2 587	-
Jakt och viltvård	612	1 217
Upplåtelser	1 901	1 678
Bygdemedel/Villkorsmedel	1 980	2 812
Övrigt	82	27
Summa	387 174	316 202

Not 30

Eventual tillgång

	2002	2001
Avskrivningslån/landsbygdsbidrag		
Regionalekonomi och näringsliv	183 585	162 684
Lantbruk		
- Inre rationalisering	4 493	6 703
- Trädgårdsnäringsens rationalisering	-	110
- Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige	13 540	16 215
Villkorsmedel	-	10
Bygdemedel	1 164	1 635
Summa	202 782	187 357

Numera tillämpas generellt kortare avskrivningstider, normalt högst fem år enligt förordningen om landsbygdsstöd (SFS 2000:283).

ANSLAGSREDOVISNING (tkr)

Not 31

01 46:1:1 Allmänna val

I beslut den 1 februari 2002 fördelar Valmyndigheten 300 tkr till Länsstyrelsen, den 14 juni tilldelas ytterligare 160 tkr till Länsstyrelsen.

Not 32

13 22:6:3:2 Utbetalningar från Europeiska socialfonden avs programmet inom gemenskapsinitiativet Interreg II Kvarken-MittSkandia 1995-1999

I regleringsbrev från den 20 december 2001 sägs att anslagssparandet ska föras bort som en indragning.

Not 33

18 32:1.20 Länsstyrelserna mm

Med anledning av att Länsstyrelsen i Kalmar län felaktigt disponerat medel på sitt räntekonto dras engångsvis ett kollektivt belopp in – för Länsstyrelsen i Västerbottens län 117 tkr. I samma regeringsbeslut från den 13 december 2001 beslutades om en omfördelning för effektivisering av jordbruksadministrationen, för Länsstyrelsen i Västerbottens län blir det ett tillskott på 25 tkr.

Not 34

19 33:1.20 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

I regeringsbeslut den 19 juni 2002 dras 33 581 tkr in av anslagssparandet över 3%. Under året har 4 691 tkr inbetalats för det operativa programmet avseende retroaktiva medel från beslut år 2000. I regleringsbrev den 20 dec 2001 erhöles 129 500 tkr. I regeringsbeslut den 5 september 2002 tilldelas 15 100 tkr till Länsstyrelsen i Västerbottens län för finansiering av åtaganden som gjorts tom 31 december 1998 inom ramen för det tidigare anslaget A1 Regionalpolitiska åtgärder.

Not 35

19 33:7.3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995-1999 - Åtgärder inom

Interreg II A-programmet Kvarken/Mittskandia

Hela anslagssparandet dras in enligt regleringsbrev.

Not 36

19 33:8.3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 – Åtgärder inom Interreg III A-programmet

I regeringsbeslut den 19 december 2002 medges att allt anslagssparande får disponeras av Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Not 37

19 37:1.16 IT-infrastruktur: Regionala transportnät mm

I regleringsbrevet för år 2002 medges att hela anslagssparandet från år 2001 får disponeras av Länsstyrelsen.

Not 38

23 42:6.1 Ersättning för viltskador mm

Naturvårdsverket beslutar den 14 februari 2002 att tilldela länsstyrelsen dispositionsrätten till anslaget och 2 065 tkr till olika ändamål, se finansiella villkor. I ett annat beslut den 14 februari 2002 tilldelas länsstyrelsen ytterligare 5 300 tkr för att inom ramen för Viltskadecenter samla in och förmedla kunskaper om viltskador samt att utveckla en databas för stora rovdjur. I protokoll den 11 september 2002 drar Naturvårdsverket in 216 tkr och den 19 december återkallas ytterligare 150 tkr.

Not 39

23 44:2.2.2 Från EG-budgeten finansierade miljö-, struktur- och regionala stöd - Åtgärder inom Interreg II-programmet KvarkenMittskandia

I regleringsbrevet för år 2002 framgår att anslaget dras in.

Not 40

23 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter mm

I beslut den 6 februari 2002 tilldelar Jordbruksverket länsstyrelsen 228 tkr. Enligt meddelande från Jordbruksverket den 16 december 2002 ska eventuellt överskjutande belopp återgå vid årets slut till verket, dvs utgående anslagssparande ska vara lika med noll. Länsstyrelsen har därför bokat bort 28 tkr av tilldelade medel.

Not 41

23 45:1 Främjande av rennäringen

I beslut den 6 februari tilldelades länsstyrelsen 2 420 tkr av Jordbruksverket. Den 24 april får länsstyrelsen ytterligare 2 420 tkr och den 28 juni ytterligare 6 038 tkr. Den 28 juni beslutar även Jordbruksverket att Länsstyrelsen ska erhålla 4 316 tkr för utfordring av renar, den 18 oktober dras dock 2 850 tkr tillbaka. Enligt meddelande från Jordbruksverket den 16 december 2002 ska eventuellt överskjutande belopp återgå vid årets slut till verket, Länsstyrelsen har därför bokat bort 247 tkr.

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN 2002

INKOMSTITTLAR (tkr)

Not 42

Övriga offentligrättsliga avgifter

På inkomstiteln 2552 bokförs följande avgifter:

Stiftelseregistret – årlig registreringsavgift	93
Stiftelseregistret – årlig tillsynsavgift	63
Ansökningsavgifter – transport av farligt avfall	34
Totalt	190

Not 43

2811 Övriga inkomster av statens verksamhet

Intäkter och kostnader liksom realisationsvinster och realisationsförluster för Jordfondens verksamhet bokförs mot inkomstiteln 2811. Intäkter har erhållits med 41 tkr, kostnaderna har varit 39 tkr och realisationsvinsten 321 tkr. Under året har 1 742 tkr inbetalats till inkomstiteln 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet pga av återkrav av olika företagsstöd utbetalade enligt bl a förordningen om regionalpolitiskt stöd (1990:642).

FINANSIERINGSANALYS (tkr)

Not 44

	2002	2001
Avskrivningar enligt resultaträkningen	-4 265	-3 886
Ingår inte i finansieringsanalysen		

Not 45

	2002	2001
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	8 466	8 829
Justering:		
Investering - reavinst	-289	-131
Intäkter enligt finansieringsanalysen	8 177	8 698

Not 46

	2002	2001
Intäkter av bidrag enligt resultaträkningen	49 304	55 252
Justering:		
Amortering	-372	-346
Intäkter enligt finansieringsanalysen	48 932	54 906

Amorteringen återfinns i bidragsmedel för amortering i finansieringsanalysen.

Not 47

	2002	2001
Lämnade bidrag enligt resultaträkningen	-300 479	-312 512
Justering:		
Nedskrivning av utestående lån	-250	-200
Lämnade bidrag enligt resultaträkningen	-300 729	-312 712

Övrig återrapportering

KOSTNADER PÅ RAMANSLAGET 32:1 LÄNSSTYRELSENA M.M.

I tabellen redovisas hur ramanslaget fördelats på de olika kostnadsslagen.

Kostnader på ramanslaget 32:1 (%)	2002	2001	2000
Personalkostnadernas andel	74	74	75
Lokalkostnadernas andel	11	11	12
Övriga kostnaders andel	15	15	13
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 4

AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER

Avgifter m.m., resultatområde/ärendegrupp	Antal ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen* - tillsyn - registre- ring	16	62,8	55,0	7,8
	30	92,6	13,7	78,9
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag	120	44,5	64,2	-19,7
Kameraövervakning	49	67,3	63,0	4,3
Försäljning tjänster (resurssamverkan) - lokalvård - övrigt	-	-	-	-
	-	-	-	-
Pantbanksärenden	1	4,0	1,0	3
Lönegarantiärenden	86	179	151	28

Tabell 5

* Redovisa även ingående respektive utgående balans av ärenden enligt stiftelseförordningen i en not.

Not: Länsstyrelsen har ingen balans avseende stiftelseförordningen.

REPRESENTATION

Kostnader för representation (tkr)	2002	2001	2000
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	118	274	77
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	744	1 150	829

Tabell 6

INTERNATIONELL VERKSAMHET

Barentssamarbete

Sedan 1998 är Länsstyrelsen medlem i Barents Euroarktiska samarbete. Under 2002 har länet varit representerat vid samtliga möten i Barents Region råd och Barents Regionkommitté. Under 2001- 2003 har Sverige ordförandeskapet i Barentsrådet. Detta har medfört en tydligare Barents profilering från svensk sida när det gäller personellt, resursmässigt och insatser inom olika Barents sektorer. Länsstyrelsen har varit representerad vid sammanträden med olika arbetsgrupper under Barentsrådet.

Västerbotten län har ordförandeskapet i den regional miljögruppen under Barents Regionkommitté och som sådan bistår vi också den nationella miljögruppen. Gruppen har reviderat aktionsplanen för miljö-samarbete samt initierat och stött miljöprojekt i Barentsområdet. Inom ramen för Regionkommittén har

Västerbotten haft koordinatorsansvaret för ett stort Interreg III B-projekt som omfattar hela Barentsområdet. Länsstyrelsen har också ansvaret för att administrera ett informationsprojekt inom Barentssamarbetet. Kunskapen för att nyttja andra finansieringskällor för arbetet mot nordvästra Ryssland tex. Tacis, Technical Assistance program osv har påbörjats med besök på kommissionen i Bryssel och samarbete med Ryska Karelen om seminarium och flera olika projekt. Västerbottens Länsstyrelse har upprättat kontakter med Archangelsk oblast speciellt inom näringslivets område.

Genom de medel som ställts till Länsstyrelserna förfogande i Norr- och Västerbotten från Östersjömiljarden II har en rad näringslivsprojekt mot Barentsområdet kunnat sättas igång. Länsstyrelserna har förslagsvis fått en tilldelning på 30 miljoner kronor under 3 år. Drygt 19 miljoner kronor har ramsatts i beslut tom 2002.

Dessa insatser ska;

- starkare markera den Svenska närvaron i nordvästra Ryssland,
- öka näringslivsinsatserna inom området,
- stärka exportförutsättningarna för framförallt det Norrländska näringslivet.

Medelsanvändningen har indelats i tre huvudområden. Första huvudområdet omfattar insatser i kontoren i Swedish Center i Murmansk, Russian Center i Luleå samt SKBIC i Umeå och Petrozavodsk. Det andra huvudområdet omfattar exportinsatser och det tredje projektverksamhet med prioritering på näringslivsinsatser.

Nordiskt samarbete

Det fortsatta gränsregionala samarbete, Kvarkenrådet och Mittskandia, har skett inom ramen för EU:s Interreg III A-program som beslutades under 2001. Samarbetet är främst inriktat på kommunikationer, näringsliv, turism och kultur, där projektarbetet tagit fart under 2002. Länsstyrelsen deltog i firandet av Kvarkenrådets 30-års jubileum.

Bilateralt samarbete

Vänlänsavtalet med Ryska Karelska Republiken fullföljs enligt de åtaganden som tecknades 2001 för tre år. Insatser för 300-årsjubileerna i S:t Petersburg och Petrozavodsk har planerats för år 2003.

Arbetet med ett vänlänsavtal mellan Västerbotten och den polska regionen Wielkopolska har pågått under året. Förberedelserna för den Polska satsningen i Sverige 2003, under namnet "polen.nu", har startats tillsammans med Västernorrlands län och Wielkopolska.

Annat multilateralt samarbete

Länsstyrelsen har haft koordineringsansvaret för arbetet med att ta fram ett Interreg III C projekt med företrädare för regioner i Frankrike (Lorraine), Finland (Häme), Polen (Wielkopolska) och Italien (Brescia-Lombardiet) samt Länsstyrelsen i Norrbottens län..

Länsstyrelsen har varit förvaltningsmyndighet för Interreg III A Kvarken - MittSkandia och Interreg III B Norra Periferin.

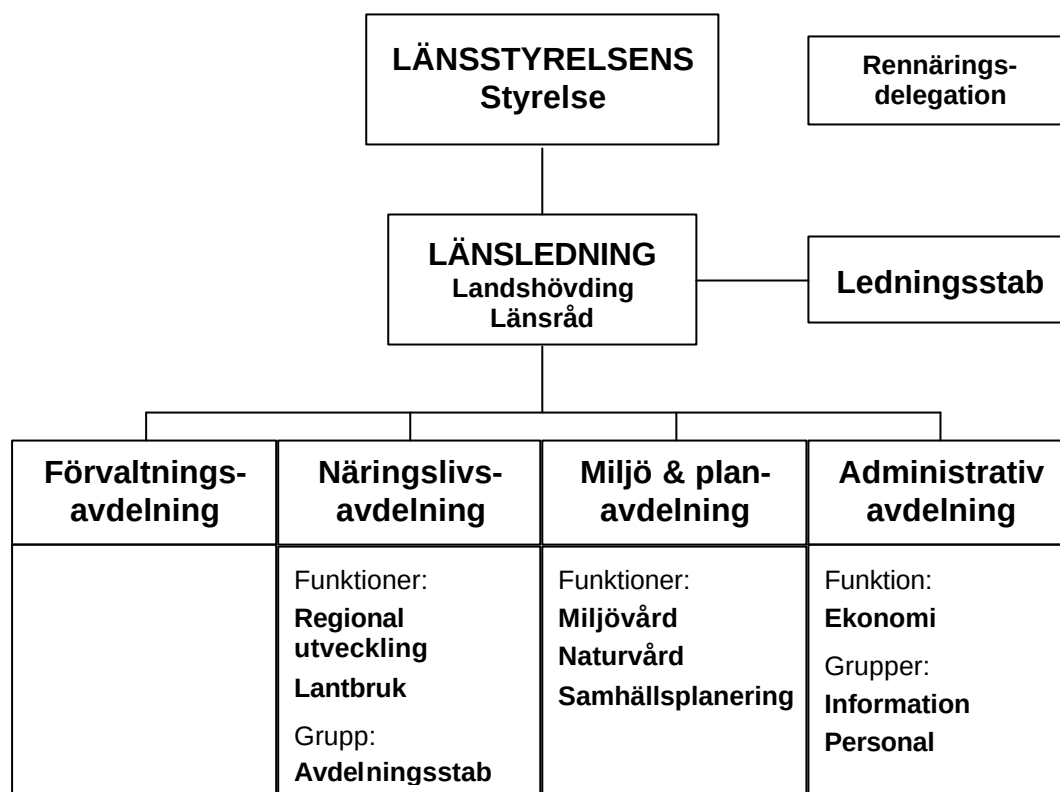
Länsstyrelsen deltar aktivt i Northern Forums arbete.

Utöver det direkt eller indirekt EU-relaterade internationella samarbetet, fortsätter Västerbotten att utveckla samarbete med den kinesiska provinsen Heilongjiang.

Besök av japanska affärskontakter och återbesök i Japan har skett under 2002.

ORGANISATION

Länsstyrelsens organisationsplan för år 2002.

LOKALER

Lokaler	2002	2001	2000
Totala lokalkostnader (inkl. residenset) (tkr), 103, 113	10 236	9 934	9 928
Lokalkostnader exkl. residenset (tkr), 113	9 541	9 239	9 170
Lokalkostnad för residenset (tkr), 103	695	695	758
Lokalyta exkl. residenset (m ²)*	9 859	Not 2 9 859	Not 2 9 859
varav ovan mark (m ²)	7 926	Not 2 7 926	Not 2 7 926
varav under mark (m ²)	1 933	Not 2 1 933	Not 2 1 933
Lokalkostnad per m ² (ovan mark) (kr/m ²)*	1 203	1 165	1 156
Hyreskostnader per m ² enligt kontrakt (ovan mark) (kr/m ²)	Not 1 842	Not 1 834	832
Lokalkostnad per årsarbetskraft** (tkr)	49,6	45,2	45,3
Lokalyta ovan mark per årsarbetskraft** (m ²)	41,2	38,7	39,2

Tabell 7

* Uppgifterna om lokalyta avser förhållandena den 31 december respektive år.

** För beräkning av årsarbetskrafter hänvisas till FÅB (2000:605), ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 §.

Not 1 I hyreskostnaden ingår ej kostnad för fastighetsskatt och elkostnader.

Not 2 Rättelse har gjorts då Länsstyrelsen ej noterat att det skulle vara exkl Residenset för åren 2001 och 2002. Detta har naturligtvis följdverkan för uppgifterna därefter i tabellen för åren 2001 och 2000.

- Det gällande kontraktet är ett 3-års kontrakt som kommer att omförhandlas per 2003-06-30.

PERSONAL

Personaluppgifter	2002	2001	2000
Antal anställda den 31 december*	244	231	228
varav män/kvinnor	131 113	122 109	121 107
varav helt finansierade via ramanslag (32:1)	180	166	163
varav tillsvidareanställda som helt eller delvis finansieras via ramanslag (32:1)	178	169	159 ¹⁾
varav tillsvidareanställda som helt finansieras på annat sätt	37	30	31 ¹⁾

Tabell 8

* Uppgifterna gäller anställd personal vid länsstyrelsen oavsett finansiering, även tillfälligt anställd personal där löneutbetalning sker genom länsstyrelsen samt personal som är tillfälligt utlånad, långtidstjänstledig eller långtidssjukskriven. Personal som tillhör verksamhet utanför länsstyrelsen samt ALU-anställda inräknas inte.

Not 1 7 anställda har finansierats både av ramanslaget och annan finansiering, redovisning av antalet görs på ramanslaget.

Personalkostnad*	2002	2001	2000
Personalkostnad (tkr)	98 728	92 838	89 113
Personalkostnadens andel av total verksamhetskostnad* (%)	61,5	62,3	64,3

Tabell 9 * Enligt resultaträkningen.

Personalens lönenivå, per kön (tillsvidareanställda)	2002-12-31		2001-12-31		2000-12-31	
	M	K	M	K	M	K
Personal med lön > 30 000 kr	14	6	11	4	6	2
Personal med lön 20 000 – 30 000 kr	67	41	59	31	51	29
Personal med lön ≤ 20 000 kr	26	47	37	51	45	55
Summa anställda	107	94	107	86	102	86
Genomsnittlig månadslön* i september	23 714	20 942				

Tabell 10

- Med månadslön avses ersättning för månad innan avdrag gjorts och där fasta och rörliga lönetillägg ingår.
- Övertidstillägg, traktamentsersättningar, jour- och beredskapstillägg ingår inte.

Lönerelation mellan kvinnor och män (%)	2002	2001
Chefer och experter (exkl. landshövding, länsöverdirektör, länsråd)	80 %	93,5 %
Övrig personal	91,2 %	93 %
Totalt	84 %	89,7 %

Tabell 11

Lönerelationen mellan kvinnor och män redovisas som en kvot, uttryckt i procent, mellan kvinnornas och männens genomsnittliga lön. Om lönerelationen överstiger 100 % innebär det att kvinnorna har högre lön än männen i genomsnitt. Om lönerelationen understiger 100 % innebär det att kvinnorna har lägre lön än männen i genomsnitt.

Personalens utbildning, per kön (tillsvidareanställda)	2002-12-31		2001-12-31		2000-12-31	
	M	K	M	K	M	K
Förgymnasial	5	3	7	4	7	4
Gymnasial	19	43	19	43	19	43
Eftergymnasial*	83	48	81	39	75	39
varav med examen* (Sunkod 6 och högre)	80	47	80	39	75	39
Summa anställda	107	94	107	86	102	86

Tabell 12

* Avser högskole- eller universitetsutbildning.

Personalens ålder, per kön (tillsvidareanställda)	2002-12-31		2001-12-31		2000-12-31	
	M	K	M	K	M	K
< 35 år	13	15	14	12	16	9
35 – 54 år	63	51	59	53	57	53
> 54 år	31	28	34	21	29	24
Summa anställda	107	94	107	86	102	86
Medelålder	47	47				

Tabell 13

Årsarbetskrafter ¹ per verksamhetsgren m.m.	2002	2001	2000
Övrig förvaltning (20+21)	5,4	7,1	5,6
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	43,0	34,3	21,9
Kommunikationer (24+25+34)	11,9	11,7	12,0
Lantbruk (60)	19,1	23,3	19,7
Rennäring (61)	9,4	9,0	5,9
Fiske (62)	2,8	3,0	3,1
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	1,5	1,5	1,6
Naturvård och miljöskydd (5)	53,6	43,3	46,1
Kulturmiljö (43)	4,9	5,3	6,6
Social omvårdnad (70)	3,8	3,9	5,2
Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (45)	2,5	3,7	5,1
Hållbar samhällsplanering och boende (40+41)	5,4	5,9	5,4
Jämställdhet (80)	3,9	2,4	1,9
Integration (85)	0	0	0
Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)	34,9	38,1	38,2
Summa	202,4	192,6	188,3

Tabell 14

¹ Uppgifterna avser all anställd personal vid Länsstyrelsen, oavsett finansiering och anställningsform. Se vidare FÅB (2000:605), ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 §.

Kommentar

Antalet anställda har förändrats med drygt ett tiotal personer. Förändringen är framförallt fler män som är finansierade via ramanslaget. Den expansion vi haft rör bland annat natur- och miljöområdet. Relationen kvinnor/män har förändrats med några tiondels procent till männens fördel. Lönemässigt har skillnaden mellan kvinnors och mäns löner ökat.

Män tjänar mer än kvinnor. Skillnaden kan delvis förklaras av att löneutvecklingen procentuellt har varit större bland handläggare jämfört med övrig personal. Handläggargruppen har fler män och bland övrig personal finns en stor grupp kvinnliga assistenter. Vid analyser av löneskillnader mellan olika TNS-grupper (tjänstenomenklatur – staten) ser vi också att männen i handläggargruppen är betydligt äldre än kvinnorna. Redovisningen i årsberättelsen har tre åldersgrupper som inte urskiljer ex skillnader i intervallet 35-54 år. Utbildningsmässigt är andelen med eftergymnasial utbildning 77 % bland männen och 51 % bland kvinnorna vilket påverkar lönebildningen. Lönerelationen mellan kvinnliga och manliga chefer är högre än föregående år vilket kan förklaras av att vi under 2002 tillsatt ett antal nya chefstjänster med kvinnor som är i början av sina chefskarriärer. Antalet årsarbetskrafter är lägre 2002 än tidigare. Den främsta förklaringen är att vi inte fyllt upp efter tjänstlediga och långtidssjukskrivna medarbetare.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2002	2001	2000	1999	1998
Låneram	beviljad	8 360	8 360	8 360	7 100	7 100
	utnyttjad	6 482	7 514	7 257	6 580	6 419
Kontokredit hos RGK	beviljad	6200	6 200	6 200	6 089	7 132
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	1 509	431	707	635	661
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar Not 1	13 338	12 678	10 118	9 431	8 722
	mynd. ej disponerar	29 476	23 941	8 302	32 629	13 454
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31- 34, 7) enl. regleringsbrev		-	-	-	-	-
Anslagskredit	beviljad	2 700	2 700	2 300	2 283	2 140
	utnyttjad	0	1 508	0	0	0
Summa utg. reservationer (anslag)		3 134	3 148	5 522	0	63 917
Summa anslagssparande		95 025	121 162	125 983	125 833	136 420
- därav intecknat av åtagan- den med stöd av reservatio- ner och anslagssparande		75 683	122 256	130 755	61 535	186 615
Bemyndiganden	tilldelat	455 931	440 931	220 500	184 300	119 600
	summa åtaganden	264 349	301 925	150 868	117 523	26 686
Årsarbetskrafter (åa)*		192,4	204,6	202,3	238	234
Medelantalet anställda*		244	232	239	254	242
Driftkostnad per åa		811	707	665	555	571
Årets kapitalförändring		6 522	2 081	-1 146	-6 378	-1 317
Balanserad kapitalförändring		-7 700	- 12 487	-12 979	-6 601	-5 283

* Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Not 1 Totala avgiftsintäkter för åren 2000 och 2001 är ändrade belopp jmf årsredovisningarna för dessa år.